ΣΟΣΙΑΛΙΣΜΟΣ

Νοέμβρης-Δεκέμβρης 2015 Νο113 Τιμή: 4€

ΑΠΟ ΤΑ ΚΑΤΩ

ΓΙΑ ΜΙΑ ΚΟΙΝΩΝΙΑ ΧΩΡΙΣ ΦΡΑΧΤΕΣ ΚΑΙ ΜΝΗΜΟΝΙΑ

- Ευρώπη φρούριο – Ο πόλεμος ενάντια στους πρόσφυγες
- Δεύτερη φορά ΣΥΡΙΖΑ: Αντίσταση και προοπτική
- Από το "αριστερό μνημόνιο" στο "αριστερό success story";
- ΚΙΝΑ στην αιχμή της κρίσης
- ΑΝΤΑΡΣΥΑ -Βγαίνει μπροστά
- Είναι ο ΣΥΡΙΖΑ ρεφορμιστικό κόμμα;

113 Τεύχος Νοέμβρης-Δεκέμβρης 2015

Ο **Σοσιαλισμός από τα Κάτω** είναι το δίμηνο περιοδικό του **Σοσιαλιστικού Εργατικού Κόμματος**
Ιδιοκτήτης: Εκδόσεις Μαρξιστικό Βιβλιοπωλείο, Υπεύθυνη σύνταξης: Μαρία Στύλλου
Σύνταξη: Κώστας Βλασόπουλος, Αργυρή Ερωτοκρίτου, Θανάσης Καμπαγιάννης, Σωτήρης Κοντογιάννης, Νίκος Λούντος, Λέανδρος Μπόλαρης, Κώστας Σαρρής, Εξώφυλλο, σελιδοποίηση: Παντελής Γαβριηλίδης, Υπεύθυνη διακίνησης: Ελεάννα Τσώλη, 210 5247140, Κεντρική διάθεση: Μαρξιστικό Βιβλιοπωλείο, Φειδίου 14, Τηλ. 210 5247584, Περιοδικό «Σοσιαλισμός από τα Κάτω», Τ.Θ. 8161-102 10, Αθήνα, ISSN: 2241-7176
Για επικοινωνία: **sosialismosapotakato@gmail.com** **www.socialismfrombelow.gr**

Πορεία στον Πειραιά ενάντια στο ξεπούλημα του Λιμανιού

ΕΚΛΟΓΕΣ 2η φορά ΣΥΡΙΖΑ

η αντίσταση, η προοπτική

Η Μαρία Στύλλου γράφει για τις δυνατοτότητες αλλά και τις υποχρεώσεις της αριστερής αντιπολίτευσης στη δεύτερη κυβέρνηση του μνημονιακού ΣΥΡΙΖΑ

Το καινούργιο ΣΑΚ κυκλοφορεί μέσα σε συνθήκες πολιτικής αστάθειας και κοινωνικής ταραχής. Μπροστά μας οι εξελίξεις φέρνουν τα πάνω κάτω. Ο ΣΥΡΙΖΑ, το κόμμα της Αριστεράς που είχε πρόγραμμα ανατροπής των Μνημονίων, βάζει στη Βουλή και ψηφίζει το καινούργιο μνημόνιο, και τα μέτρα που το υλοποιούν. Την Παρασκευή 17 Οκτώβρη ψηφίστηκε απ' όλους τους βουλευτές του ΣΥΡΙΖΑ και των ΑΝΕΛ (154 στο σύνολο), το πρώτο πακέτο των μέτρων, και στις αρχές Νοέμβρη ετοιμάζονται για το δεύτερο. Επειδή το δεύτερο περιλαμβάνει και ασφαλιστικό, και κόκκινα δάνεια, οι ψηφοφορίες θα είναι πιο δύσκολες.

Αυτό δεν σημαίνει ότι υπάρχουν ελπίδες για μαζική ανταρσία των βουλευτών/τριών του ΣΥΡΙΖΑ, τουλάχιστον προς το παρόν. Σημαίνει όμως ότι οι πιέσεις ανεβαίνουν. Γιατί όλα αυτά εξαρτώνται από τις αντιδράσεις και τις μάχες που ήδη ξεκίνησαν.

Όταν λέμε εξελίξεις-πολιτικό σεισμό, όπου η «αντιμνημονιακή» κυβέρνηση ψηφίζει μνημόνια, ενώ τα κόμματα των Σαμαροβενιζέλων τα καταψηφίζουν παρ'όλο που είχαν ψηφίσει τη Συμφωνία μέσα στο καλοκαίρι, πρέπει να παίρνουμε υπόψη ότι συμβαίνουν ταυτόχρονα τρία πράγματα.

Το πρώτο, η απόφαση για πανεργατική από ΓΣΕΕ και ΑΔΕΔΥ για τις 12 Νοέμβρη, με προοπτική κλιμάκωσης. Η ΓΣΕΕ που φέτος στη ΔΕΘ έδωσε βήμα στους μεταλλωρύχους χρυσού του Μπόμπολα και της Eldorado Gold, μια συνδικαλιστική γραφειοκρατία που έχει μετατραπεί σε τσανακογλύφτη των τραπεζιτών και των Μπομπολαίων, σύρθηκε στην απόφαση για πανεργατική κάτω από δυο πιέσεις. Η πρώτη είναι η μάχη ενάντια στις ιδιωτικοποιήσεις, που αφο-

ρά ό,τι έχει απομείνει από ΔΕΚΟ (λιμάνια, ΟΣΕ, ΔΕΗ) και η δεύτερη είναι η κυβερνητική απόφαση για συνένωση (στην πραγματικότητα διάλυση) των ασφαλιστικών ταμείων που αφορά όλους. Η πραγματικότητα είναι ότι οι εργατικές κινητοποιήσεις και απεργίες έχουν ήδη αρχίσει – σε δημόσιο, ΔΕΚΟ και μεγάλους ιδιωτικούς χώρους (το παράδειγμα της COSCO) – και αυτό ανάγκασε ΓΣΕΕ και ΑΔΕΔΥ να καλούν σε 24ωρη πανεργατική απεργία και να μιλάνε για συνέχεια.

Το δεύτερο στοιχείο είναι οι εξελίξεις είναι εξίσου γοργές και στο πολιτικό μέτωπο. Μετά το σχηματισμό της δεύτερης κυβέρνησης Τσίπρα και ιδιαίτερα μετά την ψηφοφορία για το πρώτο πακέτο «εφαρμοστικών» μέτρων, οι διαρροές και αποχωρήσεις από τον ΣΥΡΙΖΑ έχουν ξαναρχίσει μαζικά. Επώνυμοι που δηλώνουν ότι φεύγουν, όπως ο Κορωνάκης (γραμματέας του κόμματος μέχρι την υπογραφή της Συμφωνίας), εκλεγμένοι βουλευτές που δεν δέχτηκαν να ξαναείναι υποψήφιοι και τώρα δηλώνουν ότι δεν ανήκουν πια στο κόμμα, αλλά και χιλιάδες που ανήκαν στις τοπικές, που ψήφισαν τον ΣΥΡΙΖΑ στις 20 Σεπτέμβρη και τώρα του γυρίζουν την πλάτη.

Μολονότι η αποχώρηση της ομάδας των βουλευτών που δημιούργησαν τη Λαϊκή Ενότητα ήταν πιο τρανταχτή και προκάλεσε πάταγο, η φυγή τώρα είναι πιο μεγάλη. Κατά την άποψη μας είναι θέμα χρόνου το πότε θα φτάσει και στην κοινοβουλευτική ομάδα και σε μεσαία στελέχη. Η διαπίστωση είναι ότι οι εκλογές δεν σταμάτησαν την κρίση του ΣΥΡΙΖΑ, και εδώ η παρομοίωση με το ΠΑΣΟΚ το 1985 είναι άμεση.

Το ΠΑΣΟΚ κέρδισε τις εκλογές του 1985 (η δεύτερη φορά μετά το 1981), με μεγάλη πλειοψηφία. Ο Αντρέας Παπανδρέου θεώρησε ότι ήταν αρκετά δυνατός για να διορίσει τον Σημίτη υπουργό Εθνικής Οικονομίας και να εφαρμόσουν μαζί το πιο σκληρό πρόγραμμα λιτότητας μετά την μεταπολίτευση. Το αποτέλεσμα ήταν μέσα σε λίγες βδομάδες, ακριβώς πριν από τριάντα χρόνια, το ΠΑΣΟΚ να χάσει ό,τι είχε καταφέρει να κερδίσει μέχρι τότε: ΓΣΕΕ, συνδικαλιστές, νεολαία, στελέχη των τοπικών οργανώσεων, μια μαζική ανταρσία της βάσης. Όπως και τότε, έτσι και σήμερα, αυτός ο κόσμος δεν πήγε στο σπίτι του, αλλά αποτέλεσε τη δύναμη και τον πολιορκητικό κριό που ανάγκασε την ηγεσία του ΠΑΣΟΚ να κάνει κωλοτούμπα, και να περάσει από τον Σημίτη στο «Τσοβόλα δώστα όλα»..

Παράλληλα με τις αντιδράσεις, έχει ανοίξει διάπλατα η πολιτική συζήτηση για το τι έφταιξε. Αυτό είναι το τρίτο στοιχείο που σημαδεύει τη σημερινή κατάσταση. Πώς έγινε και μια κυβέρνηση της Αριστεράς στην Ελλάδα, το παράδειγμα και η ελπίδα για όλη την Ευρώπη, να έχει αυτή την κατάληξη. Είναι σαφώς μια συζήτηση που δεν περιορίζεται μόνο στην Ελλάδα, αλλά απλώνεται σε όλη την Ευρώπη, ιδιαίτερα με τις εκλογές στην Πορτογαλία, και με τις επικείμενες εκλογές στην Ισπανία (στις 20 Δεκέμβρη) και στην Ιρλανδία (στις αρχές του 2016).

Ανοίγουν ζητήματα στρατηγικής που δεν μπορεί κανένα κομμάτι της Αριστεράς, και ιδιαίτερα ο κόσμος που αποχωρεί από τον ΣΥΡΙΖΑ να μην τα αντιμετωπίσει. Στην Πορτογαλία το Μπλόκο της Αριστεράς και το ΚΚΠ αποφάσισαν κυβέρνηση συνεργασίας με το Σοσιαλιστικό Κόμμα. Η στροφή αριστερά και στην Ισπανία και στην Ιρλανδία που έρχεται ανοίγει τα ίδια ζητήματα. Πώς θα αποφύγουμε συμβιβασμούς σαν αυτούς του ΣΥΡΙΖΑ; Ελπίζοντας σε κυβέρνηση της Αριστεράς ενάντια στον νεοφιλελευθερισμό ή χρειαζόμαστε αντικαπιταλιστική προοπτική;

Το πώς πάμε παραπέρα από τα ξεπουλήματα μιας κυβερνητικής αριστεράς είναι μια συζήτηση που γίνεται στην Ελλάδα όχι μόνο λόγω ΣΥΡΙΖΑ, αλλά και λόγω Λαϊκής Ενότητας. Η αποχώρηση από τον ΣΥΡΙΖΑ ήταν μια γενναία απόφαση και πράξη, η στρατηγική της ΛΑΕ όμως δεν ξεπερνάει τα χνάρια και την προοπτική του ΣΥΡΙΖΑ πριν τις 25 Γενάρη. Αρκεί η υπόσχεση ότι μια «πραγματική» κυβέρνηση της αριστεράς θα είναι καλύτερη ή πρέπει να πάμε πέρα από τα πλαίσια του κοινοβουλευτικού δρόμου;

Τα αποτελέσματα των εκλογών

Μετά τις εκλογές της 20 Σεπτέμβρη άνοιξε μια συζήτηση που ακόμα συνεχίζεται: πόσο η νέα Βουλή αντικατοπτρίζει τη συνείδηση που υπάρχει μέσα στον κόσμο που την ψήφισε; Έγινε ξαφνικά «μνημονιακό» όλο εκείνο το κομμάτι που έδωσε το 62% στο ΟΧΙ του δημοψηφίσματος;

Το ότι η σημερινή σύνθεση της Βουλής αποτελείται συντριπτικά από βουλευτές που τα κόμματα τους πρότειναν και ψήφισαν τα μνημόνια, ανοίγει πολλά ζητήματα. Τι αντιφάσεις υπάρχουν ανάμεσα σε αυτή τη σύνθεση και τον κόσμο και επομένως πόσο σταθερή είναι; Και κατά προέκταση, σε τι αντιδράσεις μπορεί να ελπίζει κανείς; Ιδιαίτερα όταν ο κόσμος ψήφισε για δεύτερη φορά ΣΥΡΙΖΑ, παρά το ότι η ηγεσία του είχε ήδη περάσει τη συμφωνία. Αυτά είναι ζητήματα που χρειάζονται απαντήσεις.

Το βασικό ερώτημα είναι εάν τα αποτελέσματα καταγράφουν τάση συντηρητικοποίησης ή όχι μέσα στην ελληνική κοινωνία. Η πρώτη και άμεση απάντηση είναι το τι συμβαίνει στις γειτονιές και στους χώρους που ο κόσμος ξαναψήφισε στις 20 Σεπτέμβρη τον ΣΥΡΙΖΑ. Ένα τέτοιο παράδειγμα είναι ο Πειραιάς. Η Β' Πειραιά (Κερατσίνι, Δραπετσώνα, Νίκαια, Κορυδαλλός, Πέραμα), θεωριόταν κάστρο της ΛΑ.Ε. και ιδιαίτερα του Παναγιώτη Λαφαζάνη, αλλά η ΛΑ.Ε. πήρε 3,8% και ο ΣΥΡΙΖΑ 42%. Εύκολα μπορεί κάποιος να ισχυριστεί ότι αυτό κατέγραψε μια δεξιά μετατόπιση. Ποια είναι η εικόνα του Πειραιά μετά τις εκλογές; Μαζική αλληλεγγύη στους πρόσφυγες, η κυβέρνηση δεν τολμάει να υλοποιήσει ότι ο Πειραιάς είναι ένα από τα πέντε hot-spots γιατί φοβάται ότι αυτό ισοδυναμεί με εξέγερση. Από ποιους; Μα από όλους τους εργατικούς χώρους και την αριστερά που κάνει απεργία στον ΟΛΠ ενάντια στην ιδιωτικοποίηση, από τους εργάτες της COSCO που απειλούν με απεργία για τα βαριά και ανθυγιεινά, από την ΠΝΟ που ετοιμάζεται να δέσει τα καράβια για το ασφαλιστικό, από τον κόσμο που διαδήλωσε από το δημαρχείο της Δραπετσώνας στο Υπουργείο Εμπορικής Ναυτιλίας ενάντια στην ιδιωτικοποίηση του λιμανιού και του χώρου των λιπασμάτων.

Ένα άλλο παράδειγμα είναι η Θράκη. Στην Ξάνθη ο ΣΥΡΙΖΑ είχε άνοδο, έφτασε το 49% και κέρδισε και τους τρεις βουλευτές. Στη Ροδόπη κέρδισε δύο από τους τρεις μειονοτικούς βουλευτές που εκλέχτηκαν. Ο αριστερός κόσμος στην Ξάνθη και σε όλη τη Θράκη είναι στο προπύργιο της μάχης για να πέσει ο φράχτης στον Έβρο και να ανοίξουν τα σύνορα στους πρόσφυγες. Κανένας δεν μπορεί να υποστηρίξει ότι αυτή η εικόνα καταγράφει συντηρητισμό και στροφή δεξιά του κόσμου.

Τα παραδείγματα είναι πολλά, όμως δεν στηριζόμαστε μόνο στα παραδείγματα. Η ψήφος στις κάλπες είναι ένα μόνο από τα στοιχεία που εκφράζουν τη συνείδηση του κόσμου. Χρειάζεται να

Πανεργατική απεργία ενάντια στη “μεταρρύθμιση” του Ασφαλιστικού από την κυβέρνηση Καραμανλή.

δούμε και να θυμηθούμε τις τεράστιες αλλαγές στις ιδέες, τα γεγονότα και τις δράσεις που καθόρισαν τη στροφή αριστερά όλα τα προηγούμενα χρόνια. Η ταξική θέση του καθένα και της καθεμιάς είναι καθοριστικός παράγοντας για τη συνείδηση που δεν είναι στατική, αλλά αντίθετα είναι αντιφατική και αλλάζει ανάλογα με τις εξελίξεις της ταξικής πάλης.

Η άνοδος και η εκλογή του ΣΥΡΙΖΑ στις 25 Γενάρη, ήταν αποτέλεσμα των συγκρούσεων της εργατικής τάξης για να μην περάσουν και να μην εφαρμοστούν τα μνημόνια. Οι εργάτες/τριες βρέθηκαν αντιμέτωποι με κόμματα που τα είχαν στηρίξει όχι μόνο εκλογικά αλλά και πολιτικά, ιδιαίτερα το ΠΑΣΟΚ, και χρειάστηκε να παλέψουν για να τα ανατρέψουν. Συγκρούστηκαν με ιδέες και επιχειρήματα που μέχρι πριν λίγο τα πίστευαν και οι ίδιοι/ες.

Όσο η συνείδηση της εργατικής τάξης δεν είναι ενιαία, άλλο τόσο και η εμπειρία που περνάνε τα διάφορα κομμάτια της έχει τις δικές της διαδρομές. Οι εργάτριες και στις 25 Γενάρη και στις 20 Σεπτέμβρη ψήφισαν σε μεγαλύτερο ποσοστό ΣΥΡΙΖΑ, απ’ ό,τι οι άντρες αντίστοιχης ηλικίας. Γιατί; Γιατί μέσα στην τελευταία εικοσαετία έχει ανέβει η επίθεση ενάντια στις γυναίκες, αλλά έχουν μεγαλώσει και οι αντιστάσεις τους.

Στις μεγάλες απεργίες για το ασφαλιστικό το 2001 (Γιαννίτσης) και το 2007 (Μαγγίνας), απεργούσαν και βγήκαν στην πρώτη γραμμή όχι μόνο οι γυναίκες των ΔΕΚΟ, αλλά και μια σειρά από καινούργια εργοστάσια – νέες εργάτριες – που έδιναν τον τόνο με τα πανό τους στις μεγάλες πανεργατικές. Δεν ήταν μάχες μόνο οικονομικές αλλά και σύγκρουση με τον σεξισμό. Δεν ήταν οι καθαρίστριες του Υπουργείου Οικονομικών οι πρώτες που πήραν μαζικά μέρος στα συλλαλητήρια ενάντια στο σεξισμό και την καταπίεση, αλλά εργαζόμενες στα νοσοκομεία, στους παιδικούς και βρεφονηπιακούς σταθμούς των δήμων, που έβλεπαν ότι οι περικοπές και τα κλεισίματα δεν τις ρίχνουν μόνο στην ανεργία, αλλά καταδικάζουν χιλιάδες εργαζόμενες στη σκλαβιά του σπιτιού και στα απλήρωτα μεροκάματα.

Όταν λέμε «το ποτάμι πίσω δεν γυρνά», αυτό δεν είναι ένα σκέτο σύνθημα αλλά εκφράζει μια ολόκληρη περίοδο μεγάλων απεργιακών συγκρούσεων και πολιτικών μαχών. Η Ρόζα Λούξεμπουργκ στο κλασικό της βιβλίο με τίτλο Μαζική Απεργία, Κόμμα και Συνδικάτα είχε αποκρυσταλλώσει αυτή την ιδέα: *«Το πολυτιμότερο και σταθερότερο αποτέλεσμα της απότομης διαδοχικής άμπωτης και παλίρροιας της επανάστασης είναι η ανάπτυξη με άλματα του προλεταριάτου στο πνευματικό και πολιτιστικό πεδίο»*. Τέτοια προχωρήματα ιστορικά χρειάστηκαν χτυπήματα της αντεπανάστασης για να τσακιστούν και σήμερα σίγουρα δεν βρισκόμαστε σε τέτοια κατάσταση. Η αριστερή αντιπολίτευση απέναντι στη δεύτερη κυβέρνηση ΣΥΡΙΖΑ-ΑΝΕΛ χρειάζεται να είναι ξεκάθαρη για τις δυνατότητες που υπάρχουν.

Σταθερότητα;

«Η σύνθεση της νέας Βουλής κάνει το πολιτικό σύστημα πιο σταθερό και τα σχέδια της κυρίαρχης τάξης πολύ πιο εύκολα». Επιφανειακά, ένα τέτοιο συμπέρασμα μοιάζει σωστό αφού εκτός από το 5,5% του ΚΚΕ καμιά άλλη αριστερή αντιπολίτευση δεν εκπροσωπείται στη Βουλή. Αλλά και εδώ η πραγματικότητα διαψεύδει αυτή την άποψη. Γιατί η σταθερότητα μιας Βουλής δεν εξαρτάται μόνο από τη σύνθεση της, αλλά από το τι συμβαίνει απ’ έξω.

Το δεύτερο μνημόνιο το 2012 ψηφίστηκε από μια Βουλή με κυβέρνηση συνεργασίας ΝΔ-ΠΑΣΟΚ-ΛΑΟΣ με σαρωτική πλειοψηφία και όμως τίποτα δεν

σταμάτησε την κατάρρευση της και της κυβέρνησης του Παπαδήμου, που αναγκάστηκε να πάει για εκλογές, αμέσως μετά. Το δεύτερο μνημόνιο είχε ψηφιστεί, αλλά η εφαρμογή του εξελισσόταν σε μάχη που τσάκισε και την επόμενη συγκυβέρνηση.

Η κατάσταση σήμερα είναι χειρότερη για το πολιτικό προσωπικό της άρχουσας τάξης, ιδιαίτερα για τη Ν.Δ. Η σημερινή Ν.Δ. φτάνει στα επίπεδα διάλυσης. Ο λόγος για αυτή την εξέλιξη δεν είναι οι προσωπικοί καυγάδες και τσακωμοί ανάμεσα στους διάφορους υποψήφιους για την ηγεσία της, είναι ότι η δεξιά έχει δυσκολία γραμμής.

Η γραμμή της σκληρής δεξιάς αντιπολίτευσης και της κινδυνολογίας με την προσδοκία μιας γρήγορης «αριστερής παρένθεσης» απέτυχε. Αυτή ήταν η γραμμή Σαμαρά και στις εκλογές του Γενάρη και στο δημοψήφισμα και ηττήθηκε τόσο εμφατικά ώστε ο Σαμαράς αναγκάστηκε να παραιτηθεί.

Ο Μεϊμαράκης και ένα κομμάτι από την ηγεσία της Ν.Δ. έλπιζε ότι η απογοήτευση από τον ΣΥΡΙΖΑ μετά τον καλοκαιρινό συμβιβασμό θα έστριβε τον κόσμο προς τη Ν.Δ. Και γι' αυτό προεκλογικά προσπάθησε να εμφανίζεται συναινετικός και ανοιχτός. Όλη η προεκλογική του καμπάνια απευθυνόταν σε ένα κομμάτι που στις προηγούμενες εκλογές, έφυγε προς τον ΣΥΡΙΖΑ και την ΑΝΕΛ. Όχι μόνο ένα πολύ μικρό κομμάτι επαναπατρίστηκε, αλλά ακόμα και όσοι δεν πήγαν στον ΣΥΡΙΖΑ, φούσκωσαν τα ποσοστά της αποχής. Δεν ήταν όλη η αποχή στις αριστερές περιοχές, ήταν και στις δεξιές.

Αυτή η κατάσταση έχει οδηγήσει στελέχη της ΝΔ, όπως ο Δένδιας και η Γιανάκου να λένε σε συνεντεύξεις τους στην Καθημερινή και στην Αυγή αντίστοιχα ότι η ΝΔ θα έπρεπε πρώτα να ξεκαθαρίσει στρατηγική και ύστερα να εκλέξει νέα ηγεσία. Μόνοι τους χρησιμοποιούν εκφράσεις όπως ότι «το κάρο μπήκε μπροστά από το άλογο». Ουσιαστικά παραδέχονται ότι αυτό το όχημα της αστικής πολιτικής δεν τραβάει.

Ελπίδα για κέρδη από την απογοήτευση με τον ΣΥΡΙΖΑ έτρεφε και η ηγεσία της Χρυσής Αυγής. Γι' αυτό και ο Κασιδιάρης υποσχόταν προεκλογικά ότι τα ποσοστά της Χρυσής Αυγής θα ήταν διψήφια. Από έναν άλλον δρόμο ο Κασιδιάρης και συνολικά η ηγεσία των νεοναζί φανταζόταν ότι από μια κρίση του ΣΥΡΙΖΑ μπορούν να βγουν κερδισμένοι οι φασίστες. Τα αποτελέσματα έδειξαν ότι η οι αυτοματισμοί δεν ισχύουν. Αυτό έχει ανοίξει καυγάδες και συγκρούσεις και τάσεις αποσυσπείρωσης ανάμεσα σε ηγετικές ομάδες και φασιστικούς παράγοντες.

Μέσα σ' αυτές τις συνθήκες, η δίκη της Χρυσής Αυγής, οι αποκαλύψεις που διαδέχονται η μια την άλλη για Μιχαλολιάκους και Σια που ομολόγησαν και την πολιτική ευθύνη για τη δολοφονία του Φύσσα, ανοίγουν την προοπτική για να μπουν όλοι φυλακή με ισόβια. Αυτό το δεκανίκι του συστήματος δεν μπορεί να παίξει το ρόλο του αυτή τη στιγμή και το αντιφασιστικό κίνημα μπορεί να το αχρηστέψει τελείως.

Η πιο άμεση κοινοβουλευτική εφεδρεία για τη μνημονιακή στροφή του ΣΥΡΙΖΑ μοιάζει να είναι το ΠΑΣΟΚ και το Ποτάμι. Η αλλαγή στην ηγεσία του ΠΑΣΟΚ, η εκλογή της Φώφης Γεννηματά στη θέση του Βενιζέλου ήταν η προσπάθεια να παίξει προεκλογικά η συρρικνωμένη πια σοσιαλδημοκρατία το ρόλο του σταθεροποιητικού κέντρου. Δεν τα κατάφερε ούτε εκλογικά, αλλά ούτε και στη συνέχεια. Η ανασύνταξη της κεντροαριστεράς έχει πέσει σε ύφαλο και από το ΠΑΣΟΚ και από το Ποτάμι. Και τα δύο κόμματα παραπαίουν ανάμεσα σε αντιπολιτευτικές κορώνες και την προσδοκία να γίνουν κυβερνητικοί εταίροι.

Η σύνθεση της νέας Βουλής μπορεί να επιτρέπει προς το παρόν τη δυνατότητα να ψηφίζονται μνημόνια και εφαρμοστικοί νόμοι, αλλά αυτό δεν μεταφράζεται σε σταθερότητα για την εφαρμογή τους. Σ' αυτόν τον τομέα ο παράγοντας εργατικό κίνημα συνεχίζει να έχει τη δυνατότητα και τη δύναμη να καθορίζει τι εφαρμόζεται και με τι πολιτικό κόστος. Αυτό είναι βασικό στοιχείο για να πηγαίνει η αγανάκτηση από τις μνημονιακές επιθέσεις της κυβέρνησης προς τα αριστερά. Αλλά ούτε αυτό είναι αυτόματο. Εξαρτάται από το πόσο αξιοποιεί αυτές τις δυνατότητες η αριστερή αντιπολίτευση.

Η αριστερή αντιπολίτευση

Η αριστερά σε όλη την Ευρώπη μεγαλώνει. Το έδειξαν οι εκλογές στην Πορτογαλία με την άνοδο που κατέγραψε τόσο το Μπλόκο της Αριστεράς όσο και το ΚΚ. Το δείχνουν οι δημοσκοπήσεις στην Ιρλανδία που δίνουν εντυπωσιακά ποσοστά στην Αριστερά πέρα από το Σιν Φέιν. Το έδειξε επίσης το κύμα που ανέδειξε τον Τζέρεμι Κόρμπιν στην ηγεσία του Εργατικού Κόμματος στη Βρετανία. Στην Ελλάδα οι εκλογές κατέγραψαν ένα ποσοστό σχεδόν 10% για τα κόμματα στα αριστερά του ΣΥΡΙΖΑ και αυτό το ποσοστό έχει την τάση να μεγαλώνει.

Η οργή από την κυβερνητική διαχείριση του ΣΥΡΙΖΑ δεν στρέφεται στα δεξιά αλλά στα αριστερά. Αυτό φαίνεται από τις αντιστάσεις στις μνημονιακές επιθέσεις, αλλά δεν περιορίζεται εκεί. Το τεράστιο κύμα συμπαράστασης και αλληλεγγύης στους πρόσφυγες καταγράφει στροφή προς τα αριστερά σε ένα από τα πιο κρίσιμα θέματα. Εκεί που η δεξιά και τα ΜΜΕ δίνουν τα ρέστα τους να αλλάξουν το κλίμα.

Είναι σαφές ότι η κρίση του ΣΥΡΙΖΑ, που τώρα αρχίζει και παίρνει μεγαλύτερες διαστάσεις ακόμα και από την αποχώρηση της Αριστερής Πλατφόρμας, δεν πρόκειται να σταματήσει. Η κυβέρνηση δεν έχει μπροστά της ένα δρόμο επιτυχιών, αλλά αποτυχιών, συμβιβασμών και επώδυνων μέτρων για την εργατική τάξη. Κι αυτό θα μεγαλώνει ακόμα περισσότερο το χάσμα ανάμεσα σ' αυτούς που ψήφισαν τον ΣΥΡΙΖΑ και

Συγκέντρωση στο Σύνταγμα τη μέρα της ψήφισης του εφαρμοστικού πολυνομοσχεδίου, 16-10-2015

την ίδια την κυβέρνηση. Μέσα σ' αυτές τις συνθήκες μπαίνουν τρία μεγάλα καθήκοντα για τα κόμματα, κινήσεις και οργανώσεις που βρίσκονται στα αριστερά του ΣΥΡΙΖΑ.

Το πρώτο, η στήριξη των αγώνων για να μην περάσει το μνημόνιο. Καμιά ιδιωτικοποίηση, κανένα ασφαλιστικό, καμιά φοροεπιδρομή. Το δεύτερο δηλαδή το ξεκαθάρισμα πάνω στην αναγκαιότητα της πολιτικής οργάνωσης είναι το οργανωτικό. Και το τρίτο, το ζήτημα της στρατηγικής. Η μεγάλη συζήτηση που έχει ανοίξει, κυβέρνηση της αριστεράς ή εργατική εξουσία.

Η μάχη για να μην περάσει το μνημόνιο έχει σαν προϋπόθεση αυτό που επισημαίνουν σε άρθρο τους στην Εφημερίδα των Συντακτών οι Β. Καλαματιανός και Γ. Αραβανής (24-25 Οκτώβρη 2015 – σελ. 18) «*Πλατιά κινητοποίηση των εργαζομένων σε ενιαίο μέτωπο χωρίς διαιρέσεις και διακρίσεις, με κορμό την εργατική τάξη και τα συνδικάτα της*». Το άρθρο Καλαματιανού και Αραβανής (στελέχη του ΚΚΕ μέχρι πρόσφατα) είναι άρθρο κριτικής απέναντι στο ΚΚΕ και πώς ο τρόπος που κινείται στους αγώνες, είναι σεκταριστικός και δεν βοηθάει τις μάχες να ξεδιπλωθούν και να είναι αποτελεσματικές. Αυτή η αντιμετώπιση δεν είναι πρόβλημα μόνο του ΚΚΕ. Η ενωτική στήριξη των αγώνων είναι ζητούμενο για όλη την αριστερά.

Δεμένη με αυτό, είναι η οργάνωση από τα κάτω στους εργατικούς χώρους. Μόνον η οργάνωση της βάσης (το πιο μαχητικό κομμάτι) μπορεί να λειτουργήσει σαν εγγύηση απέναντι στις συνδικαλιστικές ηγεσίες που είναι έτοιμες να συμβιβαστούν, ή να υποχωρήσουν τις περισσότερες φορές πριν καν καλέσουν σε απεργία.

Εργάτες και εργάτριες μέσα σε κάθε εργατικό χώρο που θέλουν να παλέψουν το καινούργιο μνημόνιο, και να μην αφήσουν ούτε ένα μέτρο να περάσει, δεν πρέπει να αφήνονται στη δυνατότητα κάθε γραφειοκράτη να τους φρενάρει ή να τους καθορίσει. Οι εργαζόμενοι στα δημόσια νοσοκομεία, ιδιαίτερα σε ένα μεγάλο κομμάτι νοσοκομείων μέσα στο λεκανοπέδιο, μπορούν και αποφασίζουν απεργιακές κινητοποιήσεις και αναγκάζουν και την ομοσπονδία να ακολουθήσει. Η ύπαρξη ενός Συντονιστικού της βάσης παίζει ρόλο.

Η παρέμβαση μέσα στους εργατικούς χώρους και συνολικά μέσα στο κίνημα δεν εξαντλείται σε ένα κινηματισμό, αλλά έχει ανάγκη και από πολιτική γενίκευση. Οι εργάτες που απεργούν για να μην περάσει το νέο ασφαλιστικό, χρειάζεται να κερδηθούν και στην άποψη ότι τα λεφτά υπάρχουν. Ότι μπορούν να πάρουν την απόφαση και να βάλουν τα συνδικάτα τους να διεκδικήσουν και να παλέψουν για τη διαγραφή του χρέους. Για να μην πληρώσει η κυβέρνηση την επόμενη δόση στο ΔΝΤ, και στην ΕΚΤ, αλλά αντίθετα αυτά τα λεφτά να πάνε για μισθούς, συντάξεις και προσλήψεις.

Η πολιτική γενίκευση δεν είναι «καπέλο» όπως υποστηρίζουν οι απόψεις της Αυτονομίας. Είναι δύναμη για κάθε αγώνα ξεχωριστά και για το σύνολο της τάξης. Αλλά αυτή η γενίκευση δεν πέφτει από τον ουρανό. Απαιτεί παρουσία, δράση, πρωτοβουλίες μιας Αρσιτεράς που έχει τέτοιο προσανατολισμό. Γι' αυτό, το ενιαίο μέτωπο και η κοινή δράση για το δυνάμωμα ενός αγώνα και μιας απεργίας πηγαίνει χέρι-χέρι με την ύπαρξη, ανάπτυξη και ανεξάρτητη λειτουργία της επαναστατικής αριστεράς.

Το τρίτο ζήτημα είναι η συζήτηση των στρατηγικών. Δεν φτάνει να λέμε ότι «*η επιτυχία της Θάτσερ ήταν ο Μπλαιρ, και η επιτυχία της Ε.Ε. είναι ο Τσίπρας*» (Κουβελάκης σε συζήτηση στο Kings College, Λονδίνο), αλλά γιατί και πώς μπόρεσαν να έχουν τέτοια επιτυχία. Δηλαδή ποιές ήταν οι στρατηγικές αδυναμίες της Αριστεράς που άφησαν τα περιθώρια στις δυνάμεις της άρχουσας τάξης να καθορίσουν παλιότερα τη σοσιαλδημοκρατία και σήμερα τον ΣΥΡΙΖΑ.

Εάν η στρατηγική της αριστεράς είναι να γίνει κυβέρνηση για να αλλάξουν τα πράγματα, τότε η πίεση επάνω της να αποδώσει εκλογικά, την καθορίζει και αυτό επηρεάζει και την εξωκοινοβουλευτική της δράση. Γι' αυτό η τύχη όλων των αριστερών κομμάτων που θεώρησαν ότι ο κοινοβουλευτικός δρόμος ήταν πιο σύντομος και πιο αποτελεσματικός κατέληξε στο ίδιο σημείο: είτε ηττήθηκαν είτε συμβιβάστηκαν πολύ γρήγορα.

Σήμερα η συζήτηση για τη στρατηγική ανοίγει μέσα στο πιο μεγάλο ακροατήριο όχι μόνο στην Ελλάδα αλλά σε όλη την Ευρώπη. Και είναι ανοιχτό εάν η αριστερά, ο κόσμος που συγκρούεται με τη λιτότητα και τον νεοφιλελευθερισμό, οι χιλιάδες νέοι και εργάτες που οργανώνουν τα μεγαλύτερα συλλαλητήρια αλληλεγγύης στους πρόσφυγες, που παλεύουν ενάντια στους φασίστες και τους ρατσιστές, που το παράδειγμα της Ελλάδας τους έχει ξεσηκώσει, εάν αυτή η αριστερά θα οδηγηθεί στην ήττα ή στο να ανοίξει μια καινούργια προοπτική.

Μπορεί η Αριστερά να μιλάει για "συνέχεια του κράτους" και να αυτοπεριορίζεται σε σταδιακές μεταρρυθμίσεις και μικρές "ρωγμές", ή πρέπει να ανοίγει την προοπτική της ανατροπής; Περιορίζουμε τις ελπίδες μας στο σχηματισμό κυβερνήσεων της Αριστεράς ή έχουμε ορίζοντα την εργατική εξουσία;

Σ'αυτά τα στρατηγικά ζητήματα χρειάζεται η αριστερή αντιπολίτευση να συζητήσει, να ξεκαθαρίσει και να παλέψει. n

Απεργία στα Λιμάνια, 22 Οκτώβρη

ΕΥΡΩΠΗ ΦΡΟΥΡΙΟ

Ο πόλεμος ενάντια στους πρόσφυγες

Η ρατσιστική πολιτική της ΕΕ ευθύνεται για τις τραγωδίες των προσφύγων και πρέπει να μπει στο στόχαστρο της Αριστεράς υποστηρίζει ο **Θανάσης Καμπαγιάννης**.

Από τις αρχές του 2015, ένα μεγάλο προσφυγικό κύμα έχει αρχίσει να κινείται προς την Ευρώπη. Πρόκειται για συνέχεια του προσφυγικού ρεύματος που έχουμε δει τα τελευταία χρόνια (ιδίως το 2013-2014) με τη διαφορά ότι πλέον οι αριθμοί είναι κατά πολύ μεγαλύτεροι και η Ελλάδα παίρνει το κεφάλι (από την Ιταλία) ως η βασική πύλη εισόδου προσφύγων και μεταναστών προς την επικράτεια της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Στο άρθρο αυτό θα επιχειρήσουμε να περιγράψουμε τις βασικές παραμέτρους των νέων προσφυγικών και μεταναστευτικών ροών, να εξηγήσουμε τι συνέβη το καλοκαίρι του 2015 με το άτυπο άνοιγμα των συνόρων της ΕΕ και να εξετάσουμε τη νέα επιχείρηση θωράκισης της "Ευρώπης Φρούριο" που είναι σε πλήρη εξέλιξη.

Οι δρόμοι της προσφυγιάς

Η μετακίνηση πληθυσμών της οποίας είμαστε μάρτυρες είναι περισσότερο από ποτέ αποτέλεσμα των ιμπεριαλιστικών πολέμων και επεμβάσεων των κρατών της Δύσης τα προηγούμενα χρόνια. Χιλιάδες άνθρωποι εγκαταλείπουν τις εμπόλεμες ζώνες του πλανήτη, με πιο καυτές τη Μέση Ανατολή (Συρία-Ιράκ), την κεντρική Ασία (Αφγανιστάν) και την υποσαχάρια Αφρική (Ερυθραία, Σομαλία, κλπ). Είναι γνωστό ότι, σύμφωνα με τις διεθνείς συνθήκες, οι άνθρωποι που μετακινούνται εξαναγκασμένοι από την πολιτική κατάσταση που επικρατεί στη χώρα τους (πόλεμος, δικτατορία, διώξεις, κλπ) έχουν το δικαίωμα να ζητήσουν άσυλο και να λάβουν το νομικό καθεστώς του πρόσφυγα.

"Μίνι" σύνοδος της ΕΕ για τους φράχτες στα Βαλκάνια.

Το κύμα των ανθρώπων που έρχονται σήμερα στην Ευρώπη είναι περισσότερο από κάθε άλλη φορά προσφυγικό: δεν έχει να κάνει πρωταρχικά με την επιλογή μετακίνησης για εύρεση εργασίας, δηλαδή για οικονομικούς-βιοποριστικούς λόγους (για την οποία χρησιμοποιείται ο όρος μετανάστευση), αλλά με την αναγκαστική φυγή από τα πεδία των μαχών. Γι' αυτό το λόγο εξάλλου, βλέπουμε ολόκληρες οικογένειες (ανάμεσά τους γυναίκες και παιδιά) στα προσφυγικά καραβάνια.

Τρεις είναι οι βασικές οδοί της προσφυγιάς και της μετανάστευσης από τις εμπόλεμες αυτές ζώνες προς τις χώρες της Ευρώπης και όλες περνάνε από τη Μεσόγειο: η "δυτική μεσογειακή" οδός από την Ιβηρική Χερσόνησο, η "κεντρική μεσογειακή" οδός από την Ιταλία και η "ανατολική μεσογειακή" οδός από την Ελλάδα. Εξαιτίας της μη ύπαρξης νόμιμης οδού προς τις χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης, οι δρόμοι της προσφυγιάς και της μετανάστευσης ελέγχονται από τα ιδιωτικά κυκλώματα των διακινητών, που κατόπιν πληρωμής εξασφαλίζουν τη μετακίνηση προς τις χώρες της Ευρώπης.

Η βασική τάση των τελευταίων χρόνων ήταν η μείωση της εισόδου μέσω Ισπανίας, η εκρηκτική αύξηση της εισόδου μέσω Ιταλίας τα χρόνια 2013-4 (που σχετίζεται φυσικά και με την ανατροπή του καθεστώτος Καντάφι στη Λιβύη που έπαιζε το ρόλο του συνοριοφύλακα της ΕΕ) και τέλος (το 2015) η ανάδειξη της ανατολικής μεσογειακής οδού, μέσω Ελλάδας, σε βασική πύλη εισόδου. Σύμφωνα με τα στοιχεία της Ελληνικής Αστυνομίας, το πρώτο εννιάμηνο του 2015 έχουν εισέλθει στην ελληνική επικράτεια (σχεδόν όλοι από τα νησιά) 422.000 άνθρωποι χωρίς να έχουν τα απαιτούμενα νόμιμα έγγραφα. Από αυτούς, οι 277.000 ήταν Σύριοι, οι 76.000 Αφγανοί και οι 21.000 Ιρακινοί.

Αν κάτι προκύπτει από αυτά τα νούμερα είναι το μέγεθος της ανθρωπιστικής κρίσης που εξελίσσεται αυτή τη στιγμή στη Μέση Ανατολή και ευρύτερα στο κομμάτι εκείνο του πλανήτη που εκτείνεται από τα παράλια της Νοτιοανατολικής Μεσογείου μέχρι το Αφγανιστάν.

Στη Συρία, η επανάσταση ενάντια στο δικτατορικό καθεστώς του Άσαντ έχει εξελιχθεί σε έναν αιματηρό εμφύλιο πόλεμο, στον οποίο ο θρησκευτικός σεχταρισμός υποδαυλίζεται από τις εξωτερικές επεμβάσεις μεγάλων και μικρών δυνάμεων της περιοχής. Ο εμφύλιος στη Συρία έρχεται μια δεκαετία μετά την ιμπεριαλιστική επέμβαση των Αμερικάνων στο Ιράκ που είχε ως αποτέλεσμα τη διάλυση του κεντρικού κράτους (του μπααθικού καθεστώτος του Σαντάμ Χουσεϊν) που κρατούσε ενωμένη τη χώρα. Στην πραγματικότητα, η γεωγραφική περιοχή ανάμεσα στη Δαμασκό και τη Βαγδάτη είναι σήμερα σε μεγάλο βαθμό εκτός του ελέγχου κεντρικών κρατικών δομών, την ίδια στιγμή που στην περιοχή ξεδιπλώνονται οι αντιπαραθέσεις των μεγάλων ιμπεριαλιστικών δυνάμεων (ΗΠΑ-Ρωσίας που αμφότερες βομβαρδίζουν αυτή τη στιγμή τη Συρία) και των τοπικών κρατών (Σαουδική Αραβία και Τουρκία από τη μια πλευρά εναντίον Ιράν και των συμμάχων του από την άλλη). Πικρός καρπός όλων αυτών είναι η ανάδυση του "Ισλαμικού Κράτους", μιας αντιδραστικής σεχταριστικής δύναμης σε σουνίτικες περιοχές ανάμεσα στη Συρία και το Ιράκ.

Πιο πέρα, στο Αφγανιστάν, η αποχώρηση του αμερικάνικου στρατού (ως αποτέλεσμα του επαναπροσανατολισμού της εξωτερικής πολιτικής των ΗΠΑ προς τη στρατιωτική περικύκλωση της Κίνας) σημαίνει ότι το ντόπιο καθεστώς δεν ελέγχει πλέον αποτελεσματικά ούτε καν την πρωτεύουσα Καμπούλ, στην οποία αυξάνονται οι επιθέσεις των ανταρτών. Αυτή είναι η κατάσταση που επικρατεί στις χώρες από τις οποίες έρχονται οι πρόσφυγες που ξεβράζονται στα νησιά της Ελλάδας.

Η στάση της Ευρωπαϊκής Ένωσης

Η Ευρωπαϊκή Ένωση προσπαθεί αδιάκοπα να απωθήσει το προσφυγικό/μεταναστευτικό ρεύμα με μια πολιτική θωράκισης των συνόρων της, παρανομοποίησης των ανθρώπων που εισέρχονται στο έδαφός της και απελάσεων. Είναι μια πολιτική που έχει πάρει στη δημόσια συζήτηση – και σωστά – το κωδικό όνομα "Ευρώπη Φρούριο". Ωστόσο, η πολιτική αυτή αποδείχτηκε κατά τη διάρκεια του τρέχοντος έτους αναποτελεσματική και βάρβαρη, αποκαλύπτοντας ταυτόχρονα την υποκρισία μιας Ένωσης που υποτίθεται βασίζεται σε ανθρωπιστικές αξίες.

Η Ευρωπαϊκή Ένωση έχει να αντιμετωπίσει μια αντίφαση: από τη μια επαίρεται ότι είναι μια Ένωση που εξασφαλίζει όχι μόνον μια κοινή αγορά για τα

κράτη και τους από πάνω, αλλά και την ελεύθερη μετακίνηση όλων των πολιτών των κρατών μελών της από τα κάτω. Η ελευθερία μετακίνησης είναι αποτυπωμένη στη συνθήκη της Σένγκεν και αποτελεί μία από τις τέσσερις βασικές ελευθερίες της ΕΕ (ελεύθερη μετακίνηση αγαθών, κεφαλαίων, υπηρεσιών, ανθρώπων). Από την άλλη όμως, το δικαίωμα αυτό δεν το έχουν οι πολίτες χωρών εκτός της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Ειδικά για τους αιτούντες άσυλο, η ΕΕ έχει θεσμοθετήσει τον κανόνα της εξέτασης και απόδοσής του από την πρώτη χώρα εισόδου (αναφερόμαστε στη συνθήκη του Δουβλίνου και τις εκάστοτε επικαιροποιήσεις της). Πρόκειται ουσιαστικά για τη μετατροπή των χωρών του ευρωπαϊκού Νότου σε ένα "μαξιλαράκι" για το φιλτράρισμα των προσφύγων που καταφεύγουν στη βόρεια Ευρώπη.

Η "καταγγελία του Δουβλίνου 2" έχει γίνει η αγαπημένη καραμέλα όλων των Ελλήνων πολιτικών ως δήθεν η λυδία λίθος της επίλυσης του μεταναστευτικού. Η αλήθεια όμως είναι ότι η εφαρμογή της συνθήκης του Δουβλίνου (που συνίστατο στην αναγκαστική επιστροφή – από τις υπόλοιπες ευρωπαϊκές χώρες προς στην Ελλάδα – προσφύγων που είχαν αιτηθεί άσυλο στη χώρα μας) είχε σταματήσει ήδη από το 2011 λόγω της κατ' ουσία άρνησης του ελληνικού κράτους να χορηγήσει άσυλο. Ήταν ωστόσο στην Ιταλία που εκδηλώθηκε πρώτα η αντίφαση της "ελεύθερης μετακίνησης" (Σένγκεν) και της "εξέτασης ασύλου στη χώρα εισόδου" (Δουβλίνο).

Η Ιταλία δέχτηκε κατά τη διάρκεια του 2013 ένα μεγάλο προσφυγικό κύμα, κυρίως από την υποσαχάρια Αφρική αλλά και από τη Μέση Ανατολή. Ήταν η περίοδος που μπήκε στο λεξιλόγιό μας η Λαμπεντούζα (ένα νησί ανάμεσα σε Λιβύη-Τυνησία και Σικελία) ως προσφυγικό πέρασμα, "ανοιχτό" στρατόπεδο συγκέντρωσης, αλλά και σημείο μαζικών πνιγμών προσφύγων και μεταναστών: 350 άνθρωποι πνίγηκαν σε ένα μόνο ναυάγιο τον Οκτώβρη του 2013. Το ιταλικό κράτος δέχτηκε πυρά τόσο για τους πνιγμούς και τη μεταχείριση των προσφύγων όσο και για το γεγονός ότι όλο και περισσότερο έκανε τα στραβά μάτια στη διέλευσή τους από τα ιταλο-γαλλικά και ιταλο-αυστριακά σύνορα. Οι εκκλήσεις Ρέντσι προς την ΕΕ για "αλληλεγγύη" δεν είχαν κανένα ουσιαστικό αποτέλεσμα. Ήδη παλιότερα (το 2011), το πέρασμα μεταναστών και προσφύγων απο τα ιταλο-γαλλικά σύνορα είχε προκαλέσει ακόμα και το προσωρινό κλείσιμο των συνόρων (με πρωτοβουλία της γαλλικής κυβέρνησης), δηλαδή την προσωρινή αναστολή της συνθήκης Σένγκεν και της ελεύθερης μετακίνησης εντός Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Στη διάρκεια αυτής της κρίσης γεννήθηκε τον Οκτώβρη του 2013 η επιχείρηση Mare Nostrum, κατά την οποία ιταλικά σκάφη εντόπιζαν και διέσωζαν καραβιές ανθρώπων, φτάνοντας μέχρι και τις ακτές της Λιβύης. Επρόκειτο ουσιαστικά για ένα ελεγχόμενο άνοιγμα των συνόρων (υπολογίζεται ότι περίπου 150.000 άνθρωποι μπήκαν έτσι στην Ιταλία και την Ευρώπη) σε μια κατεξοχήν "μονομερή ενέργεια" του ιταλικού κράτους απέναντι στην ΕΕ. Τελικά η Mare Nostrum εγκαταλείφθηκε και αντικαταστάθηκε από μια – πολύ μικρότερη – ευρωπαϊκή επιχείρηση (συνεργασία FRONTEX - ιταλικού κράτους) με το όνομα Triton. Η έναρξη της επιχείρησης Triton (στα τέλη του 2014) σήμανε τη δραματική αύξηση των πνιγμών στην κεντρική μεσογειακή οδό: από την αρχή του 2015 περίπου 2.700 άνθρωποι έχουν πνιγεί επιχειρώντας να περάσουν μέσω Ιταλίας στην Ευρώπη. Όπως αναμενόταν, το προσφυγικό κύμα δεν σταμάτησε: απλά το πέρασμα έγινε πιο αιματοβαμμένο και ακόμα πιο ελεγχόμενο από τους διακινητές. Στις αρχές του 2015 η ένταση του προσφυγικού κύματος αρχίζει να γίνεται πιο αισθητή στην ανατολική μεσογειακή οδό, δηλαδή στην Ελλάδα.

Το σπάσιμο των συνόρων της Ευρώπης-Φρούριο

Υπάρχουν αναλυτές που, μετά τα γεγονότα του καλοκαιριού του 2015, προσπαθούν να αποδώσουν το προσφυγικό κύμα και τη στάση της Μέρκελ σε μια δήθεν στρατηγική επιλογή της γερμανικής κυρίαρχης τάξης για εισαγωγή φτηνών εργατικών χεριών. Πέραν της αβασιμότητας αυτής της θεωρίας στο οικονομικό πεδίο, δεν υπάρχει καμία ένδειξη που να υποδηλώνει κάποια διάθεση χαλάρωσης της πολιτικής της "Ευρώπης Φρούριο" από την ΕΕ το πρώτο εξάμηνο του 2015 (εκτός αν κάποιος στα σοβαρά πιστεύει ότι η σημερινή ΕΕ δρα αντίθετα προς τη θέληση και το συμφέρον του γερμανικού κράτους). Η Συνάντηση των Υπουργών Εξωτερικών της ΕΕ στις 18 Μάη 2015 είχε σαν βασικό θέμα τον τερατώδη σχεδιασμό για άμεση έναρξη πολεμικών επιχειρήσεων της EU Navfor Med (της ναυτικής δύναμης της ΕΕ) στη Λιβύη, με σκοπό την καταστροφή των μέσων που χρησιμοποιούν οι πρόσφυγες για να ταξιδέψουν, δηλαδή των βαρκών! Ακόμα και όταν το προσφυγικό κύμα είχε πλέον γίνει ασταμάτητο, η ΕΕ συζητούσε – χωρίς αποτέλεσμα – σχέδια επί χάρτου με σκοπό την αναλογική κατανομή 40.000 προσφύγων για ολόκληρο το 2015, τη στιγμή που ο αριθμός αυτός αναλογούσε στον αριθμό των προσφύγων που έμπαιναν στην Ευρώπη μέσα σε λίγες μόνον μέρες...

Στο φαντασιακό της ελληνικής δεξιάς και ακροδεξιάς, η αύξηση του αριθμού των προσφύγων έχει να κάνει με την άνοδο του ΣΥΡΙΖΑ στην κυβέρνηση. Φυσικά αυτός ο ισχυρισμός δεν έχει καμία σχέση με την πραγματικότητα. Ο ΣΥΡΙΖΑ σεβάστηκε τη "συνέχεια του κράτους" όχι μόνο στις μνημονιακές δεσμεύσεις της χώρας, αλλά και στη μεταναστευτική πολιτική: η παρανομοποίηση των προσφύγων και μεταναστών από την πρώτη στιγμή που πατάνε το πόδι τους στην Ελλάδα συνέχισε να είναι η επίσημη κρατική πολιτική. Αλλα ο αυξανόμενος αριθμός των προσφύγων ανάγκασε την ελληνική κυβέρνηση να κάνει – στην αρχή σιωπηρά – αυτό που έκανε και η Ιταλία: να "διοχετεύσει" τους πρόσφυγες προς τα βόρεια σύνορα με τη Δημοκρατία της Μακεδονίας, με αποτέλεσμα ο αριθμός όσων έμπαιναν καθημερινά στην ελληνική επικράτεια να αντιστοιχεί πλέον με τον αριθμό όσων έβγαιναν από αυτήν. Μάλιστα για το ελληνικό κράτος, η διοχέτευση των προσφύγων στα Βαλκάνια είχε το επιπλέον πλεονέκτημα ότι, αντί αυτοί να συνεχίσουν (μεσω Πάτρας και Ηγουμενίτσας) προς μια χώρα της ΕΕ και της συνθήκης Σένγκεν (την Ιταλία), έβγαιναν από τα σύνορα της Ευρώπης. Μόλις η βαλκανική οδός προς τις χώρες της Κεντρικής Ευρώπης περπατήθηκε και αποδείχτηκε ασφαλέστερη από τις υπόλοιπες, χιλιάδες πρόσφυγες και μετανάστες έσπευσαν να την αξιοποιήσουν.

Τελικά, τα σύνορα της Ευρώπης Φρούριο τα έσπασαν οι ίδιοι οι πρόσφυγες και οι μετανάστες, με τη μαζικότητά τους και με το αίμα τους. Η μαζικότητα δεν είχε να κάνει μόνο με το μεγάλο αριθμό των προσφύγων, αλλά και με τη συλλογική τους κίνηση. Δεν είναι υπερβολή να πούμε ότι οι πρόσφυγες μπήκαν στην Ευρώπη με πορείες και συνθήματα: οι εικόνες σε κάθε σημείο που επιχειρήθηκε να εμποδιστεί η διέλευσή τους, από την Ειδομένη στα σύνο-

Στιγμιότυπα από διαδήλωση στο Καλαί της Γαλλίας

ρα Ελλάδας-Δημοκρατίας Μακεδονίας μέχρι την Ουγγαρία και την Αυστρία, ήταν αντίστοιχες με εικόνες μαζικών διαδηλώσεων που σπάγανε στην πράξη τις απαγορεύσεις και την καταστολή. Μαζί με τη μαζικότητα, χρειάστηκε να ρεύσει άφθονο το αίμα. Ιδιαίτερα στην πύλη εισόδου, στο πέρασμα για την Ελλάδα, οι πρόσφυγες ήρθαν αντιμέτωποι με τη ρατσιστική κληρονομιά των κυβερνήσεων Παπανδρέου-Σαμαρά, τον φράχτη στον Έβρο, που αναγκάζει χιλιάδες ανθρώπους να ανέβουν σε φουσκωτές βάρκες και να διακινδυνεύσουν τις ζωές τους, αλλά και τις ζωές των παιδιών τους. Αυτόν τον "φόρο αίματος" (όπως σωστά τον έχει ορίσει σε ομιλίες του ο Γιώργος Τσιάκαλος) τον πλήρωσαν και με το παραπάνω οι πρόσφυγες, αποδεικνύοντας ότι τα κλειστά σύνορα, ακόμα και αν παίρνουν τη μορφή των θαλάσσιων τειχών, δεν μπορούν να σταματήσουν τη μετακίνηση ενός πληθυσμού, όταν αυτός τρέχει να γλιτώσει από τον πόλεμο και τη φτώχεια. Η εικόνα του μικρού Αϊλάν, του προσφυγόπαιδου από το Κουρδιστάν, άψυχου στην ακροθαλασσιά των παραλίων της Τουρκίας, έγινε το σύμβολο της βαρβαρότητας της Ευρώπης Φρούριο και ανάγκασε ακόμα και τους πρωτεργάτες της (τους ηγέτες της ΕΕ) να εκφράσουν υποκριτικά τον αποτροπιασμό τους.

Ήταν σε εκείνο πλέον το σημείο που οι ηγέτες της ΕΕ, οι επικεφαλής της γερμανικής κυβέρνησης, αναγκάστηκαν να παραδεχθούν (στα τέλη πλέον του Αυγούστου!) ότι οι αιτήσεις ασύλου στη Γερμανία θα ξεπεράσουν τις 800.000 το 2015, καθώς και ότι η Γερμανία θα εξετάσει αιτήσεις ασύλου, ανεξάρτητα από τη χώρα της Ευρωπαϊκής Ένωσης από την οποία είχαν εισέλθει. Στην ουσία αυτό που έκανε η Μέρκελ με τη δήλωσή της αυτή ήταν να επιβεβαιώσει την προσωρινή αναστολή της συνθήκης του Δουβλίνου, η οποία είχε ήδη σμπαραλιαστεί στην πράξη από την κίνηση των προσφύγων. Επρόκειτο για ομολογία ήττας της Ευρώπης Φρούριο, που όμως τυπικά ευθυγράμμιζε την ηγεσία της ΕΕ με το πρωτοφανές κίνημα αλληλεγγύης στους πρόσφυγες που είχε αρχίσει να εκφράζεται σε όλες τις χώρες, με εντυπωσιακές διαδηλώσεις υποδοχής αλλά και με πράξεις πολιτικής ανυπακοής όπως ήταν η διευκόλυνση της μετακίνησης των προσφύγων μέσω ΙΧ χιλιάδων αυστριακών και γερμανών πολιτών (έστω κι αν οι ενέργειες αυτές επισύρουν σοβαρές ποινικές κυρώσεις τις οποίες οι πολίτες αψήφησαν).

Χρειάζεται να είμαστε καθαροί ότι οι αντιπαραθέσεις μεταξύ των πολιτικών ηγετών της ΕΕ (είτε διακρατικές πχ ανάμεσα στη Μέρκελ και τον Όρμπαν είτε εσωτερικές πχ στο γερμανικό πολιτικό σύστημα) σχετικά με την υποδοχή των προσφύγων δεν έχουν να κάνουν με κάποιο αντικειμενικό όριο που θέτει ο αριθμός τους: οι χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης έχουν τεράστιους πόρους και θα μπορούσαν να υποδεχθούν πολλαπλάσιους πρόσφυγες από αυτούς που έχουν ήδη φτάσει στην επικράτειά της. Αν μιλάμε για τους πρόσφυγες της Συρίας, σχεδον ο μισός πληθυσμός της χώρας (11 από τα 22 εκατομμύρια) έχει ξεσπιτωθεί, με 7 εκατομμύρια να είναι εσωτερικοί μετανάστες και 4 εκατομμύρια να έχουν διαφύγει σε άλλες χώρες. Από τα 4 εκατομμύρια, τα 2 εκατομμύρια βρίσκονται στην Τουρκία και οι υπόλοιποι βρίσκονται σε γειτονικές χώρες όπως η Ιορδανία και ο Λίβανος. Όταν οι χώρες αυτές μπορούν να υποδέχονται τέτοιους αριθμούς, δικαίως διεθνείς οργανισμοί εγκαλούν την Ευρωπαϊκή Ένωση για την απροθυμία της να αναλάβει τις ευθύνες που αναλογούν στον συσσωρευμένο πλούτο των χωρών της.

Η βαλκανική οδός παραμένει αυτή τη στιγμή με όλα της τα εμπόδια "ανοιχτή" (όσο ανοιχτός είναι στον στίβο ένας διάδρομος με εμπόδια): αν πληρώσει κανείς τους διακινητές για να μπει σε φουσκωτό και να περάσει στη Λέσβο, αν αποφύγει τους Τούρκους και Έλληνες λιμενικούς, αν περάσει στη στεριά και φτάσει στα βόρεια σύνορα της Ελλάδας, αν περάσει τα σύνορα και διαβεί τις χώρες των Βαλκανίων, αν "ξεφύγει" τον φράχτη που στήνει ο Όρμπαν στα σύνορα Ουγγαρίας-Σερβίας (αυτό προς το παρόν γίνεται ακολουθώντας την οδό Κροατία-Σλοβενία-Αυστρία), αν στο μεταξύ δεν τον έχουν ληστέψει ή πυροβολήσει ομάδες φασιστών (ιδιώτες ή του

κράτους), τότε μπορεί να μπει στη Γερμανία και να κάνει αίτηση για άσυλο. Για τους ηγέτες της Ευρωπαϊκής Ένωσης, η εικόνα αυτή των συνόρων είναι "υπερβολικά ανοιχτή". Γι' αυτό και όλοι οι σχεδιασμοί, μετά το σύντομο καλοκαίρι της αλληλεγγύης και της μαζικής μετακίνησης, είναι η επαναθωράκιση και η στεγανοποίηση των συνόρων της Ευρώπης.

Η αντεπίθεση της Ευρώπης Φρούριο

Την ίδια στιγμή που η Μέρκελ και ο Ολάντ προσπαθούν να εμφανιστούν σαν ηγέτες που αντιστέκονται στη ρατσιστική κινδυνολογία της ακροδεξιάς και ηγετών σαν τον Ούγγρο πρωθυπουργό Όρμπαν, η Ευρωπαϊκή Ένωση εκπονεί σχέδια που αποκλειστικό σκοπό έχουν τον περιορισμό της εισόδου και της ελεύθερης μετακίνησης των προσφύγων και των μεταναστών. Οι δράσεις της ΕΕ εκτείνονται σε όλο το μήκος της πορείας των προσφύγων, από το σημείο εκκίνησης και το πέρασμα Τουρκίας-Ελλάδας μέχρι τον "βαλκανικό διάδρομο" και το τέλος του ταξιδιού στις χώρες της Βόρειας Ευρώπης. Συγκεκριμένα:

α. η ΕΕ αποφάσισε τη συνεργασία της με την Τουρκία, υποσχόμενη στην κυβέρνηση Ερντογάν 3 δισεκατομμύρια ευρώ με αντάλλαγμα τη συγκράτηση των προσφύγων στην τουρκική επικράτεια. Η διαπραγμάτευση σχετίζεται άμεσα με το καθεστώς μετακίνησης των ίδιων των Τούρκων πολιτών (visa) στις χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης και την δεδομένη στόχευση της Τουρκίας να γίνει μέλος της ΕΕ.

β. Κομμάτι της συνεργασίας ΕΕ-Τουρκίας είναι η συνεργασία του τουρκικού και ελληνικού λιμενικού για κοινή περιπολία των θαλάσσιων συνόρων (και, αυτό που δεν ομολογείται, για απώθηση των πλεούμενων πριν φτάσουν στα ελληνικά νησιά). Η ελληνική κυβέρνηση αντιδρά σε κοινές περιπολίες γιατί θεωρεί ότι ανακύπτουν εθνικά ζητήματα και επιδίωξη του τουρκικού κράτους για "συγκυριαρχία" στο Αιγαίο. Η Ευρωπαϊκή Ένωση, σε κάθε περίπτωση, θέλει να βάλει χέρι στον έλεγχο των θαλάσσιων συνόρων με βραχίονα τη FRONTEX και εξαρτά τη χρηματοδότηση της Ελλάδας με αντάλλαγμα τον συνοριακό έλεγχο.

γ. Το ελληνικό κράτος αναλαμβάνει την ταυτοποίηση των ανθρώπων που φτάνουν στην επικράτειά του, με τη δημιουργία πέντε hot-spots στα νησιά Λέσβο, Κω, Χίο, Λέρο και Σάμο. Τα hot-spots είναι ουσιαστικά σημεία διαλογής: γρήγορο ξεδιάλεγμα προσφύγων και μεταναστών (με την εξωφρενική τοποθέτηση ότι πχ οι Αφγανοί δεν είναι πρόσφυγες), αποστολή ταυτοποιημένων προσφύγων σε χώρες της ΕΕ με βάση πληθυσμιακές αναλογίες ("quotas"), απέλαση όσων θεωρήθηκαν ότι δεν πληρούν τα κριτήρια του πρόσφυγα (ιδίως Αφγανούς, Πακιστανούς, κλπ). Η ελληνική κυβέρνηση ανέλαβε ακόμα την υποχρέωση δημιουργίας "χώρων υποδοχής" για 50.000 άτομα. Σύμφωνα με τις δηλώσεις Τσίπρα μετά τη σύνοδο της ΕΕ για τον "βαλκανικό διάδρομο" στις 25/10/2015, θα φτιαχτούν δύο χώροι υποδοχής σε Αθήνα και Θεσσαλονίκη με 10.000 θέσεις έκαστος και οι υπόλοιποι πρόσφυγες θα στεγαστούν σε χώρους εντός του αστικού ιστού με επιδότηση ενοικίου.

δ. Η Ευρωπαϊκή Ένωση γνωρίζει καλά ότι οι μηχανισμοί αυτοί, σε Ελλάδα και Τουρκία, δεν θα είναι αρκετοί για να σταματήσουν το ρεύμα των προσφύγων και των μεταναστών. Γι' αυτό επιδιώκει τον έλεγχο των συνόρων Ελλάδας-Δημοκρατίας Μακεδονίας και από τις δύο πλευρές: από την πλευρά της Ελλάδας με την πίεση για ανάπτυξη Ομάδας Ταχείας Επέμβασης των Συνόρων ("RABIT") την οποία προς το παρόν το ελληνικό κράτος αρνείται και από την πλευρά της Δημοκρατίας της Μακεδονίας με το ξεδιάλεγμα στα σύνορα όσων εκτιμά το κράτος ότι συγκεντρώνουν τα χαρακτηριστικά του πρόσφυγα. Με λίγα λόγια, στόχος της Ευρωπαϊκής Ένωσης είναι να κλείσει η στρόφιγγα στην Ειδομένη που αποτελεί αυτή τη στιγμή το πέρασμα προς το "βαλκανικό διάδρομο" και τις χώρες της Κεντρικής Ευρώπης.

Για τους ηγέτες της Ευρωπαϊκής Ένωσης, όλοι οι σχεδιασμοί είναι η επαναθωράκιση και η στεγανοποίηση των συνόρων της Ευρώπης

ε. Σιωπηρή συμφωνία Ελλάδας και Ευρωπαϊκής Ένωσης αποτελεί η διατήρηση του φράχτη στον Έβρο, όσο και αν τόσο η Μέρκελ όσο και ο Τσίπρας (ο καθένας για τους δικούς του λόγους) καταγγέλλουν τον Όρμπαν για τον φράχτη στα σύνορα Ουγγαρίας-Σερβίας. Η διατήρηση του φράχτη στον Έβρο, η ανυπαρξία δηλαδή ασφαλούς χερσαίας διέλευσης προς την επικράτεια της ΕΕ και η συνεπαγόμενη διέλευση των προσφύγων με βάρκες από τα θαλάσσια σύνορα, είναι συνειδητή πολιτική επιλογή. Για να το πούμε ωμά: οι πνιγμοί όχι μόνο δεν είναι "δυστυχήματα" (για τα οποία οι ευρωπαϊκοί θεσμοί εκφράζουν δήθεν τη λύπη τους...) αλλά είναι κομμάτι της θωράκισης των ευρωπαϊκών συνόρων και της επιχείρησης απώθησης των ανθρώπων που θέλουν να τα διαβούν. Ήδη, μόνο το 2015, 300 άνθρωποι έχουν επιβεβαιωμένα πνιγεί επιχειρώντας να περάσουν το Αιγαίο.

στ. Η στεγανοποίηση των συνόρων της ΕΕ συνδυάζεται με αυστηροποίηση των όρων διαβίωσης των προσφύγων και των μεταναστών στο εσωτερικό των χωρών υποδοχής: έτσι το γερμανικό κράτος σχεδιάζει τη μείωση των επιδομάτων, τον πολλαπλασιασμό των απελάσεων (ιδίως όσων προέρχονται από τις χώρες των Βαλκανίων), κλπ.

Αξίζει εδώ να ειπωθεί ότι σύμφωνα με τα ΜΜΕ (ελληνικά αλλά και γερμανικά), Ευρωπαίοι και Γερμανοί αξιωματούχοι εξαρτούν όλο και περισσότερο το αποτέλεσμα των διαπραγματεύσεων ελληνικής κυβέρνησης και Τρόικας με τη στάση που θα επιδείξει η Ελλάδα στο προσφυγικό. Δηλαδή, όσο πιο ενεργητικό φανεί το ελληνικό κράτος στην ανάσχεση των προσφύγων και των μεταναστών, τόσο πιο "ευέλικτη" θα είναι η αντιμετώπιση του ζητήματος του ελληνικού χρέους και της υλοποίησης της συμφωνίας του Ιούλη. Αν και η περιγραφή αυτή απεικονίζει σωστά την πίεση που δέχεται παρασκηνιακά η ελληνική κυβέρνηση, δεν θα ήταν σωστό να τη δούμε μονομερώς. Ήδη από την πρώτη κυβέρνηση ΣΥΡΙΖΑ-ΑΝΕΛ ο Υπουργός Εξωτερικών Νίκος Κοτζιάς είχε προτείνει την αξιοποίηση της "γεωπολιτικής" για την ισχυροποίηση της διαπραγματευτικής θέσης της χώρας: οι δηλώσεις περί *"πλημμύρας τζιχαντιστών στην Ευρώπη αν καταρρεύσει η Ελλάδα"* ήταν κομμάτι αυτής της στρατηγικής. Η κυβέρνηση Τσίπρα έχει λοιπόν επίσημα εντάξει την αντιμετώπιση των προσφυγικών και μεταναστευτικών ροών στις διαπραγματευτικές ανάγκες του ελληνικού κράτους και του ελληνικού κεφαλαίου.

Για το λόγο αυτό, είναι ανάγκη το κίνημα αλληλεγγύης στους πρόσφυγες και

τους μετανάστες που είδαμε να αναδύεται ορμητικό αυτό το καλοκαίρι, αλλά και ευρύτερα το αντιρατσιστικό και το εργατικό κίνημα στην Ελλάδα και διεθνώς, να χαράξουν τη δική τους ανεξάρτητη στρατηγική. Βασικοί πυλώνες αυτής της στρατηγικής πρέπει να είναι: η υπεράσπιση του δικαιώματος ελεύθερης μετακίνησης όλων των εργατών με τον τρόπο που οι καπιταλιστές έχουν εξασφαλίσει για τα κεφάλαιά τους, η υπέρβαση του τεχνητού διαχωρισμού προσφύγων και μεταναστών ειδικά σε μια περίοδο που η ΕΕ προσπαθεί να τον αξιοποιήσει για να αποκλείσει χιλιάδες ανθρώπους, η έμπρακτη αλληλεγγύη στους πρόσφυγες και τους μετανάστες που φτάνουν στις πόλεις και τις γειτονιές μας, η απαίτηση προς το κράτος για χτίσιμο δομών υποδοχής, σίτισης και στέγασης. Και φυσικά, η εξασφάλιση μιας ασφαλούς χερσαίας διέλευσης προς την Ευρώπη που σήμερα συγκεκριμενοποιείται στο αίτημα για το άνοιγμα των συνόρων και το γκρέμισμα του φράχτη στον Έβρο. Οι πρωτοβουλίες που αποφασίστηκαν στη Διεθνή Συνάντηση ενάντια στο Ρατσισμό και τον Φασισμό που έγινε με πρωτοβουλία της ΚΕΕΡΦΑ στην Αθήνα το διήμερο 10-11 Οκτώβρη κινούνται αποφασιστικά σ' αυτή την κατεύθυνση. n

ΚΑΛΟ ΔΕΧΟΥΜΕΝΟΙ

Ανοιχτά σύνορα

Να πέσει ο φράχτης

Ο Πέτρος Κωνσταντίνου προβάλλει τις διεθνείς πρωτοβουλίες του κινήματος

Η πάλη ενάντια στο ρατσισμό είχε ένα μεγάλο ξεπέταγμα το καλοκαίρι του 2015. Ένα νέο μαζικό κίνημα αλληλεγγύης γεννήθηκε σε όλη την Ευρώπη και στην Ελλάδα αναγκάζοντας την Ε.Ε.-φρούριο να ανοίξει προσωρινά τα κλειστά και αφιλόξενα σύνορα της.

Η κραυγή «καλοδεχούμενοι οι πρόσφυγες» μπροστά σε ένα μεγάλο κύμα που πλησιάζει τις επτακόσιες χιλιάδες, το μεγαλύτερο μετά τον Β' Παγκόσμιο Πόλεμο, συντάραξε τις ρατσιστικές πολιτικές των κυβερνήσεων και έφερε στο προσκήνιο τη δύναμη που μπορεί να εμποδίσει την άνοδο του φασισμού και της ακροδεξιάς.

Χιλιάδες μανάδες και πατεράδες, κρατώντας σφιχτά στα χέρια τα παιδιά τους, κυριολεκτικά βάδισαν και μετακινήθηκαν σε όλη την Ευρώπη, γκρεμίζοντας αστυνομικά και στρατιωτικά μέτρα φρούρησης των συνόρων, αντιμετωπίζοντας επιθέσεις ειδικών μονάδων με δακρυγόνα και ρόπαλα. Ξέφυγαν ακόμη από φράχτες και στρατόπεδα συγκέντρωσης σαν κι αυτά της Ουγγαρίας όπου ο

Διαδήλωση για τους πρόσφυγες με συμμετοχή σωματείων, φοιτητικών συλλόγων και της ΚΕΕΡΦΑ στις 15 Οκτώβρη

Ουρμπάν προσπάθησε αποτυχημένα να τους μαντρώσει.

Ο πνιγμός του μικρού Αϊλάν στα παράλια της Τουρκίας ξεσήκωσε ένα διεθνές κύμα οργής με αυθόρμητες συντονισμένες κινητοποιήσεις στην Ευρώπη στις 12 Σεπτέμβρη.

Στην Ελλάδα, τα νησιά του Αιγαίου, η Λέσβος, η Χίος, η Σάμος, η Κως, η Λέρος, δέχτηκαν στις ακτές τους πεντακόσιες χιλιάδες πρόσφυγες. Ο φράχτης στον Έβρο δεν επέτρεψε την ασφαλή τους διέλευση με αποτέλεσμα να εκτιναχτεί σε ύψος ρεκόρ ο φόρος αίματος στο Αιγαίο.

Ένα νέο διεθνές αντιρατσιστικό κίνημα

Η Διεθνής Συνάντηση κατά του ρατσισμού και του φασισμού που οργάνωσε η ΚΕΕΡΦΑ στις 10-11 Οκτώβρη, με την συμμετοχή κινημάτων από εννέα χώρες όπως την Βρετανία, την Σκωτία, την Καταλωνία, την Αυστρία, την Δανία, την Γερμανία, την Γαλλία, την Τουρκία και την Κύπρο έδωσε την ευκαιρία να αναδειχθεί η δύναμη του νέου κινήματος.

Οι κινητοποιήσεις στην Αυστρία κουρέλιασαν την πολιτική ασύλου της ΕΕ και καθόρισαν το κλίμα αλληλεγγύης στην Ευρώπη.

Ο Ντάβιντ Άλμεϊχ, συντονιστής της «Κίνησης για μια ανθρώπινη πολιτική ασύλου» της Αυστρίας είπε ότι *«την τελευταία περίοδο λέμε το ελληνικό ΟΧΙ στη ρατσιστική πολιτική της Ευρώπης Φρούριο. Η μαζική ανυπακοή ανάγκασε την κυβέρνηση της Αυστρίας και τις άλλες κυβερνήσεις της Ευρώπης να αλλάξουν στάση και να ανοίξουν τα σύνορα. Είναι στην πραγματικότητα μία διπλή εξέγερση. Πρώτα απ' όλα είναι μία εξέγερση των ίδιων των προσφύγων, οι οποίοι δεν μπορούσαν πια να ανέχονται τα κλειστά σύνορα και τα γκρεμίσανε από μόνοι τους. Είναι ταυτόχρονα μία εξέγερση όλων αυτών που εκφράσανε την αλληλεγγύη τους. Εδώ και μήνες χιλιάδες άνθρωποι πηγαίνουν στους σταθμούς όπου φτάνουν οι πρόσφυγες ή στα στρατόπεδα όπου μένουν, φέρνοντας χρήματα, ρούχα, φάρμακα. Οι φουρνάρηδες ψήνανε ψωμί και το δίνανε στους πρόσφυγες. Οι σιδηροδρομικοί κάνανε υπερωρίες για να μπορούν να τους μεταφέρουν».*[1]

Η μεγάλη διαδήλωση των 150.000 στη Βιέννη ήταν ένα σταθμός στον αγώνα κατά του ρατσισμού σε μια χώρα που η ακροδεξιά ανεβαίνει εκλογικά.

Ο Γουέιμαν Μπένετ, από τη κίνηση Unite Against Fascism εξήγησε πως το κίνημα βάζει πλώρη για να σπάσει τους φράχτες και να ανοίξει τα σύνορα, με τις παρεμβάσεις του στον καταυλισμό του Καλαί. *«Είμαστε κομμάτι ενός μαζικού κινήματος που παλεύει ενάντια στην Ευρώπη Φρούριο. Την πρώτη φορά που έγινε διαδήλωση για το ζήτημα των προσφύγων στο Ηνωμένο Βασίλειο, μαζευτήκανε έξω από την πρωθυπουργική κατοικία 25 άνθρωποι και τώρα φτάσαμε να έχουμε διαδηλώσεις με 80 - 100.000 ανθρώπους, μόνο στην Αγγλία. Είναι ένα κίνημα το οποίο πρέπει να αντιταχθεί σε όλα αυτά τα οποία λένε ο Κάμερον και οι κυβερνήσεις της ΕΕ, να ανοίξει το Καλαί και να σπάσουμε την Ευρώπη Φρούριο.*

Αν δεν αντιμετωπίσουμε αποτελεσματικά το ζήτημα της αλληλεγγύης αφήνουμε χώρο στους φασίστες να αναπτυχθούν. Στη Βρετανία το αντιρατσιστικό κίνημα κατάφερε να περιορίσει τους φασίστες».[2]

Στην Τουρκία το ίδιο το κίνημα που υπερασπίζεται τα δικαιώματα των κούρδων και αντιστέκεται στις επιθέσεις του Ερντογάν με μεγάλο κόστος αίματος, όπως φάνηκε και με την δολοφονική επίθεση στην Άγκυρα με τους πάνω από εκατό νεκρούς διαδηλωτές, υπερασπίζεται τους πρόσφυγες των πολέμων. Αποτελεί ασπίδα για τους πρόσφυγες από τη Συρία και το Αφγανιστάν.

Διαμορφώνεται παντού ένα ισχυρό κίνημα αλληλεγγύης στους πρόσφυγες σε αντιπαράθεση με τις ρατσιστικές πολιτικές των κυβερνήσεων, λειτουργώντας σαν ανάχωμα στην ισλαμοφοβική καμπάνια των κυβερνήσεων αλλά και τις επιθέσεις των φασιστών.

Η δυνατότητα για διεθνή συντονισμό, με πρωτοβουλίες όπως την πανευρωπαϊκή μέρα δράσης στις 19 Μάρτη 2016 ή κατά των φραχτών και των στρατοπέδων συγκέντρωσης ξεπρόβαλε ξεκάθαρα από την Διεθνή Συνάντηση της ΚΕΕΡΦΑ.

Σύροι πρόσφυγες σε παλιότερη κινητοποίηση στο Σύνταγμα.

και στην Ελλάδα...

Στην Ελλάδα το κίνημα έδωσε μεγάλες μάχες μέσα σε ένα καλοκαίρι, Μπήκε μπροστά εμποδίζοντας τα κατασταλτικά σχέδια αποτροπής των προσφύγων. Απάντησε στην ρατσιστική καμπάνια της Δεξιάς και των φασιστών που κραύγαζαν για «εισβολή λαθρομεταναστών και κατάληψης των νησιών» με την οργάνωση της αλληλεγγύης και της υποδοχής βάζοντας τον κρατικό μηχανισμό και την κυβέρνηση μπροστά στις ευθύνες τους. Η κυβέρνηση, οι δημοτικές και οι περιφερειακές αρχές, κυριολεκτικά κάτω από την πίεση αυτής της αλληλεγγύης, έδωσαν το πράσινο φως για την μαζικότερη μετακίνηση προσφύγων, ανοίγοντας πρακτικά διάδρομο για την διέλευση τους μέσω Ειδομένης προς την Ευρώπη.

Ο Ανδρέας Μπάλλας, περιφερειακός σύμβουλος της Ανταρσία στο Αιγαίο και Γραμματέας της ΕΛΜΕ Λέσβου είπε: *«Η αντιμετώπιση των πρώτων αναγκών των προσφύγων βρέθηκε κατά βάση στα χέρια εθελοντών και της τοπικής κοινωνίας, ενώ η Πολιτεία όχι μόνο απουσίαζε αλλά και εμπόδιζε τις προσπάθειες των εθελοντών. Χαρακτηριστικό παράδειγμα οι διώξεις όσων μετέφεραν με τα ΙΧ τους οδοιπόρους-πρόσφυγες στην πόλη, τα αυτόφωρα που έτρεχαν τους αλληλέγγυους ως «διακινητές»! Όταν μάλιστα οργανώσαμε συμβολικά καραβάνι αλληλεγγύης για να σπάσει στην πράξη η απαγόρευση, κινητοποιήθηκε ολόκληρο αστυνομικό τμήμα για να μας εμποδίσει, τη στιγμή που όταν ολοκληρώθηκε η μεταφορά προσφύγων δεν βρίσκαμε υπάλληλο για να ξεκινήσει η καταγραφή. Δείγμα ενός κράτους οι υπηρεσίες του οποίου είναι προσανατολισμένες στην καταστολή και όχι στην εξυπηρέτηση των κοινωνικών αναγκών...».*[3]

Αν κανείς έχει αμφιβολίες για το ποιος στήριξε τους πρόσφυγες για να συνεχίσουν το ταξίδι τους προς την Ευρώπη από τα νησιά του Αιγαίου αρκεί να ρίξει μια ματιά στην αναφορά της Ύπατης Αρμοστείας του ΟΗΕ για τους Πρόσφυγες όπου καταγράφει την καθοριστική συμβολή των αλληλέγγυων.[4]

Κάλυψε όλα τα κενά των κρατικών αρχών με κυβέρνηση ΣΥΡΙΖΑ και με την υπηρεσιακή.

Είναι το κίνημα που εξασφάλισε κυριολεκτικά την επιβίωση των προσφύγων και επέβαλε στο κράτος να ανοίξει χώρους φιλοξενίας.

Η ενεργοποίηση χιλιάδων κόσμου στις γειτονιές, σωματείων σε εργασιακούς χώρους, φοιτητικών συλλόγων με το άνοιγμα των ΑΕΙ-ΤΕΙ, δημοτικών κινήσεων σήμανε ότι άνοιξαν όλες οι δυνατότητες για να ξεπεραστούν ρατσιστικά εμπόδια που έχτισαν με επιμέλεια οι κυβερνήσεις των Σαμαροβενιζέλων από το 2008.

Είναι θετική εξέλιξη ότι δυναμώνει το αντιρατσιστικό κίνημα και οι αγωνιστές και οι αγωνίστριες της αριστεράς και οι ακτιβιστές και ακτιβίστριες των κινημάτων αναζητούν λύσεις έξω από την κυβερνητική προσπάθεια που επιχειρεί να υποτάξει το κίνημα και να το μετατρέψει σε μια φιλανθρωπική εφεδρεία στις ΜΚΟ και την Εκκλησία.

Η συγκρότηση επιτροπών αλληλεγγύης σε γειτονιές, ο συντονισμός σωματείων και συλλογικοτήτων, η πρωτοβουλία των δημοτικών και περιφερειακών σχημάτων της αντικαπιταλιστικής αριστεράς, η δράση της ΚΕΕΡΦΑ και των κοινοτήτων των μεταναστών μπορεί να δώσει διέξοδο στην διάθεση χιλιάδων να παλέψουν και να κερδίσουν την μάχη

ενάντια στις ρατσιστικές εξορμήσεις της ΕΕ και την ευθυγράμμιση της κυβέρνησης ΣΥΡΙΖΑ.

Οι διαδηλώσεις στις 12 Σεπτέμβρη, στις 25 Σεπτέμβρη με μεγάλη συμμετοχή και μεταναστών, η κινητοποίηση σωματείων και φοιτητικών συλλόγων και της ΚΕΕΡΦΑ στις 15 Οκτώβρη έβγαλε στο δρόμο αυτό το κίνημα. Η διαδήλωση της «Επιτροπής Αλληλεγγύης» στο Γαλάτσι στις 17 Οκτώβρη με την είσοδο στο χώρο φιλοξενίας προσφύγων στο Παλαί έδειξε ότι το κίνημα αυτό μπορεί να αγκαλιάζει την τοπική κοινωνία και να δίνει προοπτική.

Η κυβέρνηση ΣΥΡΙΖΑ

Αυτό το κίνημα δεν χάιδεψε την κυβέρνηση ΣΥΡΙΖΑ, ανέδειξε τις ευθύνες της.

Η στροφή σε σχέση με τις προηγούμενες εξαγγελίες της ήταν τεράστια. Έδιωξε την Τ. Χριστοδουλοπούλου από το Υπουργείο Μετανάστευσης υποκύπτοντας στις πιέσεις της Δεξιάς και την αντικατέστησε με τον Γ. Μουζάλα,τον τεχνοκράτη υπουργό της υπηρεσιακής. Η υπηρεσιακή κυβέρνηση δεν έχασε χρόνο και στις δύο από τις τρεις βδομάδες ζωής της, αποκατατέστησε τον γκρεμισμένο τμήμα του φράχτη στον Έβρο σε περίοδο που μετακινήθηκε μέρος των προσφύγων προς τα εκεί, διεκδικώντας να αποφύγει το πνιγμό στο Αιγαίο και να περάσει από τα σύνορα. Μέχρι και στρατό έθεσαν σε επιφυλακή για να αντιμετωπίσει ενδεχόμενη είσοδο προσφύγων από τον Έβρο!

Η προσπάθεια της κυβέρνησης ΣΥΡΙΖΑ-ΑΝΕΛ να εμφανιστεί ως συντονιστής της «αλληλέγγυας κοινωνίας» δεν μπορεί να κρύψει τις μεθοδεύσεις της.

Οι δηλώσεις Γ.Μουζάλα *«δεν θα πέσει ο φράχτης στον Έβρο, δεν θα κλείσει η Αμυγδαλέζα»* υπογραμμίζουν μια συνέχεια της βρόμικης δουλειάς που ξεκίνησαν οι Σαμαροβενιζέλοι. Έπαιξαν το χαρτί του ρατσισμού για να αποπροσανατολίσουν και να διασπάσουν την εργατική αντίσταση στα μνημόνια με τις επιχειρήσεις σκούπα, τον Ξένιο Δία και τα στρατόπεδα συγκέντρωσης. Έτσι άνοιξαν το δρόμο για την άνοδο των νεοναζί της Χρυσής Αυγής και των επιθέσεων των ταγμάτων εφόδου.

Και τώρα συνεχίζει αυτή η πολιτική με ευθυγράμμιση με τα σχέδια της ΕΕ για κλείσιμο των συνόρων με τα hotspots στα νησιά, την σκληρή φύλαξη από την FRONTEX, τις συμφωνίες με τον Ερντογάν με την χρηματοδότηση των τριών δις ευρώ για να τους εγκλωβίσει στη Τουρκία.

Τα hotspots στη Λέσβο, την Χίο, τη Λέρο, τη Σάμο, τη Κω και τον Πειραιά θα λειτουργούν ως κέντρα κράτησης και διαλογής μέχρι εξαντλήσεως του αριθμού που είναι διατεθειμένη η ΕΕ να απορροφήσει με στόχο την μετεγκατάσταση, σε χώρες για τις οποίες συμφώνησαν, μέχρι τον αριθμό των 120.00 (από Ελλάδα και Ιταλία). Πέραν τούτου τι; Φυλακίσεις ξανά! Η Γερμανία ήδη μιλάει για παραμονή σε χώρο τράνζιτ στο σημείο μηδέν των συνόρων υποδεικνύοντας και για την Ελλάδα ανάλογη λειτουργία στην Ειδομένη. Το Spiegel μιλάει για στρατόπεδο συγκέντρωσης στην Ελλάδα χωρητικότητας 50.000 προσφύγων!

Και βέβαια, η κυβέρνηση ΣΥΡΙΖΑ-ΑΝΕΛ αρνείται να ανοίξει μία νέα διαδικασία νομιμοποίησης των μεταναστών χωρίς χαρτιά και απόδοσης ιθαγένειας για τα παιδιά χωρίς αποκλεισμούς.

Να πέσει ο φράχτης, να ανοίξουν τα σύνορα Πανελλαδική κινητοποίηση στις 23-24 Γενάρη 2016

Η ΚΕΕΡΦΑ βάζει στόχο να δυναμώσει τις κινητοποιήσεις του αντιρατσιστικού κινήματος εξαναγκάζοντας την κυβέρνηση να υποχωρήσει και συμβάλλοντας ταυτόχρονα στην ανάπτυξη ενός διεθνούς κινήματος κατά της ρατσιστικής ΕΕ-φρούριο. Αυτό αποτυπώθηκε και στην Απόφαση της Διεθνούς Συνάντησης.[5]

Διεκδικούμε ανοιχτά σύνορα, την ελεύθερη μετακίνηση των εργατών, μεταναστών και προσφύγων, μέσα από ασφαλείς διόδους, όπως οι καπιταλιστές μετακινούν τα κεφάλαια τους, χωρίς να δίνουν λογαριασμό σε κανένα.

Ο φράχτης στον Έβρο αποτελεί σύμφωνα με την Ύπατη Αρμοστεία του ΟΗΕ το νούμερο ένα λόγο γιατί οι πνιγμοί στη Μεσόγειο έχουν εκτιναχτεί στα ύψη μετά το 2012[6].

Τότε φτιάχτηκε ο φράχτης στον Έβρο σταματώντας την ροή μεταναστών και προσφύγων κατά 95% από τη χερσαία οδό με αφετηρία την φυγή προσφύγων από τις εμπόλεμες ζώνες της Μ.Ανατολής και της Ασίας, ακόμη και από χώρες της Αφρικής προς την Ευρώπη. Τα στοιχεία είναι τρομακτικά. Πεντακόσιοι νεκροί και αγνοούμενοι το 2012, εξακόσιοι το 2013, τρεις χιλιάδες πεντακόσιοι το 2014 και τρεις χιλιάδες εκατό μέχρι αρχές Οκτώβρη για το 2015. Το Ανώτερο Κέντρο Σπουδών Ρομπέρ Σουμάν εκτιμά ότι ξεπερνούν τις15.000 οι νεκροί στη Μεσόγειο από το 1998 μέχρι το τέλος του 2014![7]

Ο φράχτης στον Έβρο πρέπει να γκρεμιστεί αμέσως ώστε κάθε κατατρεγμένος να μπορεί να ασκήσει ελεύθερα το νόμιμο δικαίωμα αίτησης ασύλου.

Δεν ανεχόμαστε να δολοφονούνται μικροί Αϊλάν γιατί ο φράχτης σπρώχνει τους πρόσφυγες και τους μετανάστες στα χέρια των διακινητών για ένα πανάκριβο και πιο επικίνδυνο ταξίδι στο Αιγαίο που οδηγεί σε πνιγμούς.

Τα κλειστά σύνορα είναι μια αντιδραστική ουτοπία καθώς οι πρόσφυγες για να γλιτώσουν τις ζωές τους θα αναζητούν πάντα και θα βρίσκουν περάσματα έστω και αν χάνουν τις ζωές τους ρισκάροντας. Τα ανοιχτά σύνορα στις Καστανιές και στους Κήπους του Έβρου αλλά και σε κάθε σημείο εισόδου και εξόδου, από την Ειδομένη μέχρι τα νησιά είναι η μόνη ρεαλιστική λύση για να σωθούν ζωές εδώ και τώρα. Γιατί άραγε τα ελληνικά καράβια να μην παραλαμβάνουν τους πρόσφυγες από τα παράλια της Τουρκίας;

Δεν είναι δυνατόν να στηρίζει η ΕΕ, ο Τσίπρας και ο Κοτζιάς τον Ερντογάν, αυτό τον δολοφόνο αριστερών και συνδικαλιστών που βομβαρδίζει και εξοντώνει τους Κούρδους, για να εξασφαλίσει την αποτροπή εισόδου των προσφύγων.

Λέμε Όχι στα hotspots-νέα στρατόπεδα συγκέντρωσης

Θα χρειαστεί σε όλα τα νησιά, τη Λέσβο, τη Σάμο, τη Χίο, την Κω, τη Λέρο, όπου η κυβέρνηση συνεργάζεται με την FRONTEX για την ίδρυση των hotspots, των νέων στρατοπέδων συγκέντρωσης να κινητοποιηθούμε για να τα σταματήσουμε.

Όχι μόνο δεν αφήνουμε να ανοίξουν νέα στρατόπεδα συγκέντρωσης αλλά διεκδικούμε να κλείσει τώρα η Αμυγδαλέζα, να πάρουν χαρτιά οι μετανάστες και ιθαγένεια τα παιδιά χωρίς αποκλεισμούς.

Διεκδικούμε άσυλο και στέγη, χαρτιά για όλους χωρίς αποκλεισμούς

Δεν αποδεχόμαστε ότι «δεν χωράμε άλλοι στην Ευρώπη και στην Ελλάδα». Με την λογική ότι άνθρωποι «περισσεύ-

Ο πανεπιστημιακός Γιώργος Τσιάκαλος στο βήμα της Διεθνούς Συνάντησης της ΚΕΕΡΦΑ στο Ρούφ.

ουν» και μικραίνει το μερίδιο του πλούτου που μοιραζόμαστε όταν ανεβαίνει ο πληθυσμός, τότε και οι συνταξιούχοι περισσεύουν και πρέπει να χάσουν τις συντάξεις τους, οι εργαζόμενοι στο δημόσιο περισσεύουν και πρέπει να χάσουν τις δουλειές τους, οι επιστήμονες απόφοιτοι περισσεύουν και πρέπει να μεταναστεύσουν. Για αυτό λέμε, πρόσφυγες και μετανάστες, είναι όλοι καλοδεχούμενοι και αυτοί που περισσεύουν είναι οι καπιταλιστές. Ζητάμε άσυλο, χαρτιά στέγη για όλους.

«Αποτελούν υγειονομική βόμβα» κραυγάζουν υστερικά οι Γεωργιάδηδες μαζί με τους φασίστες ενώ πραγματική βόμβα στο σύστημα υγείας αποτελούν οι περικοπές στη δημόσια υγεία, με το κλείσιμο των νοσοκομείων, του ΕΟΠΠΥ, των δομών πρόνοιας.

Η αντιμετώπιση της ανθρωπιστικής κρίσης απαιτεί να απορρίψουμε τις διαιρέσεις μεταξύ ντόπιων και μεταναστών, μεταξύ προσφύγων από την Συρία και προσφύγων από το Αφγανιστάν. Υποκριτικά οι κυβερνήσεις της ΕΕ ψελλίζουν ότι μπορούν να δεχτούν πρόσφυγες από τη Συρία αλλά όχι παράνομους μετανάστες. Σκανδαλωδώς ο ΟΗΕ δεν θεωρεί το Αφγανιστάν χώρα υψηλού κινδύνου ώστε να αναγνωρίζεται το καθεστώς του πρόσφυγα για τους Αφγανούς. Αυτό την ώρα που η αμερικανική αεροπορία ξεκλήρισε τους Γιατρούς χωρίς Σύνορα βομβαρδίζοντας νοσοκομείο και ο Ομπαμα αποφάσισε να παρατείνει την παραμονή του αμερικανικού στρατού στη χώρα.

Τα συνδικάτα είναι δύναμη

Σε αυτό το κίνημα χρειάζεται να φέρουμε σε κοινή δράση κόσμο που ψήφισε ΣΥΡΙΖΑ, αλλά διαπιστώνει τώρα ότι η κυβέρνηση υποχωρεί στα μνημόνια και το ρατσισμό, μαζί με τον κόσμο του ΚΚΕ, της ΛΑΕ, της ΑΝΤΑΡΣΥΑ που πρωτοστατούν στην προσπάθεια να δοθούν οι μάχες κατά του τρίτου μνημονίου. Δεν μπορούμε να τον αποκλείσουμε αν θέλουμε να ξεδιπλώσουμε μάχες, να βάλουμε σε κίνηση τα συνδικάτα, να οργανώσουμε πανελλαδικές και διεθνείς κινητοποιήσεις για να αναγκάσουμε την κυβέρνηση και την ΕΕ να υποχωρήσουν και να επιβάλουμε κατακτήσεις.

Η ενωτική δράση των συνδικάτων κατά του ρατσισμού μπορεί να ανοίξει το δρόμο για νίκες.

Η πρωτοβουλία του συλλόγου εκπαιδευτικών Αριστοτέλης να υπάρξει συντονισμός για το προσφυγικό/μεταναστευτικό είναι ένα σημαντικό βήμα σε αυτή τη κατεύθυνση. Ο Μιχάλης Μιλτσακάκης από το ΔΣ της ΔΟΕ μίλησε για την πρωτοβουλία των Διδασκαλικών Συλλόγων του Λεκανοπεδίου. *“50 και πλέον σωματεία, συλλογικότητες, κινήσεις συμμετέχουν σε αυτή την προσπάθεια. Υπάρχει στα σχέδια απόφαση για συνδιοργάνωση Πανελλαδικής μέρας ενάντια στο φράχτη στον Έβρο και επίσης πανευρωπαϊκός συντονισμός στις 19 του Μάρτη. Για μας η αλληλεγγύη δεν έχει να κάνει μόνο με την ανθρωπιστική της σκοπιά αλλά με την ταξική διεθνιστική αλληλεγγύη”.*[8]

Το σημερινό ξέσπασμα του κινήματος δεν έπεσε από τον ουρανό. Πατάει στις εμπειρίες πολύχρονης αντίστασης στο ρατσισμό.

Στην Ελλάδα δώσαμε μάχη για τη νομιμοποίηση των μεταναστών εργατών στη δεκαετία του ’90 όταν σχεδόν ένα εκατομμύριο έφτασε στην Ελλάδα μετά την κατάρρευση των χωρών του κρατικού καπιταλισμού και του σταλινισμού της Α.Ευρώπης, κύρια Αλβανών μεταναστών. Τα συνδικάτα της ΟΛΜΕ, της ΔΟΕ, η ΕΙΝΑΠ, έπαιξαν ρόλο στη πρόσβαση των παιδιών των μεταναστών στην εκπαίδευση και όλων στα νοσοκομεία. Συνεχίσαμε μετά το 2000 όταν φτάνουν τα κύματα των κατατρεγμένων από τους πολέμους του ΝΑΤΟ, στο Αφγανιστάν το 2001 και το Ιράκ το 2003, αργότερα της Παλαιστίνης, αλλά και προσφύγων από την Αφρική, όπως και μεταναστών από το Μπαγκλαντές και το Πακιστάν.

Η Πακιστανική Κοινότητα, με τη στήριξη των συνδικάτων, αντιστάθηκε στις απαγωγές είκοσι οκτώ ατόμων από τις βρετανικές και ελληνικές μυστικές υπηρεσίες και συνέχισε τη μάχη ενάντια στις ρατσιστικές επιθέσεις και τα πο-

γκρόμ των νεοναζί της Χρυσής Αυγής. Πρωτοστάτησε στη μάχη ενάντια στο Ξένιο Δία και τα στρατόπεδα συγκέντρωσης.

Οι μαζικές απεργίες πείνας για άσυλο και χαρτιά των Ιρανών και των Αφγανών στα Προπύλαια και των Αράβων στην Υπατεία ήταν άλλος ένας σταθμός. Το ίδιο το αντιφασιστικό κίνημα που κορυφώθηκε μετά τη δολοφονία του Παύλου Φύσσα στάθηκε ασπίδα αλληλεγγύης για τους μετανάστες.

Είναι θετικό ότι η αριστερά σήμερα ξεκινά από την αφετηρία ότι όλοι οι πρόσφυγες είναι καλοδεχούμενοι.

Ο Γρηγόρης Καλομοίρης από την ΕΕ της ΑΔΕΔΥ στην εισήγηση του στη Διεθνή Συνάντηση είπε: *«Το αντιφασιστικό και αντιρατσιστικό κίνημα χρειάζεται να παλέψει για ανοιχτά σύνορα, ώστε να μπει τέλος στην παράνομη διακίνηση, στους πνιγμούς και στους θανάτους. Να μπει τέρμα στην πολιτική της αποτροπής. Η Frontex, οι φράχτες και οι επαναπροωθήσεις είναι μέρος του προβλήματος. Χρειάζεται κρατική φροντίδα για όσο καιρό βρίσκονται στη χώρα μας. Ανοιχτοί ξενώνες φιλοξενίας για αξιοπρεπείς συνθήκες διαβίωσης, η αλληλεγγύη του κόσμου δεν αρκεί από μόνη της. Επαρκές προσωπικό στις υπηρεσίες ασύλου, μέριμνα για όσους επιθυμούν να μείνουν στη χώρα μας. Όλα αυτά θα τα πετύχουμε μόνο με την οργάνωση και την αλληλεγγύη και πάνω από όλα με την ανατροπή των μνημονιακών πολιτικών».*[9]

Μαζί με τους μετανάστες και τους πρόσφυγες μπορούμε να παλέψουμε για να γίνει ο πλούτος που παράγουμε μέσο για να καλύψουμε τις ανάγκες όλων και όχι εργαλείο στα χέρια της μειοψηφίας των καπιταλιστών. Οι κοινοί αγώνες από τη Ν.Μανωλάδα μέχρι τη Γενική Ανακύκλωση ανέδειξαν αυτή τη δυναμική.

Γι αυτό αντιστεκόμαστε στα μνημόνια και απλώνουμε τις διεκδικήσεις μας ώστε να αγκαλιάζουμε τις αυξημένες ανάγκες για στέγαση των προσφύγων μαζί με τους άστεγους, για δουλειές για όλους, για περίθαλψη και πρόνοια σε κάθε εργάτη, άνεργο, ανασφάλιστο και μετανάστη.

Διεκδικούμε αύξηση των κονδυλίων για αντιμετώπιση της ανθρωπιστικής κρίσης, με επιχορήγηση των Δήμων και του δημόσιου, για να αυξήσουν το προσωπικό και να δυναμώσουν τις δομές πρόνοιας και αλληλεγγύης. Είναι πρόκληση η ΕΕ να απαιτεί αποπληρωμή του χρέους με σφαγιασμό συντάξεων και να δίνει το ισοδύναμο του τρίτου μνημονίου, τρία δισεκατομμύρια στον Ερντογάν, άλλα 430 εκατομμύρια στην FRONTEX και άλλα 80 εκατομμύρια για απελάσεις όταν δίνονται μόνο τρία εκατομμύρια για υποδοχή προσφύγων!

Στη πανελλαδική κινητοποίηση στις 23-24 Γενάρη στη Αλεξανδρούπολη για να πέσει ο φράχτης στον Έβρο και να ανοίξουν τα σύνορα, διεκδικούμε από κάθε σωματείο, κάθε φοιτητικό σύλλογο, επιτροπή γειτονιάς, κοινότητα μεταναστών, οργανώσεις της αριστεράς, να βάλουν τα δικά τους πούλμαν, να κλείσουν θέσεις σε αεροπλάνα, καράβια, τρένα για να ενωθούμε σε ένα μαζικό συλλαλητήριο. Επιδιώκουμε συντονισμό με το κίνημα στην Τουρκία και στην Ευρώπη στη δράση για να πέσουν οι φράχτες από τον Έβρο μέχρι το Καλαί.

Η ΚΕΕΡΦΑ με τις πρωτοβουλίες της μπορεί να δώσει ώθηση στο νέο κίνημα για να πετύχει νίκες. Η πρωτοβουλία της για την Διεθνή Συνάντηση κατά του ρατσισμού και του φασισμού έδειξε τις μεγάλες δυνατότητες για δράση και συντονισμό. Από τη μυτιλήνη μέχρι το Καλαί και από τον Έβρο μέχρι το Μόναχο μπορούμε να ενωθούμε για να νικήσουμε. n

Σημειώσεις

1. http://ergatiki.gr/article.php?issue=1195&id=12603
2. Στο ίδιο
3. http://www.antiracismfascism.org/index.php/component/k2/item/1507-omilia-andrea-bala-perifereiakoy-symvoylou-tis-antarsia-sto-aigaio-sti-diethni-synantisi-kata-tou-ratsismoy-kata-tou-fasismoy
4. http://data.unhcr.org/mediterranean/country.php?id=83
5. http://www.antiracismfascism.org/index.php/component/k2/item/1482-me-megali-symmetoxi-kinimaton-apo-ennea-xores-kathos-kai-apo-oli-tin-ellada-oloklirothike-i-diethnis-synantisi-kata-tou-ratsismoy-kai-tou-fasismoy
6. http://data.unhcr.org/mediterranean/regional.php όπου υπάρχει μακάβριος καταμετρητής «πνιγμών στην Μεσόγειο
7. Drowned Europe Authors: Philippe Fargues and Anna Di Bartolomeo, Migration Policy Centre, EUI http://cadmus.eui.eu/bitstream/handle/1814/35557/MPC_2015_05_PB.pdf?sequence=1
8. http://ergatiki.gr/article.php?issue=1195&id=12603
9. Στο ίδιο

Για την απομόνωση των νεοναζί της ΧΑ

Την ίδια ώρα δυναμώνουμε την καμπάνια για την πλήρη απομόνωση της ναζιστικής Χρυσής Αυγής. Είμαι μια μάχη για να μην αφήσουμε περιθώρια να δημαγωγούν παριστάνοντας το «νόμιμο αντιμνημονιακό κόμμα» για να ανοίξουν την πόρτα στη μαύρη εναλλακτική του φασισμού αξιοποιώντας τις επιθέσεις της κυβέρνησης και τη δεξιά προσαρμογή του ΣΥΡΙΖΑ. Για αυτό χρειάζεται να στηριχτεί το κίνημα για τη δίκη-καταδίκη της Χρυσής Αυγής με μαζική παρουσία στη δίκη στο Κορυδαλλό αλλά και μαζική αντιφασιστική δράση στις γειτονιές κόντρα στις απόπειρες να ξαναεμφανιστούν για να χύσουν το ρατσιστικό τους δηλητήριο.

Ο Κ. Παπαδάκης συνήγορος πολιτικής αγωγής είπε στη Διεθνή Συνάντηση: *«Η δίκη προχώρησε με μια νίκη της πολιτικής αγωγής. Ήταν αδιανόητο πριν την έναρξή της ότι θα πετυχαίναμε έστω και εν μέρει να νομιμοποιηθούμε ως πολιτική αγωγή και για το αδίκημα της εγκληματικής οργάνωσης».* Η συνέχεια είναι η μαζική δράση για την απομόνωση τους παντού την ώρα που τα στοιχεία αναδεικνύονται, ο Μιχαλολιάκος αναλαμβάνει την πολιτική ευθύνη για τη δολοφονία του Παύλου Φύσσα και ο Πατέλης αποκαλύπτεται να κραυγάζει: *«σφάζουμε ό,τι κινείται».*

Στις γειτονιές και τα νησιά δεν αφήνουμε σπιθαμή εδάφους στην ρατσιστική προπαγάνδα και τη φασιστική δημαγωγία.

Η σύγκρουση με την προσπάθεια δεξιών και φασιστών της Χρυσής Αυγής, να συγκροτήσουν «επιτροπή αγαναχτισμένων κατοίκων» στην Πλατεία Βικτορίας ήταν μια σωστή και δυναμική κινητοποίηση που ακύρωσε τα σχέδια τους. Κινήθηκαν για αυτό η Ανταρσία στις γειτονιές της Αθήνας, η ΚΕΕΡΦΑ Κυψέλης-Πατησίων, η συνέλευση της Πλατείας Βικτορίας, η Ροσινάντε και έφτασαν να έχουν διακόσιους διαδηλωτές απέναντι σε τριάντα ρατσιστές και φασιστοειδή. Το 2008 η Χρυσή Αυγή, μέσα από την «επιτροπή κατοίκων του Αγίου Παντελεήμονα» είχε καταφέρει με την συνεργασία της ΕΛΑΣ να χτίσει την βάση για εφορμήσεις των ταγμάτων εφόδου κατά των μεταναστών που έπαιξε ρόλο στην άνοδο της με την είσοδο πρώτα στο Δήμο Αθήνας και μετά στην Βουλή. Ο χρυσαυγίτης Λαγός στην Λέσβο δεν μπόρεσε να πατήσει το πόδι του σε ανοιχτό χώρο και τον μετέφεραν αυτοκίνητα της Ασφάλειας για προστασία από τους αντιφασίστες. n

Από το αριστερό μνημόνιο στο αριστερό success story ;

Ο ΣΥΡΙΖΑ επιχειρεί να ανανεώσει τους μύθους για έξοδο από την κρίση με τη συνεργασία με ΕΕ-ΔΝΤ. Ο **Πάνος Γκαργκάνας** απαντάει.

Η δεύτερη κυβέρνηση συνεργασίας ΣΥΡΙΖΑ-ΑΝΕΛ που αναδείχθηκε από τις εκλογές της 20 Σεπτέμβρη προσπαθεί να συγκροτήσει μια «αφήγηση» που να δικαιολογεί τα σκληρά μέτρα που εφαρμόζει σε υλοποίηση της συμφωνίας με ΕΕ-ΔΝΤ.

Προεκλογικά, η βασική απολογητική γραμμή ήταν ότι πρόκειται για έναν επώδυνο αλλά αναγκαίο συμβιβασμό, οι συνέπειες του οποίου θα απαλύνονται κατά τη διάρκεια της εφαρμογής της συμφωνίας από μια κυβέρνηση με «αριστερές ευαισθησίες».

Ωστόσο, αυτός ο μύθος δεν αντέχει μπροστά στην σκληρή πραγματικότητα που αναδύεται ήδη από τις πρώτες βδομάδες της νέας κυβέρνησης. Το πρώτο «εφαρμοστικό» πολυνομοσχέδιο που ήδη ψηφίστηκε, το πόρισμα της «επιτροπής σοφών» για το Ασφαλιστικό και τα επόμενα «προαπαιτούμενα» που πάνε για ψήφιση περιέχουν τόσο άγρια χτυπήματα ώστε κανένας κυβερνητικός επικοινωνιακός χειρισμός δεν μπορεί να τα παρουσιάσει ως «βελτιώσεις». Ιδιαίτερα η επίθεση στο Ασφαλιστικό είναι τόσο προκλητική ώστε ακόμη και η ΓΣΕΕ που είχε κατεβάσει τα ρολά εδώ και καιρό, αναγκάστηκε να προκηρύξει απεργία για τις 12 Νοέμβρη.

Μπορεί ο Αλέξης Τσίπρας να έλεγε ότι η δική του συμφωνία με τους δανειστές περιορίζει κατά 20 δις τα πρωτογενή πλεονάσματα που απαιτούσε η Τρόικα από τους Σαμαροβενιζέλους, αλλά στην πράξη αυτό που βλέπουμε όλοι είναι ότι το μαχαίρι μπαίνει ξανά στις συντάξεις, στους μισθούς, στις προσλήψεις.

Αυτή την κραυγαλέα αντίφαση επιχειρεί να καλύψει η υπόσχεση ότι με όλα αυτά η κυβέρνηση ανοίγει το δρόμο για την «απομείωση» του χρέους και τη διάσωση του τραπεζικού συστήματος. Χαρακτηριστικό είναι το πρωτοσέλιδο της Αυγής της Κυριακής 18 Οκτώβρη με τίτλο «Από το Grexit σε τροχιά exit»:

«Μηνύματα αισιοδοξίας για ευόδωση των προσπαθειών και των θυσιών του ελληνικού λαού ... αποτυπώνονται σε τρία κρίσιμα μέτωπα:

(α) ...η ύφεση στο τέλος του έτους θα κυμανθεί χαμηλότερα από το προβλεπόμενο στο προσχέδιο προϋπολογισμού 2,3% προς το 1,5% ακόμη και προς το μηδέν.

(β) Οι πληροφορίες από τη Φρανκφούρτη (ΕΚΤ) για το αναγκαίο ύψος ανακεφαλαιοποίησης των ελληνικών τραπεζών είναι αρκετά μετριοπαθέστερες των αρχικών σεναρίων και πάντως αναφέρονται σε κεφάλαια που δεν ανατρέπουν τις σημερινές μετοχικές συνθέσεις είτε πρόκειται για το δημόσιο είτε για τους ιδιώτες. ...

(γ) Η συζήτηση για την απομείωση του χρέους, παρ' ότι τύποις θα αρχίσει μετά την πρώτη αξιολόγηση, βρίσκεται σε πλήρη εξέλιξη σε όλα τα επίπεδα και οι αντιστάσεις κάμπτονται. Το κλείσιμο

των τριών παραπάνω μετώπων εκτιμάται ότι θα λειτουργήσει όχι απλώς ευεργετικά για την οικονομία, αλλά ως «ελατήριο» εκτίναξης».[1]

Μια πρώτη απάντηση, βέβαια, θα ήταν να προτείνουμε στους συντάκτες αυτής της αφήγησης να προσπαθήσουν να δουν την «εκτίναξη» που περιμένουν από τη σκοπιά κάθε εργατογειτονιάς που πλημμύρισε με την πρώτη φετινή φθινοπωρινή μπόρα και βυθίστηκε στις λάσπες. Αλλά, ας επιμείνουμε στην προσπάθεια να αναλύσουμε τα «ευεργετήματα» που βλέπουν εκεί στον ΣΥΡΙΖΑ ότι έρχονται.

Τέλος της ύφεσης;

Οι προβλέψεις για περιορισμό της οικονομικής ύφεσης δεν είναι απλά δημοσιεύματα της Αυγής. Τα ίδια ισχυρίζεται σε δηλώσεις του ο υπουργός Οικονομίας Σταθάκης. Πρόκειται, όμως, για προβλέψεις που στηρίζονται μόνο στην ελπίδα ότι η ανακεφαλαιοποίηση των τραπεζών θα φέρει αρχικά τη χαλάρωση και στη συνέχεια το τέλος των capital controls και θα τερματίσει τις αρνητικές επιπτώσεις που είχε στην οικονομία το κλείσιμο των τραπεζών. Πέρα από τις αβεβαιότητες που υπάρχουν για την τύχη των τραπεζών και τα ρίσκα που προκαλούν οι ανταγωνισμοί για τον έλεγχό τους (σε αυτά θα έρθουμε πιο κάτω), οι αισιόδοξες προβλέψεις εθελοτυφλούν μπροστά στη διεθνή συγκυρία και τις υφεσιακές πιέσεις που περικλείει.

Το καλοκαίρι του 2015 σημαδεύτηκε από τα προβλήματα της κινέζικης οικονομίας. Σε άλλες σελίδες αυτού του τεύχους μπορείτε να διαβάσετε αναλυτικά για την επιδείνωση της κατάστασης εκεί. Στην αρχή, πολλοί αναλυτές είδαν το κραχ του Χρηματιστήριου της Σαγκάης σαν περιορισμένης σημασίας φαινόμενο. Στην πορεία, όμως, αναγκάστηκαν να αρχίσουν να μιλούν για συνολικότερη κρίση των «αναδυόμενων αγορών». Φτάνοντας στη σύνοδο της Παγκόσμιας Τράπεζας και του Διεθνούς Νομισματικού Ταμείου στο Περού στις 8 Οκτώβρη, οι Φαινάνσιαλ Τάιμς φιλοξενούσαν άρθρο του πρώην υπουργού των ΗΠΑ Λόρενς Σάμερς το οποίο ξεκινούσε ως εξής:

«Οι κίνδυνοι που απειλούν την παγκόσμια οικονομία είναι πιο έντονοι από οποιαδήποτε στιγμή από τη χρεοκοπία της Λίμαν Μπράδερς και μετά, το 2008».[2]

Η επιβεβαίωση ότι αυτές οι ανησυχίες δεν αφορούν μόνο κάποιες μακρινές αγορές όπως τη Βραζιλία αλλά τις ίδιες τις ΗΠΑ ήρθε από την Κεντρική τους Τράπεζα (Fed), η οποία ανέβαλε ξανά την αύξηση του επιτοκίου της που έχει προαναγγείλει. Οι τελευταίες πληροφορίες που έχουν δει το φως της δημοσιότητας μιλούν για διχασμό μέσα στη Διοίκηση της Fed, ανάμεσα σε αυτούς που επιμένουν για άνοδο των επιτοκίων και σε φωνές που διαφωνούν έντονα γιατί η απειλή ύφεσης είναι ορατή.[3]

Μια κυβέρνηση που επιμένει ότι έχει «αριστερό πρόσημο», αλλά κλείνει τα μάτια της μπροστά στο βάθος και τη διάρκεια της οικονομικής κρίσης του συστήματος διεθνώς και στηρίζει τις ελπίδες της για να πάρει ανάσα σε προβλέψεις «ανάκαμψης», θα βρεθεί ξεκρέμαστη

Πέρα από τις ανησυχίες των οικονομικών επιτελείων, όμως, υπάρχουν και οι εκτιμήσεις μαρξιστών οικονομολόγων όπως ο Michael Roberts, ο οποίος στο blog του δίνει στοιχεία για την μείωση των κερδών που προοιωνίζεται μείωση των επενδύσεων και κατά συνέπεια νέα υφεσιακή βουτιά.[4]

Τις εκτιμήσεις για νέα καθοδική πορεία επιβεβαίωσε έμμεσα η Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα με τις ανακοινώσεις του Μάριο Ντράγκι από τη συνεδρίαση της στη Μάλτα για συνέχιση του προγράμματος Ποσοτικής Χαλάρωσης. Το αν αυτή η παράταση των ενέσεων φθηνού χρήματος για τις τράπεζες θα αποτρέψει μια νέα ύφεση ή απλά θα επιδεινώσει τις κερδοσκοπικές φούσκες είναι ένα ζήτημα που παραμένει ανοιχτό για τους περισσότερους αναλυτές, εκτός από τους υπουργούς του Αλέξη Τσίπρα που προεξοφλούν θετικές επιδράσεις στην ελληνική οικονομία.

Μια κυβέρνηση που επιμένει ότι έχει «αριστερό πρόσημο», αλλά κλείνει τα μάτια της μπροστά στο βάθος και τη διάρκεια της οικονομικής κρίσης του συστήματος διεθνώς και στηρίζει τις ελπίδες της για να πάρει ανάσα σε προβλέψεις «ανάκαμψης», θα βρεθεί το ίδιο ξεκρέμαστη όπως βρέθηκε το success story του Σαμαρά το περασμένο φθινόπωρο. Φαίνεται ότι ξεχνούν πώς ο Σαμαράς, ο Στουρνάρας και ο Χαρδούβελης στοιχηματίζαν σε όλη τη διάρκεια του 2014 ότι τα επιτόκια των ελληνικών ομολόγων πέφτουν και άρα «βγαίνουμε στις αγορές», για να ανακαλύψουν τον περσινό Οκτώβρη ότι ένας διεθνής πανικός στις χρηματαγορές τίναξε στον αέρα αυτά τα σενάρια.

Ποιος ελέγχει τις τράπεζες;

Ακόμη, όμως, κι αν οι ρυθμοί της οικονομικής επιδείνωσης στη διεθνή συγκυρία αποδειχθούν αρκετά αργοί ώστε οι επιπτώσεις στην ελληνική οικονομία να φανούν σε επόμενο χρόνο, οι κυβερνητικοί ισχυρισμοί για «εκτίναξη» μετά την ανακεφαλαιοποίηση των τραπεζών είναι ανεδαφικοί.

Ένας πρώτος λόγος γι' αυτό, έχει να κάνει με την προϊστορία των ανακεφαλαιοποιήσεων. Δεν είναι η πρώτη φορά που επιχειρείται μια «επανεκκίνηση» του τραπεζικού συστήματος με αυτή τη μέθοδο. Αντίθετα, έχουν προηγηθεί και έχουν αποτύχει πολλές τα τελευταία χρόνια. Γιατί να πιστέψουμε ότι θα πετύχει η τωρινή προσπάθεια Δραγασάκη-Τσακαλώτου-Σταθάκη να κλείσουν αυτή τη μαύρη τρύπα που κατάπιε τα δισεκατομμύρια που της έριξαν ο Καραμανλής, ο ΓΑΠ, ο Παπαδήμος, ο Σαμαράς;

Η πρόεδρος της Ένωσης Ελληνικών Τραπεζών Λούκα Κατσέλη σε συνέντευξη που έδωσε στην Handelsblatt ισχυρίζεται ότι:

«Δεν είμαστε Ισλανδία, Ιρλανδία ή Κύπρος. Καμία από τις τράπεζές μας δεν βρίσκεται στα πρόθυρα της κατάρρευσης. Δεν είχαμε αντιμετωπίσει προβλήματα με τοξικά παράγωγα, ούτε φούσκα στεγαστικών δανείων. Όσον αφορά τη φερεγγυότητα και τη ρευστότητα είμαστε πολύ καλά σε σχέση με τον ευρωπαϊκό μέσο όρο. Οι δυσκολίες που αντιμετωπίζουμε σήμερα οφείλονται σε έξωθεν παράγοντες: ύφεση, φυγή κεφαλαίων, εκροή καταθέσεων, αυξανόμενος αριθμός δανείων που δεν εξυπηρετούνται. Γι' αυτό βρισκόμαστε τώρα σε φάση ανακεφαλαιοποίησης των τραπεζών».[5]

Βέβαια, πιο κάτω στην ίδια συνέντευξη δηλώνει ότι *«Μεταξύ 2008 και 2015 οι ελληνικές τράπεζες έχουν χάσει καταθέσεις 118 δισεκατομμυρίων ευρώ. Υπάρχει η ελπίδα ότι ένα μέρος αυτών των χρημάτων θα γυρίσει στις τράπεζες, όταν επιστρέψουμε σε ομαλές οικονομικές και πολιτικές συνθήκες».*

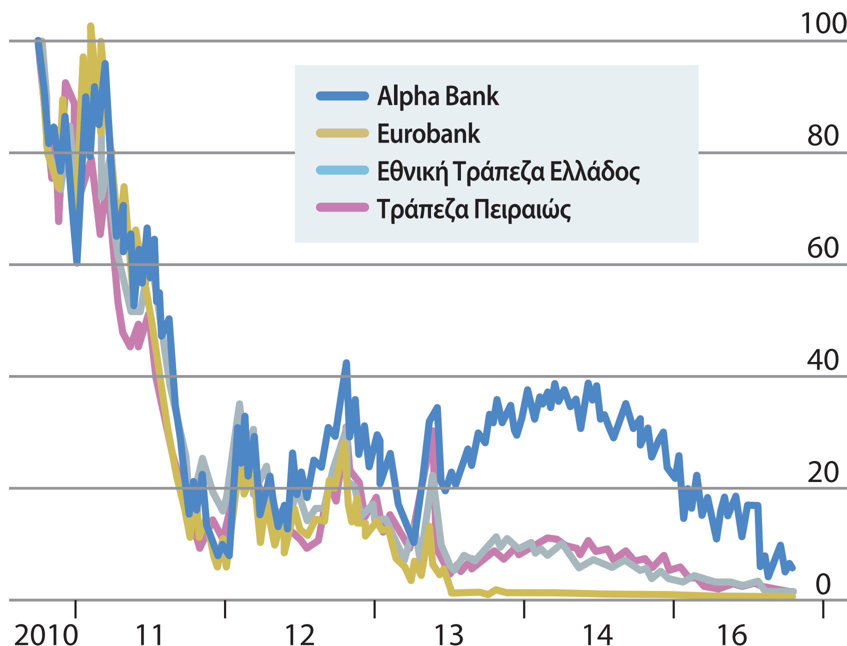
Ένα διάγραμμα που δημοσίευσαν οι Φαϊνάνσιαλ Τάιμς στο ένθετό τους FTfm στις 10 Οκτώβρη (βλέπε δίπλα) συνοψίζει την πορεία των μετοχών των τεσσάρων «συστημικών» τραπεζών από το 2010: έχουν χάσει μέχρι 99% της αξίας τους.

Όλα αυτά που η κ. Κατσέλη θεωρεί «έξωθεν παράγοντες», η ύφεση, η φυγή κεφαλαίων, η εκροή καταθέσεων, η διόγκωση των «κόκκινων δανείων» είναι στοιχεία ενός φαύλου κύκλου που έχει στο κέντρο του το ρόλο του τραπεζικού συστήματος στην κρίση του ελληνικού καπιταλισμού.

Όπως έχουμε γράψει πολλές φορές από τις σελίδες του «Σοσιαλισμός από τα κάτω», η διαπλοκή των τραπεζών με τους εφοπλιστές, τους βαρόνους του τουρισμού, τους μεγάλους κατασκευαστές και συνολικότερα τους μεγάλους Έλληνες καπιταλιστές, είναι το κλειδί για να καταλάβουμε πώς διογκώθηκε το χρέος του ιδιωτικού τομέα και παλιότερα αλλά και ξανά μέσα στα «χρόνια με τις φούσκες» την πρώτη δεκαετία του 21ου αιώνα, πώς μετατράπηκε από ιδιωτικό σε δημόσιο χρέος, πώς δάνεια μετατράπηκαν σε καταθέσεις στο εξωτερικό και πώς οι ανακεφαλαιοποιήσεις απλά διευκόλυναν τη διαιώνιση του προβλήματος και τη φυγή καταθέσεων και κεφαλαίων ενώ η οικονομία βούλιαζε.

Τι ακριβώς παίζεται στη σημερινή νέα διαδικασία ανακεφαλαιοποίησης; Η κυβέρνηση αφήνει να εννοηθεί ότι αγωνίζεται ώστε να μην χρειαστούν για τις τράπεζες όλα τα 25 δις που έχει συμφωνήσει με την ΕΕ να δανειστεί το ελληνικό δημόσιο για την νέα ανακεφαλαιοποίηση. Τι πιο αριστερό από το να δοθούν λιγότερα στις τράπεζες;

Η αλήθεια είναι ότι το ύψος της ανακεφαλαιοποίησης συνδέεται με τον μελλοντικό έλεγχο του ελληνικού τραπεζικού συστήματος. Έτσι όπως είναι πεσμένες οι μετοχές των παλιών μετόχων, οι νέοι μέτοχοι που θα μπουν με την ανακεφαλαιοποίηση θα έχουν το μεγαλύτερο μερίδιο. Αν το Ταμείο Χρηματοπιστωτικής Σταθερότητας μπει με 25 δις σε νέες μετοχές, παίρνει τον πλήρη έλεγχο.

Δείκτης της πορείας των μετοχών των τεσσάρων μεγάλων τραπεζών τα τελευταία πέντε χρόνια.

Γι' αυτό, οι παλιοί μέτοχοι προτιμούν έναν άλλο συνδυασμό: μικρότερο ποσό ανακεφαλαιοποίησης και μόνο ένα μέρος των νέων κεφαλαίων να γίνει μετοχές. Το υπόλοιπο να πάρει τη μορφή ομολόγων μετατρέψιμων σε μετοχές αργότερα, τα λεγόμενα cocos. Με αυτόν τον τρόπο υπολογίζουν να διασώσουν την παρουσία τους στο τραπεζικό σύστημα και μάλιστα τον προβάλλουν ως προσοδοφόρο για το ελληνικό δημόσιο γιατί τα cocos θα έχουν υψηλό επιτόκιο που θα το εισπράττει το ΤΧΣ.

Ένας από τα αρπακτικά που είχαν μπει σε προηγούμενη ανακεφαλαιοποίηση, ο αμερικάνος δισεκατομμυριούχος Wilbur Ross που είναι μεγαλομέτοχος της Eurobank, μίλησε ανοιχτά στους Φαϊνάνσιαλ Τάιμς (στο ίδιο ένθετο της 10 Οκτώβρη) υπέρ της «χαμηλής» ανακεφαλαιοποίησης με λίγες νέες μετοχές και τα υπόλοιπα σε cocos.

Είναι σαφές ποιοι θα πληρώσουν το κόστος αυτής της διαδικασίας. Θα το πληρώσουν οι εργαζόμενοι στις τράπεζες με απολύσεις και συμπίεση του εργασιακού κόστους για να ανακάμψει η κερδοφορία

Βέβαια, ακόμη και αυτός παραδέχεται ότι αν τα cocos έχουν επιτόκιο 8% και καλύψουν όλα τα 25 δις της μάξιμουμ ανακεφαλαιοποίησης, τότε οι τράπεζες θα πρέπει να πληρώνουν στο ΤΧΣ 2 δις κάθε χρόνο, ποσό μεγαλύτερο από τα κέρδη τους.

Γίνεται, λοιπόν, κατανοητό ότι η διαπραγμάτευση για την ανακεφαλαιοποίηση των τραπεζών δεν είναι καθόλου αθώα και οι πιέσεις για γρήγορη ενίσχυση των κερδών τους είναι τεράστιες, όπως και οι ανταγωνισμοί ανάμεσα σε παλιά και νέα αρπακτικά, ντόπια και διεθνή.

Είναι, επίσης, σαφές ποιοι θα πληρώσουν το κόστος αυτής της διαδικασίας. Θα το πληρώσουν οι εργαζόμενοι στις τράπεζες με απολύσεις και συμπίεση του εργασιακού κόστους για να ανακάμψει η κερδοφορία. Θα το πληρώσουν χάνοντας το σπίτι τους οι κάτοχοι στεγαστικών δανείων που έχουν μείνει πίσω στις πληρωμές των δόσεων. Η απελευθέρωση των πλειστηριασμών κατοικίας είναι αναπόσπαστο κομμάτι της «ανακεφαλαιοποίησης». Θα το πληρώσουν επίσης οι μικρομεσαίοι με τα «κόκκινα επιχειρηματικά δάνεια» που κινδυνεύουν να πέσουν στα νύχια των ειδικευμένων funds. Ο κ. Ross που «χτύ-

πησε» τη Eurobank έγινε δισεκατομμυριούχος σύμφωνα με τη Wikipedia «αναδιαρθρώνοντας» υπερχρεωμένες επιχειρήσεις στις ΗΠΑ. Και βέβαια θα το πληρώσουν όλοι οι εργαζόμενοι και οι συνταξιούχοι μέσα από τα τοκοχρεολύσια για το χρέος που φορτώνεται το δημόσιο για τη διάσωση των τραπεζών.

Με την προοπτική ότι τη λυπητερή θα την πληρώσουν άλλοι, οι ανταγωνισμοί ανάμεσα σε παλιούς και νέους μνηστήρες του τραπεζικού συστήματος είναι σκληροί. Όλοι τους θέλουν μερίδιο σε αυτό που μόνοι τους χαρακτηρίζουν ως ένα από τα πιο συγκεντροποιημένα τραπεζικά συστήματα στον κόσμο.

«Διαιτητής» σε αυτόν τον πόλεμο θα είναι η διοίκηση του ΤΧΣ και γι' αυτό η Κριστίν Λαγκάρντ του ΔΝΤ έχει κάνει ήδη δηλώσεις ζητώντας εγγυήσεις για την «υγιή» και «ανεξάρτητη» διοίκηση των τραπεζών. Όπως γράφει ο Γιάννης Αγουρίδης στην Αυγή *«αναφορικά με τη διαδικασία για την ανάδειξη των νέων διοικητικών συμβουλίων των τραπεζών, τραπεζικές πηγές αναφέρουν πως αναμένεται το ΤΧΣ να αναζητήσει ανεξάρτητο αξιολογητή για τα μέλη του διοικητικού συμβουλίου της κάθε συστημικής τράπεζας. Τα πορίσματα του ανεξάρτητου εκτιμητή θα περάσουν από μια εξαμελή επιτροπή , η οποία θα αποτελείται από τρία μέλη του ΤΧΣ (δυο από το ΥΠΟΙΚ και ένα από την ΤτΕ) και τρία μέλη που θα εκπροσωπούν τους θεσμούς, αλλά θα έχουν 3+1 ψήφους αφού θα διορίζουν τον πρόεδρο του οποίου η ψήφος 'μετράει' ως διπλή σε περίπτωση ισοψηφίας, κάτι το οποίο θα τους δίνει το δικαίωμα επιλογής μελών των ΔΣ των τραπεζών».*[6]

Η Τρόικα, λοιπόν, θα έχει τον τελευταίο λόγο σε αυτό το ματς, στο οποίο οι πιέσεις και οι εκβιασμοί είναι αντίστοιχοι με αυτά που ζήσαμε όλο το πρώτο εξάμηνο του 2015 μέχρι να πειστεί ο ΣΥΡΙΖΑ να βάλει την υπογραφή του στο νέο Μνημόνιο. Η μόνη διαφορά είναι ότι τώρα πια ο ΣΥΡΙΖΑ παρουσιάζει όλη αυτή τη βρομιά σαν στοιχείο που θα «εκτινάξει» την οικονομία.

Κομμάτι των πιέσεων για να κλείσει γρήγορα η ανακεφαλαιοποίηση είναι και η απειλή ότι αν καθυστερήσει και μπούμε στο 2016, τότε θα ισχύει η νέα ρύθμιση της ΕΕ που προβλέπει κούρεμα των καταθέσεων για τη διάσωση τραπεζών που κινδυνεύουν, όπως έγινε στην Κύπρο. Δεν είναι εύκολο να υλοποιηθεί αυτή η απειλή, γιατί μια διαδικασία τύπου Κύπρου στην Ελλάδα θα πυροδοτούσε νέα κρίση αστάθειας για ολόκληρη την Ευρωζώνη μέσα σε συνθήκες όπου η κινεζική κρίση ήδη λειτουργεί αποσταθεροποιητικά. Γι' αυτό, άλλωστε, ο Μάριο Ντράγκι έχει εκφραστεί υπέρ της γρήγορης ανακεφαλαιοποίησης των τραπεζών στην Ελλάδα. Παρ' όλα αυτά, και μόνο το γεγονός ότι τέτοια σενάρια μπαίνουν στο τραπέζι, δείχνει πόσο πλαστές είναι οι κυβερνητικές «αφηγήσεις» με τα ροζ χρωματάκια.

Και το χρέος;

Η κυβερνητική θέση είναι ότι η διαπραγμάτευση για αναδιάρθρωση του ελληνικού δημόσιου χρέους έχει ήδη ξεκινήσει χωρίς να περιμένει την επίσημη έναρξη που θεωρητικά θα γίνει όταν ολοκληρωθεί η λεγόμενη αξιολόγηση της πορείας υλοποίησης των μνημονιακών δεσμεύσεων. Κάθε τόσο εμφανίζεται και ένα δημοσίευμα που προβάλει ότι και οι ΗΠΑ υποστηρίζουν την αναδιάρθρωση και ότι η άποψη αυτή κερδίζει έδαφος μέσα στους εταίρους της Ευρωζώνης. Όλα προχωράνε, λοιπόν, και το μόνο που απομένει είναι να καταπιούμε γρήγορα τις «μεταρρυθμίσεις» του Ασφαλιστικού, τις ιδιωτικοποιήσεις των λιμανιών, των τρένων και των αεροδρόμιων και τα άλλα «προαπαιτούμενα», ώστε να επισημοποιηθεί η έναρξη της «ελάφρυνσης» του χρέους.

Και σε αυτόν τον τομέα, χρειάζεται να θυμηθούμε ότι δεν είναι η πρώτη φορά που γίνεται λόγος για τέτοιες διαδικασίες. Μόνο την πρώτη μνημονιακή χρονιά, το 2010, ήταν ταμπού το θέμα αυτό. Εκείνη τη χρονιά, όταν η ΑΝΤΑΡΣΥΑ μιλούσε για διαγραφή, η απάντηση από ΠΑΣΟΚ και ΝΔ ήταν ότι «δεν θα γίνουμε μπαταχτσήδες» και από τα κόμματα της κοινοβουλευτικής αριστεράς ήταν «άλλα λόγια ν' αγαπιόμαστε». Στη συνέχεια, όμως, και αφού είχαν ξεπεράσει τον κάβο οι γαλλικές και γερμανικές τράπεζες που κατείχαν ελληνικά ομόλογα, τα πράγματα άλλαξαν. Ο Βενιζέλος έφτασε να περηφανεύεται ότι με το PSI έγινε η μεγαλύτερη ... «διαγραφή χρέους» στην ιστορία και ύστερα ο Σαμαράς να περηφανεύεται ότι τον Νοέμβρη του 2012 έκλεισε συμφωνία ότι μόλις ολοκληρωθεί η τότε «αξιολόγηση» θα ξεκινήσει η συζήτηση με ΕΕ και ΔΝΤ για την αναδιάρθρωση του χρέους.

Τώρα ξέρουμε ότι το PSI ήταν μια αναδιάρθρωση που κατάστρεψε τα ασφαλιστικά ταμεία και ότι η «αξιολόγηση» του Σαμαρά δεν ολοκληρώθηκε ποτέ. Και βέβαια ότι όλοι ομολογούν ότι το χρέος ούτε ήταν ούτε έγινε «βιώσιμο». Απλά ο ΣΥΡΙΖΑ που είχε φτάσει να λέει ότι χρειάζεται η διαγραφή του «μεγαλύτερου μέρους», τώρα έχει υπαναχωρήσει σε θέσεις Σαμαρά και στηρίζει τις ελπίδες του στην αναζήτηση κάποιας φόρμουλας που θα βρεθεί μέσα από διάλογο με το ΔΝΤ και την ΕΕ.

Την πραγματική αφετηρία αυτού του «διαλόγου» την παρουσίασε ο επικεφαλής του Ευρωπαϊκού Μηχανισμού Σταθερότητας Κλάους Ρέκλινγκ με δηλώσεις τους στις 2 Οκτώβρη. Σύμφωνα με τους Φαϊνάνσιαλ Τάιμς, ο κ. Ρέκλινγκ ισχυρίζεται ότι η Ελλάδα ήδη απολαμβάνει *«τους πιο γενναιόδωρους όρους δανεισμού στην παγκόσμια ιστορία»* και ότι *«η ελληνική κυβέρνηση συνειδητοποιεί ότι δεν θα υπάρξει ονομαστικό κούρεμα του χρέους». «Η ελληνική κυβέρνηση θα έπρεπε να πουλήσει πολύ θετικά στο εκλογικό σώμα αυτά που ήδη έχουν συμβεί, επειδή τα πλεονεκτήματα ήδη υπάρχουν».*[7] Με απλά ελληνικά, «ελάφρυνση» ήταν το νέο Μνημόνιο που υπογράφτηκε!

Ο Μηχανισμός στον οποίο προΐσταται ο Κλάους Ρέκλινγκ θα έχει στην κατοχή του το 60% του ελληνικού δημόσιου χρέους όταν ολοκληρωθεί και το τρίτο μνημόνιο. Με άλλα λόγια είναι ο βασικός παράγοντας αυτής της διαπραγμάτευσης και διαμορφώνει τους όρους της συζήτησης. Ένα βασικό αξίωμά του ήταν ότι η βιωσιμότητα του χρέους δεν

Τόκοι και χρεολύσια που θα πληρώσουμε (σε δισ ευρώ

	ΧΡΕΟΛΥΣΙΑ	ΤΟΚΟΙ
2015	16,018	5,878
2016	7,075	6,028
2017	7,480	6,405
2018	4,672	6,590
2019	9,949	6,622
2020	7,052	6,360
2021	7,169	10,956
2022	8,873	24,489
2023	11,186	17,551
2024	10,864	13,641
2025	8,795	9,030

Πηγή: Εφημερίδα των Συντακτών

υπολογίζεται με βάση το συνολικό ύψος του αλλά με βάση το ετήσιο κόστος εξυπηρέτησής του ως ποσοστό του ΑΕΠ. Παλιότερα, το ποσοτικό κριτήριο βιωσιμότητας που έθεταν οι διεθνείς οργανισμοί ήταν να μην ξεπερνάει το χρέος το 120% του ΑΕΠ. Τώρα αρχίζουν να αποδέχονται τον κανόνα του Ρέκλινγκ και να μιλάνε για ετήσια τοκοχρεολύσια που δεν ξεπερνάνε το 15% του ΑΕΠ. Η διαπραγμάτευση, όταν και εφόσον γίνει, θα αφορά τυχόν μείωση αυτού του θηριώδους 15%.

Σύμφωνα με την Καθημερινή της Κυριακής 11 Οκτωβρίου, «*η Κομισιόν αναφέρει σε έκθεση της 10ης Ιουλίου 2015 ότι οι ετήσιες δαπάνες της Ελλάδας για την εξυπηρέτηση του χρέους στην περίοδο 2015-2030 ανέρχονται κατά μέσο όρο σε 10,4% του ΑΕΠ, αλλά παραδέχεται ότι κάποιες χρονιές ξεπερνούν το 15%*».[8] Αυτό που η κυβέρνηση ονομάζει «απομείωση» του χρέους θα σημαίνει, λοιπόν, διευκολύνσεις για την πληρωμή των τοκοχρεολύσιων κάποιες χρονιές που το ύψος τους ξεπερνάει το 15% του ΑΕΠ.

Σε διπλανές στήλες μπορείτε να δείτε έναν πίνακα με τους τόκους και τα χρεολύσια όπως δημοσιεύτηκε στην Εφημερίδα των Συντακτών στις 10-11 Οκτώβρη. Για να έχουμε ένα μέτρο σύγκρισης, το σύνολο του προϋπολογισμού φτάνει γύρω στα 50 δις και αντιστοιχεί κοντά στο 30% του ΑΕΠ. Το κριτήριο Ρέκλινγκ σημαίνει ότι το χρέος θεωρείται βιώσιμο αν ο μισός προϋπολογισμός πηγαίνει σε τοκοχρεολύσια! Ακόμη και αν υποθέσουμε ότι πληρώνονται μόνον οι τόκοι και τα χρεολύσια ανακυκλώνονται με νέο δανεισμό (δηλαδή το χρέος διαιωνίζεται), τα βάρη είναι τερατώδη – χωρίς να υπολογίσουμε την αύξηση των επιτοκίων που έχουν κατά νου οι τραπεζίτες του Ντράγκι και του Ρέκλινγκ όταν τελειώσει η σημερινή πολιτική της «ποσοτικής χαλάρωσης».

Η αντικαπιταλιστική εναλλακτική

Η πραγματικότητα πίσω από τα κυβερνητικά σενάρια διαγράφεται εφιαλτική. Ο συμβιβασμός του Αλέξη Τσίπρα, όχι μόνο δεν επιδέχεται βελτιώσεις, αλλά κλειδώνει μια προοπτική που μεταφράζεται σε οικονομική στασιμότητα και διαρκείς πιέσεις για χάρη της κερδοφορίας των τραπεζών και της εξυπηρέτησης του χρέους. Σήμερα που ξέρουμε ότι ένας «έντιμος συμβιβασμός» με τους εκβιαστές της ΕΕ και αυτούς που φυγαδεύουν τα κεφάλαιά τους είναι καταστροφικός, η ανάγκη για ριζικές εναλλακτικές λύσεις είναι μεγαλύτερη.

Αφετηρία για να τις αναζητήσουμε είναι η βασική ταξική πραγματικότητα: πρέπει να πάψουν να πληρώνουν για την κρίση όλα τα κομμάτια της εργατικής τάξης, οι νέοι, οι εργαζόμενοι, οι άνεργοι, οι συνταξιούχοι και να αρχίσουν να πληρώνουν αυτοί που έχουν και τον πλούτο και την ευθύνη για την κρίση- οι καπιταλιστές.

Το πρώτο βήμα σε αυτή την κατεύθυνση είναι η στάση πληρωμών για τα τοκοχρεολύσια. Η τραγική εμπειρία της φετινής χρονιάς όπου η πρώτη κυβέρνηση ΣΥΡΙΖΑ στέγνωνε όλα τα αποθεματικά για να πληρώνει το ΔΝΤ και την ΕΚΤ δεν πρέπει να επαναληφθεί. Το μόνο που πήρε σαν αντάλλαγμα για την «τήρηση των δεσμεύσεων της χώρας» ήταν νέους εκβιασμούς και νέες απαιτήσεις για ιδιωτικοποιήσεις, διάλυση του ασφαλιστικού συστήματος και έλεγχο των τραπεζών.

Η στάση πληρωμών μόνο μέσα στα επόμενα δυο χρόνια εξασφαλίζει πάνω από 25 δις, περισσότερα από αυτά που υπόσχονται οι δανειστές για την ανακεφαλαιοποίηση των τραπεζών.

Το δεύτερο βήμα είναι ακριβώς η εξασφάλιση του δημόσιου ελέγχου στις τράπεζες με την κατάργηση του ΤΧΣ και τη μεταφορά όλων των μετοχών στα χέρια του κράτους χωρίς καμιά αποζημίωση για τους μετόχους- είτε τους παλιούς που τις κατέστρεψαν, είτε τους νέους που μπήκαν στις προηγούμενες ανακεφαλαιοποιήσεις.

Αντί να πληρώσει το ελληνικό δημόσιο 25 δις τοκοχρεολύσια στους δανειστές και μετά να δανειστεί από τους ίδιους το ίδιο ποσό για να τους ανοίξει την πόρτα για τον έλεγχο του ελληνικού τραπεζικού συστήματος, είναι καλύτερο να κρατήσουμε τις τράπεζες και να δείξουμε την πόρτα στα αρπακτικά.

Ένα τρίτο βήμα είναι ο δημόσιος έλεγχος της περιουσίας των ασφαλιστικών ταμείων και η δημόσια εγγύηση της πληρωμής όλων των συντάξεων, απαλλαγμένων από όλες τις μνημονιακές περικοπές. Το Βήμα της Κυριακής 25 Οκτώβρη πιέζει για τη μνημονιακή «μεταρρύθμιση» του ασφαλιστικού προβάλλοντας ότι το δημόσιο έδωσε στα ταμεία 201 δις μέσα στη δεκαπενταετία 2001-14, αλλά το σύστημα δεν σώθηκε γιατί δεν έγιναν οι «μεταρρυθμίσεις» Γιαννίτση. Αυτό που «ξεχνάνε» τέτοιοι υπολογισμοί είναι ότι το δημόσιο στο ίδιο διάστημα έδωσε 150 δις μόνο για τόκους. Αν διαγράψουμε το χρέος, υπάρχουν αρκετά χρήματα για να καλύψουμε τα ταμεία, πριν ακόμη αρχίσουμε την προστασία τους από τη λεηλασία που υφίστανται με χίλιους τρόπους εδώ και χρόνια, πολύ πριν τη μεγάλη ληστεία του PSI.

Είναι απόλυτα εφικτό ένα πρόγραμμα που δίνει προτεραιότητα στις ανάγκες της εργατικής τάξης μεταφέροντας πλούτο από τους τραπεζίτες και την τάξη τους. Το κλειδί για το σχεδιασμό του και την υλοποίησή του είναι το θέμα του ελέγχου. Ένα τέτοιο πρόγραμμα δεν θα γίνει πράξη γιατί η Αριστερά θα το εξαγγείλει σαν προεκλογική δέσμευση, αλλά γιατί θα παλέψει για την επιβολή εργατικού ελέγχου παντού- στις τράπεζες, στις επιχειρήσεις, στην πολιτική. Και γι' αυτό είναι ανάγκη να ενισχύσουμε εκείνη την Αριστερά που έχει σημαία της αυτόν ακριβώς τον αντικαπιταλιστικό προσανατολισμό. ■

Η στάση πληρωμών μόνο μέσα στα επόμενα δυο χρόνια εξασφαλίζει πάνω από 25 δις, περισσότερα από αυτά που υπόσχονται οι δανειστές για την ανακεφαλαιοποίηση των τραπεζών

Σημειώσεις

1. http://www.avgi.gr/article/5949799/diabaste-stin-augi-tis-kuria-43#prettyPhoto
2. Financial Times, Thursday 8 October 2015, p.9 "The case for expansion".
3. http://www.ft.lk/article/472915/A-divided-Fed-pits-worlds-woes-against-domestic-growth
4. https://thenextrecession.wordpress.com/2015/10/18/debt-demand-and-depression/
5. www.dw.com/el/να-ξανακερδίσουμε-τις-καταθέσεις/a-18778435
6. Η Αυγή της Κυριακής, 18 Οκτωβρίου 2015, «Αντίστροφη μέτρηση για κόκκινα δάνεια και ανακεφαλαιοποίηση».
7. Financial Times, Friday 2 October p.4 "Regling damps Greek debt relief hopes".
8. Η Καθημερινή, Κυριακή 11 Οκτωβρίου 2015, «Σύνδεση χρέους-εποπτείας από ΕΕ».

ΚΙΝΑ στην αιχμή της κρίσης

Ο Σωτήρης Κοντογιάννης εξηγεί το πέρασμα της Κίνας από "ατμομηχανή ανάπτυξης" σε εστία πανικού

Πριν από ένα ακριβώς χρόνο το Διεθνές Νομισματικό Ταμείο ανακήρυξε την Κίνα τη μεγαλύτερη οικονομία του πλανήτη. Οι ΗΠΑ κατείχαν αυτόν τον τίτλο από το δεύτερο μισό του 19ου αιώνα. Τώρα εξοβελίστηκαν στη δεύτερη θέση.

Οι υπολογισμοί του Διεθνούς Νομισματικού Ταμείου, είναι αλήθεια, στηρίχτηκαν σε αυτό που οικονομολόγοι ονομάζουν "στάθμιση με βάση την ισοτιμία αγοραστικής δύναμης". Τυπικά, χωρίς τη στάθμιση αυτή, η κινεζική οικονομία εξακολουθεί να είναι σχεδόν 30% μικρότερη από την αμερικανική. Και δεν είναι μόνο αυτό: πολλοί οικονομολόγοι αμφισβητούν ανοιχτά την εγκυρότητα των στατιστικών δεδομένων που έρχονται από το Πεκίνο.[1]

Είτε έχει κατακτήσει την κορυφή είτε όχι, όμως, η Κίνα "μετράει" για την παγκόσμια οικονομία. "Η Κίνα θα είναι σημαντική στην απόδοση της παγκόσμιας οικονομίας αυτή τη χρονιά", έγραφε πριν από ένα χρόνο η βρετανική εφημερίδα The Guardian.

"Με βάσει κάποιους υπολογισμούς είναι σήμερα η μεγαλύτερη οικονομία του κόσμου. Και είναι πλέον ένας καθαρός εξαγωγέας κεφαλαίων... Η Κίνα σύντομα θα βρεθεί στο κλαμπ των εθνών που διαθέτουν δικό τους αποθεματικό νόμισμα... Μια σημαντική επιβράδυνση στην Κίνα θα επηρεάσει τον πλανήτη, με δυο τρόπους. Πρώτον, θα αδυνατίσει τις εξαγωγές προς την Κίνα... Δεύτερον, η Κίνα θα εξάγει αποπληθωρισμό στον υπόλοιπο πλανήτη. Οι τιμές των προϊόντων που φεύγουν από την Κίνα έχουν ήδη αρχίσει να πέφτουν και αυτή η τάση θα συνεχιστεί".

Αυτός ο εξαγόμενος αποπληθωρισμός, κατέληγε το άρθρο, ενδέχεται να σταθεί εμπόδιο στις φιλοδοξίες των κεντρικών τραπεζών να ανεβάσουν τα επιτόκια τους -κάτι που είναι απαραίτητο αν θέλουν να ελέγξουν τις νέες επικίνδυνες χρηματοπιστωτικές φούσκες που έχει ήδη αρχίσει να δημιουργεί η πολιτική του φτηνού χρήματος.

Η κινεζική οικονομία δεν επιβραδύνθηκε απλά "σημαντικά" μέσα στους μήνες που ακολούθησαν: τη "Μαύρη Παρασκευή" 19 Ιούνη ξέσπασε κραχ στο χρηματιστήριο της Σανγκάης. Στις 12 Ιούνη ο γενικός δείκτης είχε χτυπήσει τις 5166 μονάδες, το καλύτερό του ρεκόρ όλων των εποχών. Η κάθοδος άρχισε την επομένη, με μια ήπια "διόρθωση" 100 μονάδων στην αρχή. Στις 17 ήρθε μια μικρή ανάκαμψη. Και ύστερα άρχισε η ελεύθερη πτώση. Στις 19 Ιούνη ο γενικός δείκτης είχε πέσει στις 4500 μονάδες. Την 1 Ιούλη στις 4000. Στις 7 Ιούλη στις 3500. Στις 25 Αυγούστου κάτω στις 3000.

Το χρηματηστήριο της Σανγκάης.

Συγκέντρωση απεργών σε εργοστάσιο στην Κίνα

Όλες οι προσπάθειες των αρχών -της κεντρικής τράπεζας, των χρηματιστών, της κυβέρνησης, της αστυνομία (που άρχισε να κυνηγάει τους "κερδοσκόπους" που είχαν προκαλέσει, υποτίθεται, εσκεμμένα τον πανικό) αποδείχτηκαν ανίκανες να σταματήσουν τον κατήφορο. Συνολικά μέσα σε αυτούς τους δυο μήνες τέσσερα δισεκατομμύρια δολάρια χάθηκαν από το χρηματιστήριο της Σανγκάης.

Στα οικονομικά επιτελεία της Δύσης χτύπησε το καμπανάκι του κινδύνου. Στη συνεδρίαση της 16 Σεπτέμβρη το διοικητικό συμβούλιο της FED, της κεντρικής τράπεζας των ΗΠΑ, αποφάσισε να "αναβάλει" την αύξηση των επιτοκίων που είχε προαναγγείλει.[2] Η επίσημη ανακοίνωση ανέφερε, ανάμεσα στους άλλους παράγοντες και την κατάσταση στην Κίνα σαν έναν από τους βασικούς λόγους που έκαναν αυτή την αναβολή επιβεβλημένη.

Το εργοστάσιο του πλανήτη

Η Κίνα έγινε μέσα στην περίοδο της μακράς ύφεσης που διανύουμε η ατμομηχανή της παγκόσμιας οικονομίας. Μέσα στην οκταετία 2007-2015 η βιομηχανική της παραγωγή σχεδόν διπλασιάστηκε. Για να έχει κανείς ένα μέτρο σύγκρισης, την ίδια περίοδο στις ΗΠΑ η βιομηχανική παραγωγή συρρικνώθηκε κατά 1.2%, στην Ευρωπαϊκή Ένωση των "28" κατά 9.3% και στην Ιαπωνία κατά 17.1%.[3]

Η Κίνα είναι σήμερα αδιαμφισβήτητα το "εργοστάσιο του πλανήτη". Αυτή η ραγδαία ανάπτυξη στηρίζεται όχι μόνο σε εισαγωγές πρώτων υλών από τις αναπτυσσόμενες χώρες αλλά και σε εισαγωγές τεχνολογίας, μηχανών, εξαρτημάτων και εργαλείων από τις αναπτυγμένες. Για κάθε εκατό δολάρια που δαπανώνται σήμερα για επενδύσεις στον πλανήτη, τα 33 πηγαίνουν στην Κίνα. Η Ιαπωνία εξήγαγε το 2013 προϊόντα και υπηρεσίες αξίας 133 δισεκατομμυρίων δολαρίων στην Κίνα.[4] Η Γερμανία 75 δις (2014).[5] Οι ΗΠΑ 74 δις.[6] Η Κίνα είναι σήμερα ο σημαντικότερος εμπορικός εταίρος της Ιαπωνίας, ο δεύτερος σημαντικότερος των ΗΠΑ και ο τρίτος σημαντικότερος της Γερμανίας. Και για τις τρεις, η επιβράδυνση στην Κίνα, θα έχει σημαντικές επιπτώσεις.

Η παγκόσμια ύφεση που ακολούθησε την κατάρρευση της Λήμαν Μπράδερς τον Σεπτέμβρη του 2008 δεν άφησε την Κίνα ανεπηρέαστη. Από το 14% το τρίτο τρίμηνο του 2008 ο ρυθμός ανάπτυξης έπεσε στο 6.1% το δεύτερο τρίμηνο του 2009 -το χειρότερο αποτέλεσμα των τελευταίων 25 χρόνων. Η καθίζηση, όμως ήταν σύντομη: στις αρχές του 2010 ο ρυθμός ανάπτυξης είχε φτάσει και πάλι στο 12% -για λίγο όμως μόνο. Ύστερα άρχισε ένας σταδιακός κατήφορος.[7] Στο τρίτο τρίμηνο της φετινής χρονιάς προσγειώθηκε στο 6.9% -μερικά δέκατα της μονάδας μόνο πάνω από την επίδοση του "μαύρου" 2009. Οι δονήσεις από αυτό τον σεισμό θα ταρακουνήσουν, δίχως αμφιβολία, μέσα στους επόμενους μήνες τον πλανήτη ολόκληρο και θα κάνουν την πολυπόθητη ανάκαμψη για μια ακόμα φορά άπιαστο όνειρο για τις άρχουσες τάξεις της Δύσης. Ο κίνδυνος μιας νέας, πυροδοτημένης από την Κίνα, μεγάλης βουτιάς στην παγκόσμια οικονομία έχει μπει πλέον για τα καλά στην ατζέντα.[8]

Πως φτάσαμε εδώ; Και τι μπορεί να γίνει; Μπορεί η κινεζική ηγεσία να ανακόψει αυτή την πορεία; Και αν ναι πως; Ή μήπως είναι πλέον η Κίνα καταδικασμένη -όπως προβλέπουν κάποιοι οικονομολόγοι; Για να απαντήσουμε, όμως αυτά τα ερωτήματα πρέπει να δούμε πρώτα τι ήταν αυτό που οδήγησε στην άνοδο -στην εντυπωσιακή άνοδο- μέσα στις προηγούμενες δεκαετίες. Και εδώ οι απόψεις ποικίλουν.

Κάποιοι εξακολουθούν να πιστεύουν ότι η Κίνα έχει (ή έχει ακόμα) κάποια σχέση με τον Κομμουνισμό. Αυτή η άποψη δεν έχει καμιά σχέση με την πραγματικότητα. Η επανάσταση του 1949 έφερε, είναι αλήθεια, το Κομμουνιστικό Κόμμα του Μάο Τσε Τουνγκ στην εξουσία. Αλλά δεν έφερε την εργατική τάξη στην εξουσία. Στα χρόνια που ακολούθησαν η νέα κινεζική ηγεσία κατάφερε να οικοδομήσει έναν ισχυρό κρατικό καπιταλισμό, ικανό να ανταγωνιστεί αποτελεσματικά τις ισχυρότερες βιομηχανικές χώρες του πλανήτη. Αυτό το "οικονομικό θαύμα" χτίστηκε στις πλάτες των εργατών, των αγροτών και των φτωχών. Και για να χτιστεί δεν χρειάστηκε μόνο ιδρώτας αλλά και αίμα.

Κρατικός καπιταλισμός...

Η Λαϊκή Δημοκρατία της Κίνας ήταν από την αρχή -και εξακολουθεί να είναι μέχρι σήμερα- μια από τις πιο αυταρχικές και καταπιεστικές κοινωνίες του κό-

σμου. Το επαναστατικό κύμα που σάρωσε στις αρχές της δεκαετίας του 1990 τον σταλινικό "υπαρκτό σοσιαλισμό" ξεκίνησε τον Ιούνη του 1989 από την Πλατεία Τιενανμέν του Πεκίνου. Σε αντίθεση με την Ανατολική Ευρώπη και τη Ρωσία, όμως, το Κομμουνιστικό Κόμμα της Κίνας κατάφερε να παραμείνει στην εξουσία -πνίγοντας την εξέγερση κυριολεκτικά στο αίμα.

Η εξουσία στην Κίνα βρίσκεται σήμερα στα χέρια της επταμελούς "Μόνιμης Επιτροπής του Πολιτικού Γραφείου της Κεντρικής Επιτροπής του Κομμουνιστικού Κόμματος". Τυπικά η επιτροπή αυτή (όπως και ο γενικός γραμματέας που είναι σήμερα και πρόεδρος της χώρας) εκλέγονται μέσα από τις διαδικασίες του κόμματος -το συνέδριο, την κεντρική επιτροπή, το πολιτικό γραφείο και ούτω καθ' εξής. Στην πράξη οι διαδρομές προς τα ανώτατα κλιμάκια της δεν είναι και πολύ διαφορετικές από ότι είναι στις "κανονικές καπιταλιστικές" χώρες. Χαρακτηριστικό παράδειγμα ο ίδιος ο Σι Τζινπίνγκ, ο σημερινός πρόεδρος της χώρας. Όπως γράφει η βρετανική εφημερίδα The Guardian:[9]

"Οι αναλυτές λένε ότι η επιτυχία του Σι οφείλεται, εν μέρει τουλάχιστον, στη μεταξένια γενεαλογία του. Ο Σι είναι ένα 'πριγκιπόπουλο', ένα παιδί της της ελίτ του Κομμουνιστικού Κόμματος... γιος ενός επιφανούς μαχητή της περιβόητης Μεγάλης Πορείας (του Μάο). Ο πατέρας του, ο Σι Τζιονξούν είχε ανακηρυχθεί αντιπρόεδρος το 1959 εξασφαλίζοντας έτσι ένα σπίτι για την οικογένειά του στο Ζιονγνανχάι, το οικοδομικό συγκρότημα της ηγεσίας στο Πεκίνο... Το 1978, μετά το θάνατο του Μάο, ο Ντενγκ Σιαοπίνγκ τον διόρισε κυβερνήτη στη νότια επαρχία της Καντόνας, όπου επίβλεψε τη δημιουργία της πρώτης ειδικής οικονομικής ζώνης της χώρας... "

Ο Σι Τζινπίνγκ έγινε μέλος του Κομμουνιστικού Κόμματος το 1974. Αμέσως μετά άρχισε να ανεβαίνει τα σκαλοπάτια της ιεραρχία ένα-ένα, περνώντας από τη μια θέση στη επόμενη κάθε δυο ή τρία χρόνια. Από τη στιγμή που εκλέχτηκε γενικός γραμματέας έχει ξεκινήσει μια μεγάλη εκστρατεία "ενάντια στη διαφθορά".

"Ενώ η καμπάνια δεν έχει με κανένα τρόπο εξαλείψει τη διαφορά στην Κίνα έχει οδηγήσει στην εκκαθάριση 11 υπουργών και επαρχιακών κυβερνητών... Οι επικριτές του λένε ότι ο Σι χρησιμοποίησε την καμπάνια για να εξοντώσει τους ανταγωνιστές του... Τον Σεπτέμβρη (του 2013) ένα δικαστήριο στην επαρχία Σανγκντονγκ καταδίκασε τον Μπο Ξιλάι (ένα πρώην μέλος του πολιτικού γραφείου) σε ισόβια φυλάκιση για δωροδοκία, υπεξαίρεση και κατάχρηση εξουσίας...".[10]

Αυτή η πρακτική των διώξεων των πολιτικών αντιπάλων δεν είναι κάτι νέο: ο πατέρας του Σι είχε έρθει σε ρήξη με τον Μάο το 1962.

"Λίγα χρόνια αργότερα η οικογένειά του καταδικάστηκε σε χειρωνακτική εργασία στο Λιανγτζιάχε, μια παραγκούπολη στη βόρεια επαρχία Σααν ξί. Ο Σι πέρασε επτά χρόνια εκεί... ζώντας σε ένα σπίτι-σπηλιά, τρώγοντας μόνο χυλό από ρύζι και κουβαλώντας νερό από τη γειτονική πηγή..."

Παρά τη σφαγή της εξέγερσης της Πλατείας Τιενανμέν και τη διάσωση του "κομμουνισμού" η σημερινή Κίνα έχει μερικές χτυπητές ομοιότητες με τη σημερινή Ρωσία. Η πιο χτυπητή είναι οι "ολιγάρχες" -οικονομικοί αυτοκράτορες που κινούνται στο τρίγωνο ανάμεσα στην ελεύθερη αγορά, το κράτος και τη μαφία. Φέτος, γράφει η εφημερίδα Financial Times η Κίνα κατέκτησε μια ακόμα πρωτιά: έγινε η χώρα με τους περισσότερους δισεκατομμυριούχους στον κόσμο (το "χρυσό μετάλλιο" το είχαν μέχρι τώρα οι ΗΠΑ). *"Η Κίνα δημιούργησε 242 νέους δισεκατομμυριούχους (σε δολάρια) μέσα στο 2015 φέρνοντας με αυτό τον τρόπο τον συνολικό αριθμό στους 596 έναντι 537 στις ΗΠΑ..."*. Και αυτό το νούμερο δεν περιλαμβάνει τους δισεκατομμυριούχους των δυο ημιαυτόνομων περιοχών, του Χονγκ Γκονγκ (ήταν μέχρι το 1997 βρετανική κτήση) και του Μακάο, του διαβόητου για την πολυτέλεια του (και συνάμα κακόφημο) "Λας Βέγκας" της Κίνας που ανήκε μέχρι το 1999 στην Πορτογαλία.

... και ελεύθερη αγορά

Η στροφή της Κίνας προς την "ελεύθερη αγορά" ξεκίνησε στα τέλη της δεκαετίας του 1970, μετά το θάνατο του Μάο και την τελική επικράτηση του Ντενγκ Σιαοπίνγκ στη διαβόητη κούρσα της διαδοχής. Σήμερα η πλειοψηφία των οικονομικών σχολιαστών στη Δύση συνδέει άμεσα τη ραγδαία άνθηση της Κίνας με αυτή τη φιλελευθεροποίηση, με τη στροφή από τον "κομμουνισμό του Μάο" στον "καπιταλισμό του Ντενγκ", τη στροφή από τη "διευθυνόμενη από το κόμμα οικονομία" στην "ελεύθερη αγορά". Αυτή η εικόνα όμως είναι παραπλανητική. Όπως γράφει ο μαρξιστής οικονομολόγος Michael Roberts,

"Ο 'Σοσιαλισμός με κινεζικά χαρακτηριστικά' της Κίνας είναι ένα παράξενο τέρας. Δεν είναι σοσιαλισμός με κανένα μαρξιστικό ορισμό... Τα τελευταία 30 χρόνια έχουμε μια σημαντική αύξηση των ιδιωτικών επιχειρήσεων, εγχώριων και ξένων... Ο κύριος όγκος των επενδύσεων, όμως, όπως και ο κύριος όγκος της απασχόλησης προέρχεται από επιχειρήσεις που ανήκουν στο κράτος ή σε οργανισμούς που βρίσκονται κάτω από τη διεύθυνση και τον έλεγχο του Κομμουνιστικού κόμματος. Το μεγαλύτερο κομμάτι της κινεζικής βιομηχανίας, που 'χτυπάει' τώρα τις αγορές του πλανήτη, δεν ανήκει σε ξένες πολυεθνικές αλλά σε Κινεζικές κρατικές επιχειρήσεις. Οι μεγαλύτερες τράπεζες είναι κρατικές και η πολιτική δανεισμού και καταθέσεων διευθύνεται από την κυβέρνηση. Δεν υπάρχει ελεύθερη διακίνηση κεφαλαίων από και προς την Κίνα... Η ισοτιμία του νομίσματος μανιπουλάρεται με βάση προκαθορισμένους στόχους..."[11]

Μια μερίδα οικονομολόγων, κύρια της κεϋνσιανής παράδοσης, θεωρεί ότι ήταν ακριβώς αυτός ο έλεγχος του κράτους πάνω στην οικονομία που έδωσε τη δυνατότητα στην Κίνα να αναπτυχθεί με τέτοιους θεαματικούς ρυθμούς. Και αυτή η άποψη, όμως, είναι προβληματική: η Κίνα δεν χρωστάει τις επιτυχίες της στην ορθή εφαρμογή του ενός ή του άλλου αναπτυξιακού δόγματος. Την χρωστάει πρώτα και κύρια στην αμείλικτη εκμετάλλευση της εργατικής τάξης. Την χρωστάει στα εκατομμύρια των εργατών και των εργατριών που για μερικά δολάρια δουλεύουν 16 ή ακόμα και 18 ώρες την ημέρα, 7 ημέρες την εβδομάδα. Την χρωστάει στους αγρότες που καλλιεργούν τη γη, συχνά κάτω από τις πιο αντίξοες συνθήκες, με πρωτόγονα μέσα για ένα κομμάτι ψωμί. Την χρωστάει στις εκατοντάδες χιλιάδες των νέων (κύρια) επιστημόνων -του πνευματικού προλεταριάτου της χώρας που της δίνει τη δυνατότητα να παρακολουθεί τις τεχνολογικές εξελίξεις. Την χρωστάει στους δασκάλους και τις δασκάλες, τους καθηγητές και τις καθηγήτριες που μορφώνουν -και αυτοί για ένα κομμάτι ψωμί- αυτή την εργατική τάξη.

Το οικονομικό θαύμα της Κίνας έχει χτιστεί, όπως όλα τα θαύματα του καπιταλισμού, πάνω σε δυο απλές αρχές: την εκμετάλλευση και την καταπίεση. Αυτό δεν σημαίνει ότι οι εργάτες δεν έχουν κερδίσει τίποτα από την οικονομική ανά-

πτυξη: Το 1990 υπήρχαν, σύμφωνα με την εκτίμηση της παγκόσμιας τράπεζας 750 εκατομμύρια "απόλυτα φτωχοί" (δηλαδή άτομα με εισόδημα μικρότερο των δυο δολαρίων την ημέρα) στην Κίνα. Το 2010 είχαν περιοριστεί στα 100 εκατομμύρια.[12] Ποτέ στην ιστορία και σε καμιά χώρα δεν έχει συντελεστεί μια τέτοιας κλίμακας καταπολέμηση της φτώχειας.

Η εκμετάλλευση, όμως, της εργατικής τάξης έχει μεγαλώσει αντί να μικρύνει μέσα σε αυτά τα 20 χρόνια. Όπως γράφει η Τζέιν Χάρτνι στο περιοδικό Socialist Review *"από το 2000 ως το 2013 η ετήσια ανάπτυξη των επενδύσεων στην Κίνα ήταν κατά μέσο όρο 12.2%, ενώ η αύξηση της ιδιωτικής κατανάλωσης μόνο 7.3%"* .[13] Με άλλα λόγια η εργατική τάξη πήρε μόνο ένα μικρό μερίδιο από την αύξηση του προϊόντος -το μεγαλύτερο έγινε και πάλι κέρδος και κεφάλαιο.

Για να διατηρήσει αυτά τα φρικιαστικά επίπεδα εκμετάλλευσης η άρχουσα τάξη της Κίνας έχει επιστρατεύσει τις πιο βρόμικες πρακτικές του "κανονικού καπιταλισμού". Πρώτα και κύρια τις ρατσιστικές πρακτικές του απάρτχαιντ. Στην περίπτωση της Κίνας το σύστημα ονομάζεται Χούκου.

Το Χούκου, που μπήκε για πρώτη φορά σε εφαρμογή το 1958, είχε σαν στόχο να εμποδίσει τους κατοίκους των αγροτικών περιοχών από το να μεταναστεύουν στις πόλεις. Το Χούκου χωρίζει τους πολίτες της Κίνας σε δυο κατηγορίες, ανάλογα με τον τόπο προέλευσης (αγροτικός ή αστικός). Μέχρι το 2003 οι "παράνομοι μετανάστες" που συλλαμβάνονταν στις πόλεις μπορούσαν να απελαθούν. Μετά το 2003 οι συλλήψεις και οι απελάσεις σταμάτησαν αλλά οι μετανάστες από τα χωριά στις πόλεις εξακολουθούν να αντιμετωπίζονται σαν πολίτες δεύτερης κατηγορίας: δεν έχουν δικαίωμα πρόσβασης στης δημόσιες υπηρεσίες -την υγεία, την παιδεία, τη στέγαση ή την κοινωνική πρόνοια. Στην πράξη ένα τεράστιο κομμάτι της εργατικής τάξης είναι αποκλεισμένο, μέσα από το σύστημα αυτό, από κάθε κοινωνική παροχή. Η κυβέρνηση υποσχέθηκε πέρσι να αναθεωρήσει το νόμο: οι αλλαγές, όμως, περιορίζονται μόνο στις μικρές πόλεις. Εκατομμύρια εργάτες συνεχίζουν να αντιμετωπίζονται σαν εσωτερικοί "λαθρομετανάστες".[14]

Και δεν είναι μόνο ο ρατσισμός του Χούκου. Σύμφωνα με την έκθεση του παρατηρητηρίου προστασίας των ανθρωπίνων δικαιωμάτων Human Wights Watch του 2014,

"Η ταχεία κοινωνικό - οικονομική αλλαγή στην Κίνα έχει συνοδευτεί από τη χαλάρωση κάποιων από τους περιορισμούς των βασικών δικαιωμάτων, αλλά η κυβέρνηση εξακολουθεί να είναι ένα αυταρχικό μονοκομματικό κράτος. Θέτει αυθαίρετους περιορισμούς στην έκφραση, τη συνάθροιση, τη συγκέντρωση και τη θρησκεία. Απαγορεύει τα ανεξάρτητα εργατικά συνδικάτα και τις οργανώσεις ανθρωπίνων δικαιωμάτων. Και διατηρεί τον κομματικό έλεγχο πάνω στη δικαιοσύνη.

Η κυβέρνηση λογοκρίνει τον τύπο, το ίντερνετ, τις εκδόσεις, την ακαδημαϊκή έρευνα και δικαιολογεί τις παραβιάσεις των ανθρωπίνων δικαιωμάτων σαν απαραίτητες για τη διατήρηση της "κοινωνικής σταθερότητας". Εξαναγκάζει πληθυσμούς σε ακούσια μετακίνηση σε μαζική κλίμακα και επιβάλλει εξαιρετικά καταπιεστικές πολιτικές στις περιοχές των εθνικών μειονοτήτων στο Θιβέτ, το Τζινγιάνγκ και την Έσω Μογγολία...

Η Κίνα εξακολουθεί να είναι πρώτη στον κατάλογο των χωρών ως προς τις εκτελέσεις. Ο ακριβής αριθμός παραμένει κρατικό μυστικό αλλά οι ειδικοί εκτιμούν ότι έχει προοδευτικά περιοριστεί από τις 10.000 το χρόνο μια δεκαετία πριν σε κάτω από 4.000 στα πρόσφατα χρόνια.".[15]

Διαδήλωση για την αναγνώριση σωματείου σε εργοστάσιο στο Κουανγκζού.

Κρίση

Η κρίση χτύπησε την Κίνα το 2008-2009 ακριβώς όπως χτύπησε και τις άλλες μεγάλες οικονομίες του πλανήτη. Αυτό που έφταιξε δεν ήταν ούτε η πολύ ούτε η λίγη αγορά, ούτε ο πολύς ούτε ο λίγος "κομμουνισμός": η ύφεση που χτύπησε τις αγορές της Δύσης μετά την κατάρρευση της Λήμαν Μπράδερς έπληξε κατακόρυφα τις εξαγωγές της -πάνω στις οποίες είχε στηρίξει όλα τα προηγούμενα χρόνια το αναπτυξιακό της πρόγραμμα. Το 2007 οι εξαγωγές αντιπροσώπευαν το 35% της παραγωγής της Κίνας. Το 2009 το ποσοστό αυτό είχε πέσει στο 24%.[16]

Η πρώτη αντίδραση της κυβέρνησης ήταν ένα τεράστιο πακέτο στήριξης της οικονομίας αξίας 570 δισεκατομμυρίων δολαρίων. Και στη συνέχεια προσπάθησε να αντικαταστήσει τη ζήτηση από το εξωτερικό με ένα φιλόδοξο πρόγραμμα επενδύσεων -σε υποδομές, εργοστάσια, συγκοινωνίες, κερδοσκοπία στη γη, παρανοϊκά φαραωνικά έργα και ότι άλλο μπορεί να φανταστεί κανείς. Το πρόγραμμα αυτό στηρίχτηκε με χαμηλά επιτόκια και εύκολα δάνεια από τις τράπεζες. Το 2013 οι επενδύσεις "έφαγαν" το 48% του ΑΕΠ της Κίνας, ένα ποσοστό από κάθε άποψη, εξωφρενικό. Για να έχει και πάλι κανείς ένα μέτρο σύγκρισης, την ίδια χρονιά οι επενδύσεις έφτασαν στο 19% του ΑΕΠ στις ΗΠΑ και τη Γερμανία, στο 21% στην Ιαπωνία και στο 17% στη Βρετανία.[17]

Η Κίνα γλύτωσε την ύφεση, οι ρυθμοί ανάπτυξης επανήλθαν σε διψήφια ποσοστά το 2010. Η επιτυχία αυτή όμως δεν ήταν δωρεάν: το αποτέλεσμα του φτηνού χρήματος ήταν η δημιουργία μιας τεράστιας χρηματοπιστωτικής φούσκας, που κρέμεται τώρα απειλητικά πάνω όχι μόνο από την ίδια την Κίνα αλλά και από την παγκόσμια οικονομία. Οι 242 νέοι δισεκατομμυριούχοι που πρόσθεσε φέτος στις λίστες της η Κίνα δεν έκαναν τις περιουσίες τους "με σκληρή δουλειά": τις

έκαναν μέσα από την κερδοσκοπία. Μέχρι να σκάσει τον Ιούνη, το χρηματιστήριο της Σανγκάης ήταν το "όνειρο" των επενδυτών σε όλα τα μήκη και τα πλάτη της γης: στους δεκαοχτώ μήνες που μεσολάβησαν ανάμεσα στον Γενάρη του 2014 και τον Ιούνη του 2015 ο γενικός δείκτης είχε σχεδόν τριπλασιαστεί. Τώρα η ηγεσία της Κίνας ψάχνει μάταια τρόπους να περιορίσει αυτή τη φούσκα. Αλλά, όπως ξέρει ακόμα και ένα μικρό παιδί, μέχρι τώρα δεν έχει εφεύρει κανείς στον κόσμο κάποια μέθοδο για την αφαίρεση αέρα από σαπουνόφουσκες. Χωρίς να τις σκάσει εννοείται...

Η κρίση, όμως, δεν είναι το μοναδικό πρόβλημα της κινεζικής ηγεσίας. Όπως γράφει και πάλι η Τζέην Χάρντι

"Η ραγδαία ανάπτυξη έχει γλυτώσει εκατομμύρια ανθρώπους από τις πιο ακραίες μορφές της φτώχειας αλλά η αχαλίνωτη διαφθορά, η αυξανόμενη ανισότητα, οι αρπαγές της γης (οι κινεζικές αρχές ισοπεδώνουν ολόκληρα χωριά για να χτίσουν στη θέση τους πολιτείες με τεράστιους ουρανοξύστες) και η προκλητική κατανάλωση από αυτούς που έχουν πλουτίσει έχουν οδηγήσει σε τεράστια δυσαρέκεια και εκρήξεις οργής...".

Το 2010 ξέσπασε ένα απεργιακό κύμα στις πολυεθνικές επιχειρήσεις της Νότιας Κίνας όπου οι εργάτες κατάφεραν να κερδίσουν αυξήσεις στους μισθούς τους. Το 2011 η πηγή της αναταραχής ήταν οι μετανάστες εργάτες. Ογκώδεις ταραχές εξέφρασαν τη συσσωρευμένη αγανάκτηση αυτής της ομάδας των υπερεκμεταλλευόμενων εργατών Στην Καντόνα, στη νότια ενδοχώρα της Κίνας που είναι υπεύθυνη χονδρικά για το ένα τρίτο των εξαγωγών ξέσπασαν βίαιες ταραχές. Μάχες ξέσπασαν και σε πολλά άλλα μέρη, όπως στο Ζενγκτσένκ όπου οι ταραχές συνεχίστηκαν για τρεις μέρες και συνοδεύτηκαν από μάχες στους δρόμους με την αστυνομία. 10.000 άνθρωποι επιτέθηκαν στα κτίρια της αστυνομίας και αναποδογύρισαν και πυρπόλησαν αστυνομικά θωρακισμένα οχήματα. Χρειάστηκε η επέμβαση 6.000 αστυνομικών για να τεθεί η πόλη και πάλι υπό έλεγχο.[18]

"Οι απεργίες και οι εργατικές διαμαρτυρίες αυξήθηκαν σημαντικά το τρίτο τρίμηνο της φετινής χρονιάς", σημειώνε στις 6 Οκτώβρη το "Εργατικό Δελτίο της Κίνας" (China Labour Bulletin).

"Ο απεργιακός μας χάρτης κατέγραψε 593 τέτοια επεισόδια μέσα στο τρίμηνο. Από αυτά τα 219 αφορούσαν τη βιομηχανία.

Το αποτέλεσμα του φτηνού χρήματος ήταν η δημιουργία μιας τεράστιας χρηματοπιστωτικής φούσκας, που κρέμεται τώρα απειλητικά πάνω όχι μόνο από την ίδια την Κίνα αλλά και από την παγκόσμια οικονομία.

Η βιομηχανική δραστηριότητα συρρικνώθηκε για δεύτερο συνεχόμενο μήνα μέσα στον Σεπτέμβρη σύμφωνα με τα επίσημα στοιχεία του δείκτη "διευθυντών προμηθειών". Αυτή η συρρίκνωση καθρεφτίστηκε ξεκάθαρα με μεγαλύτερη αναταραχή στους χώρους δουλειάς, με σχεδόν τρεις απεργίες και διαμαρτυρίες (κατά μέσο όρο), κύρια γύρω από τις καθυστερήσεις στην καταβολή των μισθών, κάθε μέρα τον Σεπτέμβρη.

Πολλές από αυτές τις διαμάχες στον κατασκευαστικό τομέα είχαν πυροδοτηθεί από μεταφορές των εργοστασίων σε άλλες περιοχές, κλεισίματα και ξεπουλήματα. Στις αρχές Αυγούστου, για παράδειγμα, 2000 εργάτες διαδήλωναν για επτά ημέρες έξω από τα κεντρικά γραφεία μια χαρτοβιομηχανίας στο Γιονγκζου της επαρχίας Χουνάν, διαμαρτυρόμενοι για την άρνηση της διοίκησης να ανακοινώσει κάποια σχέδια αποζημίωσης για τους εργαζόμενους εν όψει του επερχόμενου κλεισίματος του εργοστασίου...

Στις 23 Σεπτέμβρη στο Χενάν η αστυνομία χρησιμοποίησε βία για να διαλύσει μια ομάδα 100 περίπου ανθρακωρύχων που είχαν κλείσι το δρόμο διαμαρτυρόμενοι για την καθυστέρηση στην καταβολή των μισθών τους".[19]

Η αστυνομία, σύμφωνα με τις μαρτυρίες των εργατών, δεν δίστασε να χρησιμοποιήσει τα όπλα της για να τρομοκρατήσει τους εργάτες.

Η Κίνα μπορεί και να μην είναι τελικά η μεγαλύτερη οικονομία του πλανήτη. Η εργατική τάξη της όμως, είναι σίγουρα η μεγαλύτερη στον κόσμο. Οι μετανάστες μόνο (οι αγρότες που έχουν σε πείσμα του Χούκου εγκαταλείψει τα χωριά τους για μια δουλειά στην πόλη) ξεπερνάνε τα 260 εκατομμύρια. Συνολικά το 50% από τα 1400 εκατομμύρια των κατοίκων της Κίνας ζει πλέον στα αστικά κέντρα. Η πλειοψηφία από αυτούς είναι εργάτες.

Οι οικονομικές συνέπειες της νέας ύφεσης της Κίνας είναι μάλλον το μικρότερο "κακό" για το οποίο θα πρέπει να ανησυχούν οι άρχουσες τάξεις του κόσμου. n

Σημειώσεις

1. Is China's economy really the largest in the world?, Ben Carter, BBC News 16.12.2014
2. AFP, Veronica Smith 8.10.2015, Fed delayed rate hike on China, http://news.yahoo.com/fed-worries-china-slowdown-strong-dollar-minutes-182338335.html
3. Michael Roberts, China: three models of development. Το διάγραμμα που παραθέτει το άρθρο έχει υπολογιστεί με βάση τα επίσημα στοιχεία από τις αναφερόμενες χώρες και περιοχές.
4. OEC, Japan, http://atlas.media.mit.edu/en/profile/country/jpn/
5. Statistisches Bundesamt, Ranking of Germany's trading partners in foreign trade, 18.9.2015
6. United States Census, Top Tradding Partners, August 2015
7. http://www.tradingeconomics.com/china/gdp-growth-annual
8. Το σχόλιο του Μάρτιν Γουλφ, του κεντρικού οικονομικού αναλυτή της εφημερίδας Financial Times στο φύλο της 15 Σεπτέμβρη είναι αποκαλυπτικό: Είναι μια παγκόσμια οικονομική ύφεση πιθανή; Και αν ναι, ποιος ενδέχεται να την πυροδοτήσει; Την απάντηση τη δίνει ο Γοθίλεμ Μπούιτερ, ο ανώτατος οικονομολόγος του ομίλου της Citi Bank: "Ναι" και "η Κίνα"...
9. The Guardian 1.12.2013, Xi Jinping: Chinese ruler who's a riddle to the world
10. στο ίδιο
11. Michael Roberts, στο ίδιο. Ο Ρόμπερτς παρουσιάζει στο κείμενο αυτό τις αντιλήψεις των δυο βασικών αστικών οικονομικών σχολών (νεοφιλελεύθεροι και κεϋνσιανοί) για την Κίνα. Και οι δυο σχολές ισχυρίζονται ότι το μυστικό της ανάπτυξης της Κίνας ήταν η εφαρμογή των δικών τους δογμάτων. Για τους νεοφιλελεύθερους το μυστικό ήταν η εγκατάλειψη της πολιτικής της οικοδόμησης βαριάς βιομηχανίας από τον Ντενγκ και η στροφή προς τους τομείς όπου η Κίνα είχε "συγκριτικό πλεονέκτημα" -τις επιχειρήσεις εντάσεως εργασίας (μια και τα μεροκάματα είναι πολύ χαμηλά). Για τους κεϋνσιανούς το μυστικό ήταν η κρατική παρέμβαση: η επιμονή στις επενδύσεις, σε πείσμα των "σημάτων της αγοράς". Ο Ρόμπερτς αμφισβητεί και τις δυο αφηγήσεις και δίνει μια μαρξιστική ερμηνεία, τόσο για τη ραγδαία άνοδο όσο και για τη σημερινή καθίζηση.
12. Wold Bank, Poverty and Equity, http://povertydata.worldbank.org/poverty/country/CHN
13. Jane Hardy, Instability and crisis in China, Socialist Review 399, February 2015
14. http://www.eastasiaforum.org/2015/01/13/chinas-hukou-reform-a-small-step-in-the-right-direction/
15. Human Rights Watch, https://www.hrw.org/world-report/2014/country-chapters/china-and-tibet
16. World Bank, Exports of goods and services, http://data.worldbank.org/indicator/NE.EXP.GNFS.ZS?page=1
17. Wold Bank, Gross capital formation, http://data.worldbank.org/indicator/NE.GDI.TOTL.ZS
18. Jane Hardy, στο ίδιο
19. China Labour Bulletin, http://www.clb.org.hk/en/content/worker-unrest-china%E2%80%99s-factories-reaches-new-heights-third-quarter

ΑΝΤ.ΑΡ.ΣΥ.Α

Βγαίνει μπροστά

Η **Αργυρή Ερωτοκρίτου** κάνει αναδρομή στην παρουσία της αντικαπιταλιστικής αριστεράς για να αναδείξει τα καθήκοντα που έχει μπροστά της.

Στο δρόμο για την τρίτη Συνδιάσκεψη της ΑΝΤΑΡΣΥΑ είναι αναγκαίο να εξετάσουμε συνολικά την προσπάθεια και την πορεία της συγκροτημένης παρέμβασης της αντικαπιταλιστικής αριστεράς. Να δούμε δηλαδή τι ρόλο έχει παίξει στα τελευταία έξι χρόνια για τις μάχες του κινήματος της εργατικής τάξης και της νεολαίας, πώς συνέβαλε στη διαμόρφωση και προβολή της συνολικής εναλλακτικής και προοπτικής. Αν έπαιξε ρόλο στην εκρηκτική άνοδο της Αριστεράς και εν τέλει πόσο απαραίτητη είναι ή αν χρειάζεται να αναζητήσουμε κάπου αλλού τη διέξοδο από τη σημερινή κρίση όχι μόνο του συστήματος αλλά και της ρεφορμιστικής Αριστεράς.

Η εξέγερση μετά τη δολοφονία του Γρηγορόπουλου το Δεκέμβρη του 2008 άνοιξε ένα νέο κύκλο για το κίνημα και την Αριστερά στην Ελλάδα. Ο συνδυασμός της με την έναρξη της οικονομικής κρίσης, τις διασώσεις τραπεζών από τα κράτη διεθνώς και την κυβέρνηση του Καραμανλή εδώ, δημιούργησε εκρηκτικές καταστάσεις. Ξέσπασε ένα κίνημα που έβαζε πιο καθαρά σε αμφισβήτηση τον καπιταλισμό. Ήταν η αρχή μίας πολωμένης περιόδου. Η νέα ριζοσπαστικοποίηση ασφυκτιούσε μέσα στο παλιό πολιτικό σκηνικό και ήταν αδύνατο, ιδιαίτερα για τα κόμματα της Αριστεράς, να συνεχίζουν να λειτουργούν με τον τρόπο που λειτουργούσαν παλιότερα αν ήθελαν να παίξουν ρόλο στις εξελίξεις και να ανταποκριθούν στις ανάγκες του κινήματος.

Τα κόμματα της ρεφορμιστικής αριστεράς, το ΚΚΕ και ο ΣΥΡΙΖΑ αντιμετώπισαν αρνητικά την εξέγερση. Το μεν ΚΚΕ κατήγγειλε εξαρχής τους "προβοκάτορες" και ο ΣΥΡΙΖΑ ενώ στις πρώτες μέρες στήριξε την εξέγερση στη συνέχεια αναδιπλώθηκε πάνω στις πιέσεις της δεξιάς ότι καλύπτει τους "κουκουλοφόρους". Το βασικό όμως ήταν ότι στάθηκαν εμπόδιο για την κλιμάκωση και το άπλωμα της νεολαιίστικης εξέγερσης στους χώρους δουλειάς, συναινώντας με την ηγεσία της ΓΣΕΕ για μετατροπή της απεργιακής διαδήλωσης που ήταν προγραμματισμένη στις 10/12 σε μια υποβαθμισμένη συγκέντρωση στο Σύνταγμα.

Μέσα σε αυτές τις συνθήκες για πρώτη φορά οι οργανώσεις της επαναστατικής και αντικαπιταλιστικής αριστεράς στην Ελλάδα πήραν την πρωτοβουλία της συγκρότησης του μετώπου της ΑΝΤΑΡΣΥΑ. Ήταν μια ιστορική επιλογή. Οργανώσεις και κόμματα με διαφορετικές ιδεολογικές καταβολές και παραδόσεις που βρέθηκαν στην πρώτη γραμμή του κινήματος που ξεδιπλωνόταν έκαναν ένα τεράστιο βήμα για να ανταποκριθούν στα μεγάλα καθήκοντα της περιόδου. Τους ένωνε *"η αντικαπιταλιστική προοπτική, η διάθεση ολόπλευρης ρήξης με τις καπιταλιστικές εκμεταλλευτικές και καταπιεστικές κοινωνικές σχέσεις, η επιμονή στην αναγκαιότητα αλλά και τη δυνατότητα του επαναστατικού κοινωνικού μετασχηματισμού, του σοσιαλισμού και του κομμουνισμού."*[1] Ήταν μια έμπρακτη προσπάθεια ο αντικαπιταλισμός να μην είναι προπαγανδιστικός αλλά μια δύναμη που διεκδικούσε να παίξει καθοριστικό ρόλο στις εξελίξεις.

Το ζήτημα της στήριξης των αγώνων και των πιο μαχητικών μορφών του μέχρι το τέλος ήταν ένας καθοριστικός παράγοντας στον οποίο συγκροτήθηκε η ΑΝΤΑΡΣΥΑ. Η άρνηση των ηγεσιών του ΣΥΡΙ-

ΖΑ και του ΚΚΕ να παίξουν αυτό το ρόλο εγκυμονούσε τον κίνδυνο αυτό το κίνημα να πισωγυρίσει και να στραφεί στην απογοήτευση. Η επιμονή ότι το νεολαιίστικο κίνημα του Δεκέμβρη πρέπει να απλωθεί από τις φοιτητικές και μαθητικές καταλήψεις στους χώρους δουλειάς, να βάλει σαν στόχο το γκρέμισμα της κυβέρνησης των δολοφόνων και μαζί όλων των επιθέσεων που προσπάθησε να περάσει ήταν ένα από τα βασικά σημεία σύγκλισης των οργανώσεων της επαναστατικής αριστεράς τότε.

Παράλληλα η εκτίμηση ότι η κρίση που έχει ξεσπάσει είναι μια δομική κρίση του καπιταλισμού, όμοια με εκείνη της δεκαετίας του '30 άνοιγε τη συζήτηση για την χρησιμότητα μιας αντικαπιταλιστικής αριστεράς κόντρα στις θεωρίες για κρίση του νεοφιλελευθερισμού. Μπορεί στην αρχή της δεκαετίας του 2000 αυτό να φάνταζε σαν μία διαφοροποίηση στις «λεπτομέρειες» μέσα στην Αριστερά αλλά στο τέλος της δεκαετίας αυτής, οι αποτυπώσεις στην αντιμετώπιση του κινήματος ήταν έντονα ορατές.

Η συγκρότηση της αντικαπιταλιστικής αριστεράς ήταν το καταστάλαγμα μιας διαδικασίας που εξελισσόταν όλη τη δεκαετία του 2000. Τα κινήματα που αναδύθηκαν πολιορκώντας τις συνόδους του ΠΟΕ, των G8 και του ΔΝΤ στο Σιατλ, την Πράγα και τη Γένοβα έδωσαν τη δυνατότητα στην επαναστατική αριστερά που ήταν μικρή τότε, μέσα από τη συμμετοχή και τη στήριξη του αντικαπιταλισμού ως προοπτική να αναπτυχθεί. Τα Κοινωνικά Φόρουμ που ήταν προσπάθειες για την οργανωτική συγκρότηση εκείνου του κινήματος έβαζαν κρίσιμα καθήκοντα: *"Τρεις κατευθύνσεις αναδεικνύονταν [...] που εκφραζόταν στις συνελεύσεις και στις ολομέλειες: α) ότι υπάρχουν συγκεκριμένα καθήκοντα σε εθνικό και τοπικό επίπεδο, β) ότι χρειάζεται σύνδεση με την οργανωμένη εργατική τάξη και γ) ότι χρειάζεται τρόπος παρέμβασης στην πολιτική. Και τα τρία προκάλεσαν πρόβλημα στην ηγεσία της ρεφορμιστικής πτέρυγας του κινήματος. Δεν ήταν στις επιλογές τους ούτε η ανάληψη συγκεκριμένων πρωτοβουλιών μέσα στις χώρες τους, ούτε ο προσανατολισμός στις απεργίες και τις καταλήψεις, ενώ όσον αφορά στην πολιτική προτιμούσαν το κίνημα να λειτουργεί ως ομάδα πίεσης στους ήδη υπάρχοντες πολιτικούς σχηματισμούς και όχι να τροφοδοτήσει πολιτικές ανατροπές."*[2] Τα μεγάλα αντιπολεμικά συλλαλητήρια του 2003 ήταν πρωτοβουλίες αυτών των διαδικασιών που ενίσχυσαν ακόμα περισσότερο την αντικαπιταλιστική αριστερά. Όλη αυτή η πορεία πυροδότησε κινήσεις για τη συγκρότηση μιας νέας Αριστεράς σ' όλη την Ευρώπη που προσπαθούσε να εκφράσει αυτό το κίνημα και ταυτόχρονα να κερδίσει κόσμο που έσπαγε από τη σοσιαλδημοκρατία. Από τη δημιουργία του Die Linke στη Γερμανία, του NPA στη Γαλλία και του Μπλόκου της Αριστεράς στην Πορτογαλία.

Στην Ελλάδα τα βήματα του κινήματος επιταχύνθηκαν με το πανεκπαιδευτικό κίνημα του 2006-2007 ενάντια στην κατάργηση του άρθρου 16, τις απεργίες διαρκείας των εκπαιδευτικών για αυξήσεις, τις απεργίες ενάντια στο Ασφαλιστικό και τις ιδιωτικοποιήσεις της κυβέρνησης του Καραμανλή. Οι πρωτοβουλίες σε τοπικό επίπεδο και η σύνδεση με την εργατική τάξη για την οποία μιλούσαν τα κοινωνικά φόρουμ γίνονταν χειροπιαστές και οι αντικαπιταλιστές έριξαν όλες τους τις δυνάμεις για αυτές. Μέσα απ' αυτές τις εμπειρίες έγινε τελικά κατορθωτή και η κεντρική πολιτική συγκρότηση αυτού του ρεύματος.

Οι Ευρωεκλογές του Ιούνη του 2009 ήταν μια κρίσιμη μάχη. Σε όλη την Ευρώπη τα σημάδια της πολιτικής κρίσης ως αποτέλεσμα της οικονομικής ξεκίνησαν να φαίνονται. Η συμμετοχή της ΑΝΤΑΡΣΥΑ σ' αυτές τις εκλογές έδινε τη δυνατότητα να διεκδικήσει ότι μπορεί να εκφράσει κομμάτια που φεύγουν πρός τα αριστερά του ΠΑΣΟΚ, να προβάλει ένα πρόγραμμα με οικονομικά και πολιτικά αιτήματα που λειτουργεί ενωτικά και να αναδείξει το αίτημα για διεθνιστική ρήξη με την ΕΕ. Η ΑΝΤΑΡΣΥΑ γίνεται πολύ πιο απαραίτητη μ' αυτή την εικόνα.

Η κυβέρνηση του ΠΑΣΟΚ, το πρώτο Μνημόνιο και το πρόγραμμα της ΑΝΤΑΡΣΥΑ

Η κατάρρευση της ΝΔ και η ανάδειξη του ΠΑΣΟΚ στην κυβέρνηση έβαλε νέα καθήκοντα στην αντικαπιταλιστική αριστερά και το κίνημα. Η επιδείνωση της κρίσης χρέους στην Ελλάδα και η εισαγωγή του πρώτου Μνημονίου έκανε επιτακτικό το ζήτημα της εναλλακτικής από τη μεριά της Αριστεράς. Η παραδοσιακή ιδεολογική επίθεση της δεξιάς και της

κυρίαρχης τάξης ότι η Αριστερά δεν έχει άποψη ούτε πρόγραμμα για τις τράπεζες, τα ελλείμματα ή την οικονομία και το μόνο που είναι ικανή να κάνει είναι να "λαϊκίζει" υιοθετώντας τα αιτήματα των "συντεχνιών" κλιμακωνόταν. Μπορεί σήμερα να φαίνεται σχετικά εύκολο κάποιος να συμφωνήσει στο ότι το χρέος δε δημιουργήθηκε από τους τεμπέληδες του νότου, των PIGS αλλά τότε ήταν η βασική προπαγάνδα της κυβέρνησης και της ΕΕ και χρειαζόταν απαντήσεις-στηρίγματα για το κίνημα. Το αξεπέραστο "μαζί τα φάγαμε" του Πάγκαλου το 2010 ήταν κομμάτι αυτής της επίθεσης.

Το μεταβατικό πρόγραμμα της ΑΝΤΑΡΣΥΑ έτσι όπως το γνωρίζουμε σήμερα, διαμορφώθηκε μέσα σε αυτό το πλαίσιο σπάζοντας το ιδεολόγημα ότι πλέον το λόγο έχουν μόνο οι "υπεύθυνες" συστημικές δυνάμεις. Η διαμόρφωσή του δεν προέκυψε μέσα από τα κεφάλια κάποιων σοφών ή εμπειρογνωμόνων αλλά προσπάθησε να συναρτήσει τέσσερα ζητήματα:[3] τα αιτήματα που προέκυπταν από τις άμεσες διεκδικήσεις του κινήματος, πώς αυτά υλοποιούνται ή χρειάζεται να ξεπεράσουν την παρούσα κατάσταση της οικονομίας, τι προοπτική ανοίγουν και ποιος είναι ο φορέας της.

Το αίτημα για την παύση πληρωμών και τη διαγραφή του χρέους έδινε την απάντηση στο πού θα βρίσκονταν τα λεφτά για τις αυξήσεις στους μισθούς και τις προσλήψεις που διεκδικούσε το εργατικό κίνημα. Ταυτόχρονα άνοιγε τη συζήτηση για το πώς δημιουργήθηκε αυτό το χρέος όλες τις προηγούμενες δεκαετίες από τα θαλασσοδάνεια μέχρι τις κρατικοποιήσεις των προβληματικών επιχειρήσεων. Στα επιχειρήματα που έλεγαν ότι προέχει η θωράκιση του τραπεζικού συστήματος που είναι πυλώνας της οικονομίας με ανακεφαλαιοποιήσεις και πακέτα διάσωσης από τον κρατικό προϋπολογισμό απαντούσε το αίτημα για κρατικοποίηση του τραπεζικού συστήματος χωρίς αποζημίωση στους τραπεζίτες κάτω από εργατικό έλεγχο. Η ρήξη και αποδέσμευση από την ΕΕ έκοβε τις δυνατότητες για εκβιασμούς από τους Σόιμπλε και την ΕΚΤ.

Ήταν πάνω από όλα ένα πρόγραμμα δράσης για την εργατική τάξη και το κίνημα της διότι άνοιγε το ζήτημα του ποιος έχει τον έλεγχο στα κλειδιά της οικονομίας και της κοινωνίας. Δε μπορούσε λοιπόν να εφαρμοστεί από κάποια αριστερή κυβέρνηση αλλά έπρεπε να στηριχτεί στους αγώνες του κόσμου. Η δύναμη της πρότασης της ΑΝΤΑΡΣΥΑ βρισκόταν στο ότι συμβάδιζε με το απεργιακό κίνημα και τις μάχες του. Ο γύρος των συζητήσεων που οργανώθηκε σε χώρους δουλειάς και γειτονιές προβάλλοντας το αίτημα για στάση πληρωμών και διαγραφή του χρέους ήταν ταυτισμένο με τα απεργιακά μπλοκ που συγκεντρώνονταν στο Μουσείο στις πανεργατικές απεργίες. Σωματεία, συνδικάτα και φοιτητικοί σύλλογοι υιοθετούσαν μετά από συζητήσεις στις γενικές συνελεύσεις το αίτημα για διαγραφή του χρέους.

Αυτά έβαλαν την πίεση και προσανατόλισαν σε ένα βαθμό όλη την Αριστερά. Το ΚΚΕ ενώ αρχικά κατήγγειλε τα αιτήματα ως "ρεφορμιστικά" και αποπροσανατολιστικά αναγκάστηκε το 2011 να προβάλει το αίτημα της διαγραφής του χρέους και της εξόδου από την ΕΕ. Αντίστοιχα ο ΣΥΡΙΖΑ ξεκίνησε να μιλάει για τη διαγραφή του μεγαλύτερου μέρους του χρέους. Η συμβολή της ΑΝΤΑΡΣΥΑ ήταν κάτι περισσότερο από πολύτιμη στο αν η Αριστερά θα είχε εναλλακτική στην εποχή των Μνημονίων που ξεκινούσε.

Η Άνοδος της Αριστεράς

Οι εκλογές του 2012 και η ανάδειξη του ΣΥΡΙΖΑ σε αξιωματική αντιπολίτευση με την εντυπωσιακή εκτίναξη του από το 4% στο 27% πυροδότησαν μία θυελλώδη συζήτηση μέσα στο κίνημα και την Αριστερά συνολικά. Μπορούσε η Αριστερά να κυβερνήσει; Ποια θα ήταν η τύχη μιας τέτοιας κυβέρνησης, με τι θα έπρεπε να συγκρουστεί, είχε θέση και ρόλο η αντικαπιταλιστική Αριστερά σε μια τέτοια προοπτική; Για δύο ολόκληρα χρόνια εξελισσόταν αυτή η συζήτηση με πιέσεις σε όλα τα τμήματα της Αριστεράς να στηρίξουν τη «μοναδική ευκαιρία να» ξεφορτωθούμε τους Σαμαροβενιζέλους στέλνοντας τον ΣΥΡΙΖΑ στην κυβέρνηση.

"Όσο πιο πετυχημένα θα προχωράει η συνεργασία και η ενότητα των αντικαπιταλιστών, τόσο πιο σύνθετα προβλήματα τακτικής, οργάνωσης των αγώνων και ιδεολογικής αντιπαράθεσης θα έχει να αντιμετωπίσει. Μαζικοποίηση των πρωτοβουλιών του αντικαπιταλιστικού χώρου σημαίνει κοινή δράση και τριβή με κομμάτια που επηρεάζονται από τις ιδέες του ρεφορμισμού και της αυτονομίας. Από τις ιδέες του «ρεαλισμού» από τη μια μεριά και της «ανυπομονησίας» από την άλλη."[4] Αυτή η εκτίμηση του 2009 φάνηκε με τον πιο έντονο τρόπο εκείνα τα δύο χρόνια μέσα στην ΑΝΤΑΡΣΥΑ. Ξανά και ξανά έπρεπε να επιστρατευτούν τα επιχειρήματα για τη δύναμη του από τα κάτω και το ρόλο της εργατικής τάξης. Ότι ήταν οι απεργίες που έφεραν την άνοδο της Αριστεράς, ότι το κίνημα ήταν φορέας πολιτικής.

Η κατάληψη της ΕΡΤ και η λειτουργία της με εργατικό έλεγχο απέναντι στο κλείσιμο που ήθελε να επιβάλει η κυβέρνηση ήταν κορυφαίο παράδειγμα του πώς μπορεί η εργατική τάξη να αντεπιτεθεί και ταυτόχρονα να προτάξει ένα αντιπαράδειγμα οργάνωσης. Ωστόσο δεν ήταν μια εύκολη συζήτηση διότι είχε να συγκρουστεί με αντιλήψεις του "πιο εφικτού" που αναζητούσαν ένα νέο υποκείμενο για την αλλαγή έξω από την οργανωμένη κίνηση της εργατικής τάξης, είτε στις συνελεύσεις των πλατειών είτε στην οικοδόμηση ευρύτερων μετώπων λιγότερο αντικαπιταλιστικών που θα κάλυπταν την "ανάγκη ύπαρξης μίας κυβερνητικής πρότασης". Επί της ουσίας άνοιγαν τα στρατηγικά ζητήματα. Η συνεργασία της ΑΝΤΑΡΣΥΑ με τμήματα που δεν τα είχαν ξεκαθαρίσει όπως η ΜΑΡΣ αντανακλούσε αυτά τα ανοιχτά προβλήματα. Η τελική αποχώρηση των οργανώσεων της ΑΡΑΝ και της ΑΡΑΣ από την ΑΝΤΑΡΣΥΑ το καλοκαίρι έχει τις ρίζες της σε αυτές τις αντιπαραθέσεις και στην τελική ρήξη τους με τον αντικαπιταλισμό.

Ένα κίνημα που έριξε τρεις κυβερνήσεις, έκανε τριάντα πανεργατικές αναδεικνύει ένα κόμμα της ρεφορμιστικής αριστεράς στην κυβέρνηση, δημιουργεί τη μεγαλύτερη πολιτική κρίση στα κόμματα της κυρίαρχης τάξης και γεννάει την ελπίδα στον κόσμο που παλεύει απέναντι στη λιτότητα σε όλες τις χώρες. Αλλά η ελπίδα συνδιάζοταν με αυταπάτες. Ο ΣΥΡΙΖΑ έγινε το μοντέλο για όλη την Ευρώπη. Στην Αγγλία η προοπτική να φτιαχτεί ένας ευρύς συνασπισμός στα αριστερά των Εργατικών που θα διεκδικούσε την κυβερνητική εξουσία έφτασε να επηρεάζει και τμήματα της επαναστατικής Αριστεράς. Αλλά και η συζήτηση μέσα σε κόμματα στα οποία συνυπάρχουν ρεφορμιστικές με αντικαπιταλιστικές οργανώσεις όπως το Die Linke στη Γερμανία έκανε την πλάστιγγα να γέρνει προς τους πρώτους ως προς τη στρατηγική που πρέπει να ακολουθηθεί.

Ο σεισμός που προκάλεσε η υπογραφή του Μνημονίου από το ΣΥΡΙΖΑ έβαλε σε σοβαρή αμφισβήτηση τη στρατηγική της αριστερής διακυβέρνησης. Μαζικά τμήματα αγωνιστών καταλαβαίνουν ότι οι διαπραγματεύσεις με τους εκβιαστές της ΕΕ και των τραπεζών ακόμα και όταν γίνονται από μια αρι-

Γήπεδο Σπόρτινγκ, Γενάρης 2009.

στερή κυβέρνηση δεν μπορούν να φέρουν λύση. Ότι δεν αρκεί απλά να ψηφίσεις αριστερά για να ξηλωθούν τα Μνημόνια. Αυτή τη στιγμή ανοίγεται ένα ακροατήριο - του οποίου το μέγεθος δεν έχει προηγούμενο- που αναζητεί απαντήσεις πάνω σε όλα αυτά τα ζητήματα. Σ' αυτή τη δυνατότητα της μαζικής ρήξης με τον κοινοβουλευτικό δρόμο είναι που πρέπει να παρέμβει, να επηρεάσει και να καθορίσει η ΑΝΤΑΡΣΥΑ. Η στρατηγική του εργατικού ελέγχου και της εργατικής εξουσίας χρειάζεται να συζητηθεί πλατύτερα από ποτέ.

Η τρίτη Συνδιάσκεψη της ΑΝΤΑΡΣΥΑ έχει να παίξει ρόλο σε αυτή την κατεύθυνση. Η ΑΝΤΑΡΣΥΑ έχει ξεκαθαρίσει πολύ περισσότερο πάνω στο ζήτημα που διατύπωνε στην πρώτη της Συνδιάσκεψη : *"Από αυτή τη σκοπιά, πιστεύουμε ότι το κίνημα και η δυναμική του δεν μπορεί να εγκλωβιστεί σε αυταπάτες για μια «προοδευτική εναλλακτική αριστερή διακυβέρνηση» ή για μια «λαϊκή εξουσία» στο έδαφος της καπιταλιστικής κυριαρχίας. Τέτοιες κυβερνήσεις θα είναι έκθετες στη συνεχή και αντικειμενική πίεση του κράτους, των επιχειρήσεων, των διεθνών οικονομικών οργανισμών. Το ζήτημα της εξουσίας δεν μπορεί παρά να τεθεί με όρους ρήξης και ανατροπής της ταξικής κυριαρχίας του κεφαλαίου, με όρους επαναστατικού περάσματος της πραγματικής εξουσίας στους θεσμούς αυτοοργάνωσης της εργατικής τάξης, με όρους συντριβής του αστικού κράτους."*[5] υπάρχει σήμερα, η δυνατότητα αυτά τα ξεκαθαρίσματα να γίνουν πιο βαθιά και μαζί με χιλιάδες κόσμου που έχουν στραμμένα τα μάτια τους σ' αυτή την προοπτική. Οι εμπειρίες από τη μάχη του δημοψηφίσματος με τα κλεισίματα των τραπεζών, τη φυγή των κεφαλαίων στο εξωτερικό κάνουν πιο χειροπιαστή την πρόταση της αντικαπιταλιστικής αριστεράς για το ρόλο της οργανωμένης δύναμης της εργατικής τάξης. Οι αριστεροί υπουργοί δεν μπόρεσαν να σταματήσουν εκείνους τους εκβιασμούς αλλά αυτό δε σημαίνει ότι στερέψαμε από εναλλακτικές. Οι τραπεζοϋπάλληλοι π.χ. θα μπορούσαν να πάρουν απόφαση ότι αρνούνται να πειθαρχήσουν στα κλεισίματα και τα bank-run. Σ' αυτή τη συζήτηση είναι που έχουμε να σταθούμε πολύ επίμονα όλο το επόμενο διάστημα που είναι ίσως η κρισιμότερη συζήτηση από ποτέ.

Έξι χρόνια μετά τη συγκρότησή της η ΑΝΤΑΡΣΥΑ έχει καταφέρει μετατρέψει την αντικαπιταλιστική αριστερά σε υπαρκτό πόλο. Χωρίς τη συμβολή της είναι αμφίβολο αν θα φτάναμε ποτέ στο σημείο που βρισκόμαστε σήμερα. Η δύναμη της ΑΝΤΑΡΣΥΑ παραμένει στο γεγονός ότι εκφράζει την προοπτική οι αγώνες της εργατικής τάξης να τσακίσουν τον καπιταλισμό και να ανοίξουν το δρόμο για μια άλλη κοινωνία στο σήμερα. Αυτή η στρατηγική διαφορά είναι που δίνει τη δυνατότητα να αποτελέσει και μία άλλη μορφή οργάνωσης. Τα μοντέλα των πολυσυλλεκτικών ή πολυτασικών κομμάτων ή μετώπων στα οποία συνυπήρχαν ρεφορμιστές με αντικαπιταλιστές έχουν δείξει με τον πιο σκληρό τρόπο τα όριά τους. Οι οργανώσεις στο ΣΥΡΙΖΑ που θεωρούσαν ότι κάποια στιγμή θα καταφέρουν μέσα από τις εσωκομματικές διαδικασίες να μετατρέψουν το ΣΥΡΙΖΑ σε ένα πιο αριστερό κόμμα διαψευστήκαν. Η ξεκάθαρη στρατηγική και η οργανωτική αυτοτέλεια των αντικαπιταλιστών είναι απαραίτητος όρος για να μπορούν να παρεμβαίνουν χωρίς περιορισμούς στο κίνημα. Την ίδια στιγμή μπορούν να συνεργάζονται στη δράση με τα πιο πλατιά κομμάτια και μέσα από την εμπειρία αυτών των αγωνιστών να αποδεικνύουν την αναποτελεσματικότητα των ηγεσιών της ρεφορμιστικής αριστεράς που σήμερα ηγεμονεύει.

Για να τα πετύχουμε όλα αυτά είναι επιτακτικό η ΑΝΤΑΡΣΥΑ να ανοιχτεί με τον πιο εξώστρεφο τρόπο σε όλον αυτό τον κόσμο. Διεκδικώντας ότι στην πορεία για την τρίτη της συνδιάσκεψη μέσα από τις μάχες ενάντια στο τρίτο μνημόνιο και την αλληλεγγύη στους πρόσφυγες θα ανοίξει τις πύλες της για να υποδεχτεί χιλιάδες αγωνιστών που αναζητούν τις λύσεις στη δική μας μεριά. n

Σημειώσεις

1. http://antarsya.gr/node/100
2. http://socialismfrombelow.gr/article.php?id=416
3. http://socialismfrombelow.gr/article.php?id=414
4. http://socialismfrombelow.gr/article.php?id=612
5. Πολιτική Απόφαση 1ης Πανελλαδικής Συνδιάσκεψης ΑΝΤΑΡΣΥΑ, 29-30/10/2011 http://antarsya.gr/node/97

Είναι ο ΣΥΡΙΖΑ ρεφορμιστικό κόμμα;

Ο Λέανδρος Μπόλαρης εξηγεί τη φύση των ρεφορμιστικών κομμάτων και την ανάγκη ξεκάθαρης ρήξης με τη στρατηγική τους.

Στα τέλη του 2012, σε μια συνέντευξή του στην ετήσια επιθεώρηση Socialist Register ο ακαδημαϊκός Μ. Σπουρδαλάκης δήλωνε ότι «οι πολιτικές της λιτότητας θα δημιουργήσουν συνθήκες που θα επιτρέψουν την άνοδο του ΣΥΡΙΖΑ στην εξουσία κι όταν το κατορθώσει κάθε άλλο παρά θα θυμίζει μια τυπική σοσιαλδημοκρατική κυβέρνηση». Στο ίδιο τεύχος ο Αριστείδης Μπαλτάς έδινε μια συνέντευξη στην οποία αφού εξηγούσε ότι η στρατηγική του Συνασπισμού και μετά του ΣΥΡΙΖΑ «δεν υποσχόταν γενική απεργία, ένοπλη εξέγερση και άλλα τέτοια», παρόλα αυτά επέμενε ότι: «μπορούμε να πούμε ότι όπως έχουν τα πράγματα αν πάρουμε την κυβέρνηση θα ξεκινήσει η επανάσταση».[1]

Τρία χρόνια σχεδόν μετά, ο Α. Μπαλτάς εγκαταλείπει το υπουργείο Παιδείας αφού είχε ψηφίσει το Τρίτο Μνημόνιο. Η κυβέρνηση ΣΥΡΙΖΑ (με την δεξιά τσόντα των ΑΝΕΛ) τελικά θυμίζει μια δεξιά σοσιαλδημοκρατική κυβέρνηση σαν κι αυτές που έχουμε γνωρίσει και στην Ελλάδα και στην Ευρώπη τις τελευταίες δεκαετίες:[2] οι διαφορές τους με τη δεξιά, σε επίπεδο πολιτικής, περιορίζονταν στο πώς θα εφαρμοστούν η λιτότητα και οι ιδιωτικοποιήσεις.

Οι εξηγήσεις που αποδίδουν αυτή την κατάληξη είτε σε μειωμένη ηθική αντοχή της ηγεσίας του ΣΥΡΙΖΑ είτε απλά στην απατεωνιά της, δεν είναι επαρκείς και δεν προχωράνε την συζήτηση στα βαθύτερα αίτια. Γιατί στο παρελθόν και το πιο μακρινό και το πιο πρόσφατο υπήρχαν πολλά κόμματα και ηγεσίες που έκαναν αυτή τη διαδρομή. Στο μακρινό 1914 τα μεγαλύτερα κόμματα της Δεύτερης Διεθνούς, που είχαν τον Μαρξ και τον Ένγκελς μέλη τους, εγκατέλειψαν μέσα σε μια βδομάδα τις υποσχέσεις τους για επαναστατική δράση ενάντια στον πόλεμο και προσκύνησαν τις άρχουσες τάξεις τους. Ψήφισαν τις πολεμικές πιστώσεις στα κοινοβούλια, μπήκαν στις κυβερνήσεις *«εθνικής σωτηρίας»* και υπέγραψαν, μαζί με τις συνδικαλιστικές ηγεσίες, συμφωνίες *«κοινωνικής ειρήνης»*.

Η αριστερή αντιπολίτευση στην κυβέρνηση του τρίτου μνημονίου χρειάζεται τα θεωρητικά εργαλεία και την ιστορική μνήμη για να χαράξει το δρόμο της.

Οι ρίζες του ρεφορμισμού

Ο ρεφορμισμός είναι το σύνολο των πολιτικών ρευμάτων που υποστηρίζουν ότι ο καπιταλισμός και το κράτος μπορούν να μεταρρυθμιστούν για να λειτουργούν προς όφελος της μεγάλης πλειοψηφίας και όχι μιας χούφτας εκμεταλλευτών κι ότι αυτό μπορεί να γίνει με την συναίνεση τουλάχιστον κάποιων τμημάτων της άρχουσας τάξης. Αυτές οι ιδέες πατάνε σε μια πραγματικότητα. Ο Μαρξ είχε γράψει ότι οι ιδέες που κυριαρχούν σε κάθε κοινωνία είναι οι ιδέες της κυρίαρχης τάξης. Οι καπιταλιστές δεν κυριαρχούν χρησιμοποιώντας μόνο την καταστολή, αλλά αποσπάνε και την συναίνεση των εκμεταλλευόμενων.

Όμως, όπως έχει επισημάνει από νωρίς ο Μαρξ, η εργατική τάξη γεννιέται και ζει ως τάξη *«αντίκρυ στο κεφάλαιο»*.[3] Οι καπιταλιστές θέλουν να αυξάνουν το βαθμό εκμετάλλευσή της και οι εργάτες παλεύουν ενάντια σε αυτή την πίεση. Όπως δουλεύουν συλλογικά έτσι οργανώνονται και παλεύουν συλλογικά. Μέσα σε αυτή τη διαδικασία κατασταλάζουν εμπειρίες και διαμορφώνονται ιδέες που αποκλίνουν ή έρχονται σε σύγκρουση με εκείνες της άρχουσας τάξης. Ο ιταλός επαναστάτης Αντόνιο Γκράμσι είχε επισημάνει ότι:

«Κάποιος θα μπορούσε να πει ότι αυτός [ο εργάτης] έχει δυο θεωρητικές συνειδήσεις (ή μια αντιφατική συνείδηση): αυτή που υπονοείται στη δραστηριότητά του και η οποία τον ενώνει πραγματικά με τους συναδέλφους του στο μετασχηματισμό στην πράξη του πραγματικού κόσμου και σε εκείνη που διακρίνεται επιφανειακά ή φραστικά και την οποία την έχει κληρονομήσει από το παρελθόν και την έχει αφομοιώσει άκριτα».[4]

Όμως, ο ρεφορμισμός δεν είναι *«απλά μια αντιφατική ιδεολογία: έχει και οργανωτική δομή, που εκφράζεται από συνδικαλιστικές και πολιτικές ηγεσίες με διαφορετικά συμφέροντα από αυτά των ρεφορμιστών εργατών»*.[5] Η εργατική τάξη έχτισε από τα μέσα του 19ου αιώνα συνδικάτα και πολιτικά κόμματα (ονομάζονταν σοσιαλδημοκρατικά ή εργατικά) για να διεκδικήσει οικονομικά και πολιτικά δικαιώματα, να συγκρουστεί με τους καπιταλιστές. Και χρειάστηκαν επίμονες προσπάθειες για να καμφθεί η αντίσταση των καπιταλιστών και του κράτους για να κατακτηθούν οι πολιτικές και συν-

δικαλιστικές ελευθερίες.

Από αυτή την άποψη η εμφάνιση αυτών των οργανώσεων ήταν ένα μεγάλο βήμα μπροστά. Αν και ποτέ ακόμα και στις εποχές της πιο μεγάλης δύναμής τους δεν περιέλαβαν το σύνολο της εργατικής τάξης, παρόλα αυτά η ύπαρξή τους σήμαινε ότι η ταξική πάλη δεν περιοριζόταν σε ένα κατακερματισμένο ανταρτοπόλεμο από διαφορετικές ομάδες εργατών/τριών αλλά ότι γενικευόταν, γινόταν πολιτική πάλη.

Ηγεσίες

Αυτό δεν σήμαινε ότι οι ηγεσίες τους εκπροσωπούνε απλά τα συμφέροντα της βάσης τους. Η κοινωνική τους θέση τις ξεχωρίζει από τη βάση και τους φέρνει κοντά στην αστική τάξη και τους κρατικούς μηχανισμούς της.

Οι συνδικαλιστικές ηγεσίες παίρνουν τα χαρακτηριστικά ενός κοινωνικού στρώματος που η λειτουργία του είναι να μεσολαβεί ανάμεσα στους εργάτες και τους καπιταλιστές –και το κράτος στην πορεία του 20ου αιώνα- για τους όρους πώλησης της εργατικής δύναμης (μισθοί, ωράρια, συνθήκες εργασίας). Οι συνθήκες ζωής του το απομακρύνουν από την καθημερινή εμπειρία της εκμετάλλευσης των εργατών. Είναι ένα συντηρητικό, γραφειοκρατικό στρώμα,[6] που νιώθει πιο άνετα στα «στρογγυλά τραπέζια» και τις διαπραγματεύσεις και φοβάται τις «αναστατώσεις» που φέρνουν οι μεγάλες ταξικές συγκρούσεις. Παρόλα αυτά, επειδή σε τελευταία ανάλυση η ισχύς (και η πηγή των προνομίων τους) εξαρτώνται από τη δύναμη των οργανώσεων που διαχειρίζονται, οι συνδικαλιστικές ηγεσίες είναι αναγκασμένες να καλούν αγώνες όταν στριμώχνονται από την αδιαλλαξία των καπιταλιστών και του κράτους τους ή από την εργατική μαχητικότητα. Ακόμα και τότε όμως, προσπαθούν να κρατήσουν τον έλεγχο, να εκτονώσουν τη μαχητικότητα και να αναζητήσουν τον συμβιβασμό.

Τα ρεφορμιστικά, συνήθως σοσιαλδημοκρατικά, κόμματα παίζουν έναν παρόμοιο ρόλο στο κεντρικό πολιτικό επίπεδο. Το 1920 ο Λένιν είχε χαρακτηρίσει κόμματα σαν το Εργατικό της Βρετανίας ως «αστικά-εργατικά». Η βάση τους είναι η οργανωμένη εργατική τάξη, έγραφε, αλλά αυτό είναι η μισή αλήθεια. Ένα κόμμα δεν το κρίνεις μόνο από την κοινωνική του σύνθεση. Η ηγεσία τους –ακόμα και στις περιπτώσεις που κάποτε ήταν εργάτες- είναι αστική όπως και το πρόγραμμά τους. Η γερμανική σοσιαλδημοκρατία για παράδειγμα έσωσε τον γερμανικό καπιταλισμό από την εργατική επανάσταση το 1918-19 βάφοντας στην πορεία τα χέρια της στο αίμα επαναστατών όπως η Λούξεμπουργκ και ο Λήμπνεχτ.

Λίγα χρόνια μετά ο Γκράμσι εξηγούσε ότι σε τέτοια ρεφορμιστικά κόμματα στα οποία συνήθως *«η οργανωτική δομή είναι πολύ χαλαρή»* υπάρχουν *«τρία στρώματα: το αριθμητικά πολύ περιορισμένο ανώτερο στρώμα που αποτελείται από βουλευτές και διανοούμενους και συχνά συνδέεται στενά με την άρχουσα τάξη. Το κατώτερο στρώμα από εργάτες και χωρικούς και μικροαστούς των πόλεων που αποτελούν τη μάζα των κομματικών μελών ή εκείνων που επηρεάζονται από το κόμμα. Και ένα ενδιάμεσο στρώμα που... συνήθως είναι το μόνο ενεργό και πολιτικά 'ζωντανό' στρώμα αυτών των κομμάτων».*[7]

Από αυτή την έννοια είναι κόμματα που ενσωματώνουν μια αντίφαση. Από τη μια είναι ο αγωγός των ιδεών της άρχουσας τάξης στην εργατική τάξη και τους εκμεταλλευόμενους, οργανισμοί τόσο στενά δεμένοι με το σύστημα ώστε ο Γκράμσι να τα αποκαλεί *«αριστερή πτέρυγα της αστικής τάξης και όχι δεξιά πτέρυγα του εργατικού κινήματος»*.[8] Ταυτόχρονα, όμως, είναι κόμματα που λόγω της ιστορίας τους και των σχέσεων που συνήθως έχουν με τα συνδικάτα και την συνδικαλιστική γραφειοκρατία, γίνονται οι αποδέκτες των ελπίδων των πιο πλατιών στρωμάτων της τάξης ιδιαίτερα όταν μπαίνουν σε κίνηση.

Ένα παράδειγμα είναι η ανάπτυξη και η πορεία του ΠΑΣΟΚ εδώ στην Ελλάδα. Το κόμμα μαζικοποιήθηκε στη μεταπολίτευση από εργάτες που πρωταγωνιστούσαν στις απεργίες και τα νέα συνδικάτα που οργανώνονταν, από νεολαία που είχε ριζοσπαστικοποιηθεί μέσα στη χούντα και στην εξέγερση του Πολυτεχνείου. Ακόμα και όταν έκανε τη στροφή στη λιτότητα και στις νεοφιλελεύθερες πολιτικές στη δεκαετία του '80 διατήρησε τη σχέση του με την συνδικαλιστική γραφειοκρατία και τα πιο οργανωμένα κομμάτια της τάξης. Για παράδειγμα το ΠΑΣΟΚ κατάφερε να ξανανέβει στην κυβέρνηση του 1993 παρόλα τα σκάνδαλα και τη δεξιά στροφή του, γιατί ήταν η εναλλακτική λύση απέναντι στη δεξιά στα μάτια των εργατών που έδωσαν τις συγκλονιστικές μάχες ενάντια στην κυβέρνηση Μητσοτάκη το 1993.

Ελπίδες και εμπειρίες

Το ΠΑΣΟΚ του 1993 δεν ήταν κάποια ελληνική ιδιαιτερότητα. Στα μέσα της δεκαετίας του '90 οι αγώνες ενάντια στις νεοφιλελεύθερες επιθέσεις των δεξιών

Εκδήλωση του Κ.Κ.Ε. Εσωτερικού το 1980, από αριστερά Λ. Βουτσάς, Λ. Κύρκος, Μπ. Δρακόπουλος, Η. Στάβερης.

Η "τροϊκα" κλείμει την συμφωνία.

κυβερνήσεων σε πολλές χώρες της Ευρώπης είχαν παρόμοια αποτελέσματα.

Τον Δεκέμβρη του 1995 η απόπειρα της δεξιάς κυβέρνησης στη Γαλλία να «μεταρρυθμίσει» το ασφαλιστικό πυροδότησε μια γενική απεργία στο δημόσιο τομέα. Περίπου δυο εκατομμύρια απεργοί παρέλυσαν τις μεγαλύτερες πόλεις επί βδομάδες, με τις μεγαλύτερες εργατικές διαδηλώσεις από το Μάη του '68. Οι απεργίες άρχισαν να απλώνονται και στον ιδιωτικό τομέα. Η κυβέρνηση έκανε πίσω. Κι αυτή η νίκη, έφερε αυτοπεποίθηση και ελπίδες. Την επόμενη χρονιά οι αγώνες συνεχίστηκαν, από απεργίες μέχρι κινητοποιήσεις των «σαν παπιέ» των μεταναστών «χωρίς χαρτιά».

Ο άνεμος φυσούσε αριστερά –και το πρώτο αποτέλεσμα ήταν να φουσκώσει τα πανιά του Σοσιαλιστικού Κόμματος.. Ο νέος ηγέτης του ο Λιονέλ Ζοσπέν, έκανε μια *«αριστερή στροφή»* δηλώνοντας ότι η οικονομία της αγοράς δεν πρέπει να σημάνει και *«κοινωνία της αγοράς»*. Το κράτος έπρεπε να έχει ρόλο για να προστατεύει τους αδύνατους και να ελέγχει τους ισχυρούς. Πρότεινε μια νέα αριστερή συμμαχία και στο κάλεσμα ανταποκρίθηκαν το ΓΚΚ και οι Πράσινοι. Τον Ιούνη του 1997 η «πληθυντική αριστερά» κέρδισε με 45% τις πρόωρες εκλογές πατώντας πάνω στο κύμα της ελπίδας που είχαν γεννήσει οι αγώνες ενάντια στη δεξιά.

Το Εργατικό Κόμμα στην Αγγλία έχει πίσω του ιστορία ενός αιώνα υπηρεσιών στον βρετανικό ιμπεριαλισμό. Τις τελευταίες δεκαετίες ηγεσίες όπως του Μπλερ προσπάθησαν να το απαλλάξουν από κάθε «βαρίδι» της σχέσης με τα συνδικάτα. Ωστόσο ό,τι και να έκαναν και οι συνδικαλιστικές ηγεσίες εξακολουθούν να παίζουν ρόλο και ένα μεγάλο τμήμα της εργατικής τάξης εξακολουθεί να θεωρεί αυτό το κόμμα, έστω κλείνοντας τη μύτη, ως ασπίδα απέναντι στις επιθέσεις των Τόριδων.

Αυτό το γεγονός εξηγεί σε μεγάλο βαθμό πώς ο Τζέρεμι Κόρμπιν, ένας αριστερός βουλευτής του Εργατικού Κόμματος κατάφερε να κερδίσει τις εκλογές για την ηγεσία του κόμματος παρόλο που όταν ανακοίνωσε την υποψηφιότητά του όλοι οι σχολιαστές την είχαν πάρει περίπου σαν αστείο. Αποφασιστικό ρόλο στην νικηφόρα έκβαση της καμπάνιάς του έπαιξαν οι χιλιάδες που έσπευσαν να γραφτούν ή να επανενταχθούν στο κόμμα –ο αριθμός των μελών του ανέβηκε από λιγότερο από 200 χιλιάδες σε 345 χιλιάδες.[9]

Στην περίπτωση της Αγγλίας η πολιτική ριζοσπαστικοποίηση εκφράστηκε από μια καμπάνια στο εσωτερικό ενός σοσιαλδημοκρατικού κόμματος. Το ζήτημα είναι πόσο επαρκής είναι μια εναλλακτική που διατυπώνει ένας αριστερός ρεφορμισμός τύπου Κόρμπιν. Μέχρι πού μπορεί να φτάσει;

Τα όρια του αριστερού ρεφορμισμού

Ο ρεφορμισμός δεν ήταν και δεν είναι ένα ομοιόμορφο πολιτικό φαινόμενο. Στην πορεία της ιστορίας διαμορφώθηκαν ρεύματα που έκαναν κριτική στους συμβιβασμούς και τις προδοσίες των ηγεσιών. Ανεξάρτητα από την ιδεολογική και πολιτική καταγωγή τους (αριστερές πτέρυγες της σοσιαλδημοκρατίας, τα σταλινικά ΚΚ) το κοινό τους χαρακτηριστικό είναι η πεποίθηση ότι μια άλλη ηγεσία, πιο συνεπής και πιο «ρηξιακή» θα μπορέσει να χρησιμοποιήσει την κυβέρνηση με την στήριξη του μαζικού κινήματος για να μετασχηματίσει το αστικό κράτος.

Η διαφορά των επαναστατών από τις ποικίλες εκδοχές του ρεφορμισμού δεν έγκειται στο ότι οι πρώτοι είναι περισσότερο «κινηματικοί» ενώ οι δεύτερες υποκύπτουν στις σειρήνες του «κυβερνητισμού». Η διαφορά είναι ότι οι επαναστάτες παλεύουν για την συντριβή του αστικού κράτους από την εργατική τάξη και την αντικατάστασή του από τους θεσμούς που θα χτίσει η τάξη μέσα από τους αγώνες της, μέσα στη δικιά της δράση από τα κάτω.

Έχουμε την εμπειρία κομμάτων που προσπάθησαν να διατυπώσουν ένα δρόμο διαφορετικό από τους συμβιβασμούς της παλιάς σοσιαλδημοκρατίας, χωρίς να ξεκαθαρίζουν τους λογαριασμούς τους με αυτές τις στρατηγικές επιλογές, στην πραγματικότητα εγκλωβίστηκαν στα όρια του αριστερού ρεφορμισμού.

Η ιταλική εμπειρία

Ένα χαρακτηριστικό παράδειγμα ήταν η Κομμουνιστική Επανίδρυση στην

Ιταλία. Είχε συγκροτηθεί το 1991 από το τμήμα του Ιταλικού ΚΚ που δεν ακολούθησε την ηγεσία στον επίσημο εναγκαλισμό της σοσιαλδημοκρατίας (που σηματοδότησε η μετονομασία σε Δημοκρατικό Κόμμα της Αριστεράς). Αρχικά στήριξε την κυβέρνηση της Ελιάς το 1996 και απέσυρε την υποστήριξή της το 1998.

Η μεγάλη στιγμή της Επανίδρυσης ήρθε τον Ιούλη του 2001 όταν η νεοεκλεγείσα δεύτερη κυβέρνηση του Μπερλουσκόνι εξαπέλυσε την πιο βάρβαρη καταστολή ενάντια στο κίνημα που διαδήλωνε στην Γένοβα στη Σύνοδο των G8. Το αποτέλεσμα ήταν η δολοφονία του Κάρλο Τζουλιάνι στις 20 Ιούλη. Η παρέμβαση της Επανίδρυσης, με τα 80 χιλιάδες μέλη, τις σχέσεις της με τα συνδικάτα και την καθημερινή της εφημερίδα, την Λιμπερατσιόνε (Απελευθέρωση) ήταν αποφασιστική. Ο τότε γραμματέας της, ο Φάουστο Μπερτινότι, έκανε δημόσιο κάλεσμα για τη διαδήλωση που είχε προγραμματιστεί την επόμενη μέρα.

Την Γένοβα ακολούθησαν γενικές απεργίες, ένα θεαματικό κίνημα ενάντια στον πόλεμο στο Ιράκ. Η Κομμουνιστική Επανίδρυση αγκάλιασε αυτούς τους αγώνες με την αίγλη της να ξεπερνάει τα ιταλικά σύνορα και να εμπνέει την νέα ριζοσπαστική αριστερά που διαμορφωνόταν στην Ευρώπη. Ήταν η «ψυχή» και ο οργανωτικός ιστός για το 1ο Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Φόρουμ τον Νοέμβρη του 2002 στη Φλωρεντία –εκεί που πάρθηκε η απόφαση για τη διεθνή αντιπολεμική μέρα δράσης στις 15 Μάρτη του 2003 με τα εκατομμύρια διαδηλωτών σε όλο τον κόσμο.

Όταν προκηρύχτηκαν εκλογές για τον Απρίλη του 2006 η Επανίδρυση αποφάσισε να ενταχτεί στο μεγάλο συνασπισμό της «Ένωσης» ουσιαστικά την μετεξέλιξη της παλιότερης «Ελιάς». Και όταν αυτός ο συνασπισμός κέρδισε τις εκλογές, ο Μπερτινότι έγινε πρόεδρος της βουλής και ένα άλλο ηγετικό στέλεχος ο Π. Φερέρο έγινε υπουργός Κοινωνικής Αλληλεγγύης στην κυβέρνηση του Πρόντι.

Η στροφή αυτή είχε ξεκινήσει ήδη από το 2004 όταν ο Μπερτινότι, αποφάσισε να επισπεύσει τη συνεργασία με τη σοσιαλδημοκρατία, προτείνοντας μια «προγραμματική συμφωνία» που θα διευκόλυνε την από κοινού αντιπολίτευση στον Μπερλουσκόνι και τη συνεργασία στη μελλοντική κυβέρνηση. Η πρόταση του στηριζόταν σε δυο εκτιμήσεις: η πρώτη ότι μέσα από μια τέτοια συνεργασία το κίνημα θα μπορούσε να έχει νίκες που δεν τις είχε με τους αγώνες και το δεύτερο ότι έτσι θα έφταναν πιο γρήγορα στην πτώση του Μπερλουσκόνι. Ο Μπερτινότι υποστήριζε ότι η κυβέρνηση Πρόντι θα ήταν *«μια αδύνατη κυβέρνηση με ένα δυνατό κίνημα»* και έτσι δεν θα μπορούσε να προχωρήσει στα νεοφιλελεύθερα μέτρα, όπως έκανε την προηγούμενη φορά.

Όπως έγραφε η Μαρία Στύλλου στις σελίδες αυτού του περιοδικού το 2008:

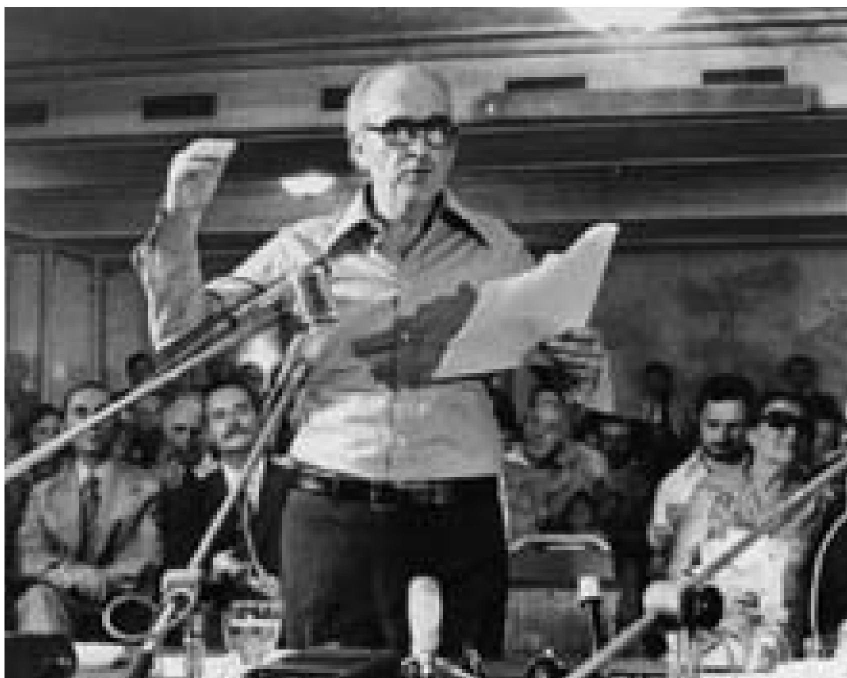
«Ο προσανατολισμός αυτός σήμανε για την Επανίδρυση στροφή 180 μοιρών σε σχέση με την πολιτική που είχε μέχρι τότε. Στον πόλεμο του Μπους άλλαξε θέση, κι ενώ μέχρι τότε η θέση της ήταν «όχι στον πόλεμο, χωρίς «ναι μεν, αλλά» έγινε «όχι στον πόλεμο, όχι στην τρομοκρατία». Μπήκε στο κοινό σχήμα με τον Πρόντι που υποστήριζε ότι 'η Ευρώπη στηρίζεται στον ελεύθερο ανταγωνισμό' την ίδια περίοδο που στη Γαλλία και στη Ολλανδία κέρδιζε το ΟΧΙ στο Ευρωσύνταγμα. Η θέση ότι οι εργάτες θα νικήσουν όταν κερδίσει η κυβέρνηση συνεργασίας, δίχασε το εργατικό κομμάτι της Επανίδρυσης για το τι έπρεπε να κάνει στις απεργίες. Αυτό αδυνάτισε αρκετά τη συμμετοχή των πιο αριστερών ακτιβιστών μέσα στους εργατικούς χώρους και βοήθησε στην κάμψη του κινήματος. Οι εκλογές του 2006 και η συμμετοχή της Επανίδρυσης στην κυβέρνηση, επίσπευσε αυτή τη διαδικασία. Η μόνη αντιπολίτευση που είχε μείνει ήταν οι αυτόνομοι που υποστήριζαν ότι έτσι κι αλλιώς τα κόμματα καταστρέφουν το κίνημα».[10]

Ο Μπερλουσκόνι κέρδισε τις πρόωρες εκλογές του Απρίλη του 2008. Απέναντί του είχε τον Βάλτερ Βελτρόνι του Δημοκρατικού Κόμματος (είχε βγάλει το «της Αριστεράς» από τον τίτλο) σε μια προεκλογική εκστρατεία που έπρεπε να ψάξει κανείς με το μικροσκόπιο να βρει διαφορές μεταξύ τους. Η Επανίδρυση κατέβηκε σε συνεργασία με άλλα μικρότερα αριστερά κόμματα στον συνασπισμό «Αριστερά-Ουράνιο Τόξο». Πήρε 3,1% και δεν κατάφερε να μπει στη βουλή –η πρώτη φορά που η ιταλική βουλή δεν είχε κομμουνιστή βουλευτή από το 1945.

Βαρίδια

Η Κομμουνιστική Επανίδρυση ισχυριζόταν ότι αποτελεί ένα νέο ριζοσπαστικό σχηματισμό που υπερέβαινε τα παλιά ιστορικά ρεύματα της Αριστεράς και τους παλιομοδίτικους διαχωρισμούς ανάμεσα στην ρεφορμιστική και επαναστατική πτέρυγα. Ο ίδιος ο Μπερτινότι έλεγε χαρακτηριστικά σε μια μεγάλη συζήτηση στο Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Φόρουμ στην Φλωρεντία ότι *«στην Ιταλία λέμε ένα αστείο: οι ρεφορμιστές δεν έφεραν τις μεταρρυθμίσεις και οι επαναστάτες δεν έκαναν την επανάσταση»*. Αυτό δεν ήταν κάτι πρωτότυπο. Στο παρελθόν μια σειρά ρεύματα και ηγεσίες διεθνώς, είχαν επαναλάβει τον ίδιο ισχυρισμό με διαφορετικές διατυπώσεις. Το κοινό χαρακτηριστικό τους ήταν ότι η ρήξη με την πολιτική των συμβιβασμών δεν έφτανε μέχρι την ρήξη με την στρατηγική του ρεφορμισμού. Δηλαδή μια στρατηγική που υποτάσσει την δράση της εργατικής τάξης στους «ρεαλιστικούς» εκλογικούς υπολογισμούς με ορίζοντα τη διαχείριση του αστικού κράτους.

Αυτό φάνηκε όταν την στιγμή που χρειάστηκε να γίνουν στρατηγικές επιλογές, η Επανίδρυση επανέλαβε λάθη

1974, Η ίδρυση του ΠΑΣΟΚ. Ο Ανδρέας Παπανδρέου διαβάζει την διακήρυξη της 3 Σεπτέμβρη. Πίσω του κάθονται όλα τα ιστορικά στελέχη.

Η Κομμουνιστική Επανίδρυση στη Γένοβα το 2001.

τα οποία είχε καυτηριάσει η Ρόζα Λούξεμπουργκ έναν αιώνα πριν. Το 1900 ένας Γάλλος σοσιαλιστής μπήκε στην κυβέρνηση με την έγκριση του κόμματός του[11] με τη δικαιολογία ότι έτσι συνέβαλε στην αντιμετώπιση της απειλής από τη μοναρχική δεξιά που είχε σηκώσει κεφάλι. Η Λούξεμπουργκ έγραφε:

«Η κυβέρνηση του σύγχρονου κράτους είναι επί της ουσίας μια οργάνωση ταξικής κυριαρχίας, η κανονική λειτουργία της οποίας αποτελεί έναν από τους όρους ύπαρξης του ταξικού κράτους. Η ταξική κυριαρχία διατηρείται και όταν στην κυβέρνηση μπαίνει ένας σοσιαλιστής αυτή δεν μετατρέπεται σε σοσιαλιστική, αλλά ο σοσιαλιστής σε αστό υπουργό... Η είσοδος ενός σοσιαλιστή σε μια αστική κυβέρνηση δεν αποτελεί, όπως νομίζουν κάποιοι, κατάκτηση ενός μέρους του αστικού κράτους από τους σοσιαλιστές αλλά μια μερική κατάκτηση του σοσιαλιστικού κόμματος από το αστικό κράτος».

Και σε ένα άλλο άρθρο για το ίδιο θέμα υποστήριζε κατηγορηματικά ότι:

«Στην αστική κοινωνία η σοσιαλδημοκρατία από την ίδια της τη φύση είναι προορισμένη για το ρόλο ενός αντιπολιτευτικού κόμματος. Κυβερνητικό κόμμα μπορεί να γίνει μόνο πάνω στα ερείπια του αστικού κράτους».[12]

Αυτή ακριβώς η θέση ερχόταν σε αντίθεση με την κληρονομιά του παλιού ΙΚΚ που συνέχισε να καθορίζει την Επανίδρυση παρόλα τα ανοίγματά της στο χώρο της πρώην επαναστατικής αριστεράς και της Αυτονομίας. Η Επανίδρυση επανέλαβε το χαρακίρι του «ιστορικού συμβιβασμού» των μέσων της δεκαετίας του '70.

Στις εκλογές του 1976 το Ιταλικό ΚΚ σημείωσε το μεγαλύτερο εκλογικό ποσοστό στην ιστορία του, 34,4% (επτά μονάδες πάνω από τις προηγούμενες εκλογές). Η εκλογική επιτυχία είχε σαν υπόβαθρό της την στροφή αριστερά που έφεραν αλλεπάλληλα κύματα μαζικών αγώνων, απεργιών και καταλήψεων εργοστασίων από το 1969 μέχρι και το 1975. Αυτοί οι αγώνες αποσταθεροποίησαν τις χριστιανοδημοκρατικές (δεξιές) κυβερνήσεις. Το ΙΚΚ είχε αιφνιδιαστεί από αυτή την έκρηξη και κατόπιν προσπάθησε να την περιορίσει. Όμως, μιας και ήταν ένα κόμμα με βαθιές ρίζες στην εργατική τάξη έγινε ο αποδέκτης, οργανωτικά και εκλογικά, της αριστερής στροφής.

Αντί να χρησιμοποιήσει αυτή την ενίσχυση για να δυναμώσει τους αγώνες, αποφάσισε να κάνει πράξη τον «ιστορικό συμβιβασμό» με την Χριστιανοδημοκρατία. Η επιδίωξή του ήταν να συγκυβερνήσει με αυτή, αλλά μιας και οι ΗΠΑ έβαζαν βέτο στην είσοδο ενός ΚΚ στην κυβέρνηση μιας σημαντικής χώρας του ΝΑΤΟ, αρκέστηκε να ενταχθεί στην *«κοινοβουλευτική πλειοψηφία»* στηρίζοντας την κυβέρνηση «εθνικής αλληλεγγύης» μέχρι και το 1978. Τάχθηκε κατά των απεργιών και υπέρ της λιτότητας για να αντιμετωπιστεί η οικονομική κρίση ενώ παράλληλα έβαζε πλάτες στους πιο δρακόντειους «αντιτρομοκρατικούς» νόμους που περιόριζαν τα δημοκρατικά δικαιώματα. Τότε πλέον η Χριστιανοδημοκρατία είχε ανακτήσει επαρκώς την αυτοπεποίθησή της ώστε να ξεφορτωθεί το ΙΚΚ και να περάσει στην επίθεση ενάντια στα συνδικάτα –η κορυφαία μάχη δόθηκε το 1980 στο εργοστάσιο της Φιατ στο Τορίνο και κατέληξε σε μια βαριά ήττα για το εργατικό κίνημα.

Το συμπέρασμα που έβγαλε από αυτές τις ήττες η ηγεσία του ΙΚΚ ήταν ότι έπρεπε να βαδίσει ακόμα πιο αποφασιστικά στο δρόμο της υποταγής στον καπιταλισμό, ένας δρόμος που οδήγησε στη μετατροπή του στο σημερινό Δημοκρατικό Κόμμα.

Είναι αλήθεια ότι οι «ιστορικοί συμβιβασμοί» δεν ήταν αποκλειστικό προνόμιο «ευρωκομμουνιστικών» κομμάτων όπως το Ιταλικό, το ισπανικό και το γαλλικό (για ένα διάστημα) ή του ΚΚΕ εσωτ εδώ. «Ορθόδοξα» (δηλαδή πιστά στην Μόσχα) Κομμουνιστικά Κόμματα έκαναν τις ίδιες επιλογές, είτε πρόκειται για το Πορτογαλικό στη διάρκεια της επανάστασης των Γαρυφάλλων ή για το ΚΚΕ στην Μεταπολίτευση και μετά στη συγκυβέρνηση με τη ΝΔ και την Οικουμενική το 1989-90.

Η κρίση του ρεφορμισμού δίνει σήμερα τη δυνατότητα στην επαναστατική αριστερά να κάνει την στρατηγική της μαζική δύναμη μέσα στους αγώνες. Μια προϋπόθεση γι' αυτό είναι να μην υποτιμάει τη βάση των ρεφορμιστικών κομμάτων και να σνομπάρει τις αυταπάτες τους αλλά να παίρνει την πρωτοβουλία για κοινές μάχες. Η άλλη προϋπόθεση όμως, είναι να έχει ξεκάθαρη στρατηγική, να απαντάει σωστά στο δίλημμα μεταρρύθμιση ή επανάσταση. n

Σημειώσεις

1. Michalis Spourdalakis, Left Strategy in the Greek cauldron: explaining Syriza's success, Socialist Register 2013, σελ. 116
2. Για τον Μ. Σπουρδαλάκη το τρίτο μνημόνιο είναι απλά μια «υποχώρηση» που θα εφαρμοστεί με «ταξική μεροληψία». Βλέπε Αυγή 27/09/2015 http://www.avgi.gr/article/5888139/den-alloiothikan-ta-domika-xaraktiristika-tou-suriza
3. Καρλ Μαρξ, Η Αθλιότητα της Φιλοσοφίας, εκδ Αναγνωστίδης, σελ. 173
4. Chris Harman Crhis Bambery, Αντόνιο Γκράμσι – Η Ζωή και οι Ιδέες ενός Επαναστάτη, Μαρξιστικό Βιβλιοπωλείο 2007, σ.σ. 47-48.
5. Κώστας Βλασσόπουλος, Η Σοσιαλδημοκρατία πριν το 1914, Σοσιαλισμός από τα Κάτω 106 (Σεπτέμβρης-Οκτώβρης 2014), http://socialismfrombelow.gr/article.php?id=398
6. Για μια πολύτιμη σχετική ανάλυση βλέπε «Επαναστατικό Μαρξισμός και Συνδικαλιστική Γραφειοκρατία», Μαμή Νο 14 (1988), https://issuu.com/ergatiki/docs/mami14/45?e=0
7. Gramsci Pre-Prison Writings, Cambridge 1994, σ.σ. 289-90. Το απόσπασμα από κείμενο που γράφτηκε τον Αύγουστο του 1926.
8. Α. Γκράμσι, Οι Θέσεις της Λυών, Μαρξιστικό Βιβλιοπωλείο 2012, σελ.
9. Alex Callinicos, 'Two faces of reformism', International Socialism Journal 148, http://isj.org.uk/two-faces-of-reformism/
10. Μαρία Στύλλου, «Αριστερά: Συμμετοχή στην κυβέρνηση ή στο κίνημα;», Σοσιαλισμός από τα Κάτω τεύχος 70 (Σεπτέμβρης-Οκτώβρης 2008), http://socialismfrombelow.gr/article.php?id=638
11. Το συνέδριο της Σοσιαλιστικής Διεθνούς εκείνη τη χρονιά αρνήθηκε να υιοθετήσει απόφαση που θα απαγόρευε τη συμμετοχή σε αστικές κυβερνήσεις.
12. Το πρώτο απόσπασμα από Chris Harman, The History of an Argument, International Socialism Journal 105, http://isj.org.uk/the-history-of-an-argument/?id=130 . Το δεύτερο απόσπασμα από το άρθρο της Λούξεμπουργκ «Ένα ζήτημα τακτικής», http://isj.org.uk/web-extra-a-tactical-issue/

Κλασικό!

Ε.Χ. Καρρ

Τι είναι ιστορία;

Τιμή 11,90€, 260 σελίδες

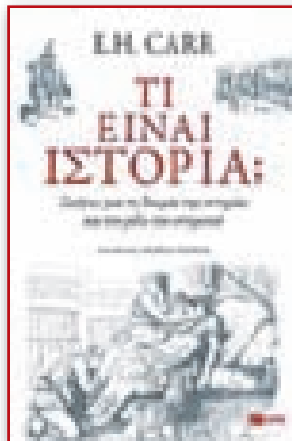
Εκδόσεις Πατάκης

Η επανέκδοση αυτού του κλασικού βιβλίου για τη μορφή της ιστορίας είναι μια εξαιρετική ευκαιρία να ανοίξει αυτή η συζήτηση σε μεγάλα ακροατήρια του κινήματος. Είναι ένα πολύ διαφωτιστικό βιβλίο που καταφέρνει να εξηγήσει με απλό τρόπο (διανθισμένο με μια ακαταμάχητη δόση αγγλικού χιούμορ) τι είναι η ιστορία και γιατί έχει σημασία για όλους, και όχι μόνο τους ιστορικούς. Ο συγγραφέας υπήρξε ένας από τους σημαντικότερους διανοητές του 20ου αιώνα, που έγραψε μια σειρά από θεμελιώδη έργα για την ιστορία της Ρωσικής Επανάστασης: η τρίτομη και μεταφρασμένη στα Ελληνικά Ιστορία της Σοβιετικής Ένωσης, 1917-1923 αποτελεί απαραίτητο συμπλήρωμα των έργων του Τόνυ Κλιφ για όποιον θέλει να καταλάβει την ιστορία της μεγαλύτερης εργατικής επανάστασης.

Για πολύ κόσμο η ιστορία είναι κάτι σαν το πατάρι ενός παλιού σπιτιού. Σ'αυτό το πατάρι μαζεύονται σταδιακά μια σειρά από πράγματα από το παρελθόν: είναι πράγματα που σε γενικές γραμμές μας είναι πια άχρηστα, και γι'αυτό καταλήγουν στο πατάρι, αν και μπορεί ενίοτε να έχουν κάποια συναισθηματική αξία. Η ιστορία είναι ένα πατάρι από αραχνιασμένα γεγονότα που συνέβησαν στο παρελθόν, και που πέρα από τη συναισθηματική τους αξία έχουν λίγη σημασία για το πως ζούμε σήμερα. Οι ιστορικοί είναι κάτι σαν συλλέκτες γραμματοσήμων, που μαζεύουν παλιά γεγονότα και τα αποθηκεύουν στα πατάρια τους.

Μια διαφορετική προσέγγιση υποστηρίζει ότι η ιστορία δεν έχει νόημα, ούτε μπορούμε να την κατανοήσουμε. Είναι μια αντίληψη που έγινε εξαιρετικά δημοφιλής με την εμφάνιση του μεταμοντερνισμού από τη δεκαετία του 1970 και μετά. Σύμφωνα με το μεταμοντερνισμό, η ιστορία δεν είναι παρά μια σειρά αφηγήσεις από διαφορετικές σκοπιές. Δεν υπάρχει τρόπος να επιλέξουμε ανάμεσα σε αυτές τις διαφορετικές αφηγήσεις, και όλες είναι εξίσου θεμιτές: η αφήγηση των ταγματασφαλιτών για την Κατοχή είναι απλά μια διαφορετική αφήγηση από αυτή των αντιφασιστών. Αν η ιστορία δεν είναι παρά μια συλλογή από διαφορετικές αφηγήσεις, τότε είναι αδύνατο να διαγνώσουμε ευρύτερες τάσεις και αλλαγές στην ιστορική εξέλιξη, και κάθε τέτοια προσπάθεια είναι μια μορφή ολοκληρωτισμού. Η ιστορία δεν έχει νόημα παρά μόνο ως συλλογή απο διασκεδαστικές ιστοριούλες, και ο καθένας προτιμάει αυτή που ταιριάζει στα γούστα του: οι ιστορικοί είναι απλά επιδέξιοι παραμυθάδες.

Ο Καρρ δείχνει με απλό τρόπο γιατί και οι δύο αυτές αντιλήψεις είναι λανθασμένες. Η ιστορία είναι μια αμφίδρομη σχέση ανάμεσα στο παρελθόν και το παρόν: οι αλλαγές του παρόντος επηρρεάζουν τον τρόπο που βλέπουμε το παρελθόν, και το παρελθόν είναι καθοριστικό για να καταλάβουμε το παρόν και το μέλλον. Σε ένα κόσμο που θεωρούσε φυσιολογικό ότι οι γυναίκες έπρεπε να είναι κλεισμένες στην κουζίνα, οι γυναίκες ήταν αόρατες για την ιστορία. Τα σύγχρονα κινήματα για τη γυναικεία απελευθέρωση άλλαξαν δραματικά τον τρόπο που οι ιστορικοί βλέπουν το ρόλο των γυναικών στην ιστορία, ακόμα και σε μακρινές εποχές όπως η αρχαιότητα. Από την άλλη, η μελέτη του παρελθόντος μας διδάσκει ότι αυτά που οι άρχουσες τάξεις προσπαθούν να μας πείσουν ότι είναι αιώνια (η ανθρώπινη φύση, η σεξουαλικότητα, τα έθνη) είναι προϊόντα ιστορικών διαδικασιών, που ήταν διαφορετικά στο παρελθόν και θα αλλάξουν εξίσου στο μέλλον.

Όλα αυτά σημαίνουν ότι η ιστορία δεν είναι ουδέτερη συλλογή γεγονότων, αλλά μια συνεχής επανερμηνεία του παρελθόντος στη βάση του παρόντος και του μέλλοντος. Αν δεν καταλάβετε τον ιστορικό, και το πολιτικό και ιδεολογικό του υπόβαθρο, δεν μπορείτε να καταλάβετε και να αξιολογήσετε την ερμηνεία του. Αλλά αυτό δε σημαίνει ότι κάθε ερμηνεία είναι το ίδιο, ή ότι το παρελθόν δεν υπάρχει αντικειμενικά. Αν ένα βουνό μοιάζει διαφορετικό ανάλογα από ποιά μεριά ή ύψος το βλέπουμε, λέει ο Καρρ, αυτό δε σημαίνει ότι δεν υπάρχει αντικειμενικά. Το ζήτημα είναι τι εργαλεία χρησιμοποιούμε για να το περιγράψουμε και να το αναλύσουμε.

Ο Καρρ εξηγεί την ανάγκη να αποφύγουμε τόσο τη Σκύλλα του ντετερμινισμού (τα πάντα είναι προκαθορισμένα), όσο και τη Χάρυβδη του βολονταρισμού (τα πάντα είναι εφικτά). Σε αντίθεση με τις απλοϊκές αναλύσεις που προσπαθούν να εξηγήσουν με βάση τις προθέσεις και το χαρακτήρα των ανθρώπων («ο Στάλιν ήταν ένας παρανοϊκός σφαγέας»), ο Καρρ δείχνει τη σημασία των δομών και των διαδικασιών. Κανείς δεν είχε συνειδητή πρόθεση να δημιουργήσει το κραχ του 2008, ή την παγκόσμια σύρραξη του 1914: αλλά χωρίς ανάλυση της καπιταλιστικής παραγωγής ή του ιμπεριαλιστικού διεθνούς συστήματος είναι αδύνατο να καταλάβουμε τις συνέπειες των ανθρώπινων πράξεων. Ο Μαρξ έλεγε ότι είναι οι άνθρωποι που φτιάχνουν την ιστορία τους, αλλά σε συνθήκες που δεν

τις επιλέγουν. Αν οι δομές έχουν σημασία, εξίσου κομβικό είναι να καταλάβουμε τις προσπάθειες των ανθρώπων να τις αλλάξουν. Ο Καρρ κάνει μια εξαιρετική ανάλυση του ιστορικού ρόλου ενός Κρόμγουελ ή ενός Λένιν, που δεν είναι «μεγάλοι άνδρες» που δρουν από μόνοι τους, αλλά ηγέτες που κατόρθωσαν να εκφράσουν μαζικά κινήματα και να μετατρέψουν κρίσεις σε κοσμογονικές αλλαγές.

Αν το τυχαίο παίζει ρόλο, μπορεί η ιστορία να έχει νόημα; Το κρυολόγημα που άρπαξε ο Τρότσκι σε ένα κυνήγι αγριόπαπιας οδήγησε στην απουσία του από ένα κρίσιμο συνέδριο των Μπολσεβίκων: πως μπορούμε να εξηγήσουμε τη Σταλινική αντεπανάσταση, εάν οφείλεται σε ένα κρύωμα, ή στον πρόωρο θάνατο του Λένιν; Ο Καρρ δείχνει πειστικά ότι η ερμηνεία του παρελθόντος εξαρτάται από το πως χρησιμοποιούμε τα συμπεράσματα στο παρόν. Η εξήγηση ότι ένα κυνήγι πάπιας οδηγεί στην ήττα μιας επανάστασης είναι άχρηστη: αλλά η ερμηνεία ότι μια απομονωμένη επανάσταση ανοίγει τον κίνδυνο της αντεπανάστασης είναι ένα πολύτιμο συμπέρασμα για το παρόν και το μέλλον.

Το παρελθόν δεν προκαθορίζει το μέλλον: κανείς δεν μπορούσε να προβλέψει ότι η πρώτη σοσιαλιστική επανάσταση θα ξεσπούσε σε μια υπανάπτυκτη χώρα όπως η Ρωσία. Αλλά η μελέτη του παρελθόντος μας επιτρέπει να κατανοήσουμε και να διαμορφώσουμε τις προκλήσεις του μέλλοντος: η εμπειρία της Χιλής του 1973 ήταν εξαιρετική προετοιμασία για το τι να περιμένουμε από την κυβέρνηση του ΣΥΡΙΖΑ το 2015. Και η εμπειρία των ανθρώπων που έζησαν το ΠΑΣΟΚ του 1981 εξηγεί γιατί αυτή τη φορά η κρίση του ρεφορμισμού ήρθε σε λίγους μήνες, αντί να πάρει χρόνια όπως τη δεκαετία του 1980. «Για να θυμούνται οι παλιοί και να μαθαίνουν οι νέοι», λέει η παλιά ατάκα: τα κινήματα έχουν ανάγκη την ιστορία για να μαθαίνουν από το παρελθόν πως να δημιουργήσουν ένα ριζικά διαφορετικό μέλλον, και αυτό το βιβλίο είναι ένα πολύτιμο εφόδιο.

Κώστας Βλασσόπουλος

Επίκαιρο!

Δήμητρα Κυρίλλου

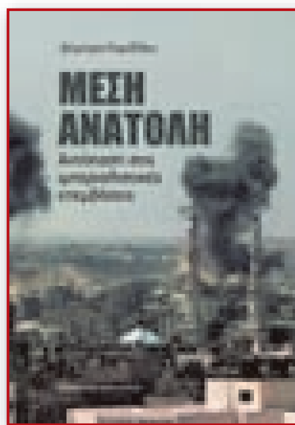
Μέση Ανατολή-Αντίσταση στις ιμπεριαλιστικές επεμβάσεις

Τιμή 8,52€, 184 σελίδες

Εκδόσεις Μαρξιστικό Βιβλιοπωλείο

Το βιβλίο της Δήμητρας Κυρίλλου «Μέση Ανατολή-Αντίσταση στις ιμπεριαλιστικές επεμβάσεις» κυκλοφόρησε τον Μάιο του 2015. Όσο περνούν οι μήνες και πληθαίνουν οι εξελίξεις στην πιο ασταθή περιοχή του κόσμου, τόσο πιο επιτακτική ανάγκη είναι το διάβασμά του από τους αγωνιστές που παλεύουν ενάντια στον ιμπεριαλισμό.

Η Δήμητρα Κυρίλλου, ενεργό μέλος κινημάτων όπως η Συμμαχία Σταματήστε τον Πόλεμο και η Πρωτοβουλία Ένα καράβι για τη Γάζα, ανατρέχει στην ιστορία των χωρών της Μέσης Ανατολής, δίνοντας στον αναγνώστη μια συνολική εικόνα για το πώς εξελίχθηκαν τα πράγματα σε κάθε μια χώρα στην οποία αναφέρεται το βιβλίο.

Ένα βασικό χαρακτηριστικό της προσπάθειάς της είναι ότι αντιπαρατίθεται τόσο στις αντιδραστικές αναλύσεις για τους «καθυστερημένους» λαούς της Μέσης Ανατολής, όσο και τις συνωμοσιολογικές θεωρίες που έχουν απήχηση ακόμα και μέσα στην αριστερά, όπως ότι οι ιμπεριαλιστές μέσα από τους ελιγμούς τους ελέγχουν τα πάντα.

Το βιβλίο είναι χωρισμένο σε εφτά κεφάλαια που όλα τα διαπερνάει το εξής τριπλό νήμα: ο ρόλος του ιμπεριαλισμού και των τοπικών αρχουσών τάξεων, ο ρόλος του κινήματος και ο ρόλος της αριστεράς.

Ιδιαίτερη αξία έχει η τοποθέτηση της συγγραφέα για το τι είναι ο ιμπεριαλισμός πατώντας πάνω στις αναλύσεις του Λένιν και του Μπουχάριν. Εξηγεί ότι αυτό που κυριαρχεί σήμερα δεν είναι η παντοδυναμία του αμερικάνικου ιμπεριαλισμού, αλλά ο ανταγωνισμός ανάμεσα σε όλες τις ιμπεριαλιστικές δυνάμεις.

Αυτός ο ανταγωνισμός για τον γεωστρατηγικό έλεγχο και το πετρέλαιο της Μέσης Ανατολής προκαλεί αιματηρούς πολέμους, καταστροφή χωρών, εκατοντάδες χιλιάδες νεκρούς και πρόσφυγες.

Η ήττα της επέμβασης στο Ιράκ είναι χαρακτηριστικό παράδειγμα της κρίσης που περνάει η μεγαλύτερη ιμπεριαλιστική δύναμη, οι ΗΠΑ. Παρά την ήττα, οι ιμπεριαλιστές δεν έμειναν με σταυρωμένα τα χέρια. Έπαιξαν το χαρτί του θρησκευτικού σεχταρισμού που οδήγησε στην διάλυση της χώρας σε πολλά φέουδα. Στήριξαν τον εκπρόσωπο του σιιτικού κατεστημένου Μαλίκι που σχημάτισε κυβέρνηση, αυτονομήθηκε το Ιρακινό Κουρδιστάν με τοπικό ηγέτη τον φιλοαμερικάνο Μπαρζανί, ενώ μέσα σε αυτές τις συγκρούσεις δημιουργήθηκε η Αλ Κάιντα του Ιράκ με φανατικούς Σουνίτες μαχητές.

Παρά το βρώμικο παιχνίδι των ιμπεριαλιστών, αλλά και των καθεστώτων όπως του Ιράν και της Σαουδικής Αραβίας, υπήρξαν δυνάμεις μέσα στο Ιράκ που αντιστάθηκαν στο θρησκευτικό σεχταρισμό (πχ οι αντάρτες γύρω από τον ριζοσπάστη Σιίτη Μοκτάντα Αλ Σαντρ ή σουνίτικες ομάδες), ενώ ταυτόχρονα συγκρούονταν με τον αμερικάνικο ιμπεριαλισμό. Δεν κατόρθωσαν όμως να συγκροτήσουν μια μη σεχταριστική πολιτική συμμαχία Σουνιτών και Σιιτών με κοινωνικά αιτήματα απέναντι στο Μαλίκι.

Έτσι, η Βαγδάτη από πολυεθνοτική πρωτεύουσα μετατράπηκε σε πόλη με διαχωρισμένους θύλακες. Παρόλα αυτά, στο Ιράκ, όπως και σε άλλες χώρες της Μέσης Ανατολής, υπάρχει μεγάλη παράδοση της αριστεράς σε αντίθεση με τον μύθο για τις «προαιώνιες» θρησκευτικές αντιπαλότητες. Για παράδειγμα, το Κομμουνιστικό Κόμμα στο Ιράκ στα τέλη του ’50 έφτασε να έχει 25 χιλιάδες μέλη και να κυριαρχεί στα συνδικάτα.

Η «Αραβική Άνοιξη» (οι εξεγέρσεις και οι κινητοποιήσεις που πραγματοποιήθηκαν μετά το 2011 σε πολλές χώρες της Μέσης Ανατολής) ξέσπασε

μέσα στη μεγάλη κρίση τόσο του αμερικάνικου ιμπεριαλισμού όσο και των αντιδραστικών καθεστώτων σε κάθε χώρα. Για αυτό παντού, από την Αίγυπτο μέχρι τη Συρία, τόσο οι ιμπεριαλιστές όσο και τα τοπικά καθεστώτα επιχείρησαν με κάθε τρόπο να την τσακίσουν.

Στο σχετικό κεφάλαιο του βιβλίου η συγγραφέας θυμίζει πως ξεκίνησαν οι εξεγέρσεις που γκρέμισαν τα καθεστώτα του Μπεν Άλι και του Μουμπάρακ σε Τυνησία και Αίγυπτο αντίστοιχα, δίνοντας στοιχεία από την κοινωνική κατάσταση που οδήγησε σε αυτές τις εξελίξεις.

Πολύ χαρακτηριστικές είναι οι περιγραφές από το πώς κινήθηκε η εργατική τάξη και η νεολαία στην δεκαετία του 2000 στην Αίγυπτο, πως έφτασαν να ριζοσπαστικοποιηθούν μέσα από απεργιακές μάχες (όπως στην υφαντουργία της Μαχάλα Αλ Κούμπρα) και αντιπολεμικές διαδηλώσεις για τον πόλεμο στο Ιράκ ή το Παλαιστινιακό.

Μέσα σε αυτό το κεφάλαιο επίσης δίνει την εικόνα για την άνοδο και την πτώση του πολιτικού Ισλάμ, με χαρακτηριστικότερο παράδειγμα της οργάνωσης των Αδελφών Μουσουλμάνων στην Αίγυπτο.

Όπως αναφέρεται και με άλλα παραδείγματα στο βιβλίο, αυτές οι οργανώσεις μπορεί να κερδίζουν υποστήριξη επειδή προσφέρουν αποκούμπι στα θύματα του ιμπεριαλισμού ή των καθεστώτων σε συνδυασμό με την αδυναμία της αριστεράς, αλλά δεν μπορούν να δώσουν αποτελεσματική λύση.

Δεν συγκρούονται με τον καπιταλισμό ως σύστημα, επιδιώκουν να συγκεράσουν αντίρροπες πολιτικές με αποτέλεσμα να φτάνουν στα όρια τους. Η πτώση του Μόρσι στην Αίγυπτο είναι ένα συγκεκριμένο, χαρακτηριστικό παράδειγμα.

Ιδιαίτερο κεφάλαιο αφιερώνεται στην επανάσταση που ξεκίνησε το 2011 στη Συρία. Πρωταγωνιστές ήταν η νεολαία και η φτωχολογιά των πόλεων και της υπαίθρου, ακτιβιστές για τα δικαιώματα και τις ελευθερίες καθώς και όσες οργανώσεις, είτε της αριστεράς είτε του πολιτικού Ισλάμ, είχαν αντέξει στη δικτατορία του Άσαντ. Περιγράφονται με λεπτομέρειες οι προσπάθειες του κινήματος να συγκροτήσει δικούς του θεσμούς (πχ επιτροπές, Ελεύθερος Συριακός Στρατός κ.ά) που όμως δεν κατάφεραν να αποτελέσουν κεντρική πολιτική εναλλακτική.

Ο Άσαντ έσφαξε κυριολεκτικά την επανάσταση χρησιμοποιώντας το θρησκευτικό σεχταρισμό και στρατιωτικοποιώντας πολύ γρήγορα τη σύγκρουση. Η επανάσταση στη Συρία βρέθηκε σε πολύ δύσκολη θέση αφού από τη μια είχε να αντιμετωπίσει το βάρβαρο καθεστώς και από την άλλη την απειλή του ISIS που βρήκε περιθώριο να κινηθεί (κάτω και από την ανοχή του καθεστώτος τους πρώτους μήνες).

Όσον αφορά το ISIS η Δήμητρα Κυρίλλου δεν χρησιμοποιεί νεφελώδεις όρους (όπως «ισλαμοφασίστες») που όχι μόνο μπερδεύουν, αλλά ανοίγουν το δρόμο στην ισλαμοφοβία.

Εξηγεί ότι το ISIS είναι μια ένοπλη σεχταριστική οργάνωση τζιχαντιστών που επιδιώκει να κερδίσει κομμάτι της περιοχής για να δημιουργήσει ένα φέουδο που θα το ελέγχει οικονομικά και πολιτικά. Χαρακτηριστικά γράφει ότι η σεχταριστική συνείδηση *«δεν είναι απομεινάρι προαιώνιας αντιπαλότητας, αλλά πικρός καρπός του ιμπεριαλισμού»*.

Στο αντίστοιχο κεφάλαιο περιγράφει πως κατόρθωσε να ξεκινήσει από το Ιράκ και να απλωθεί σε κομμάτια της Συρίας και των γύρω περιοχών. *«Θα επιχειρήσουμε μια υλιστική ανάλυση του φαινομένου, προσπαθώντας να δούμε βαθύτερα από την κυρίαρχη αφήγηση ''ISIS ίσον η ρίζα του κακού''. Πρόκειται όχι για ρίζα, αλλά για παραφυάδα της πολιτικής του ιμπεριαλισμού και των κυρίαρχων αστικών τάξεων της περιοχής. Αυτή είναι η ρίζα που πρέπει να κοπεί»* αναφέρει.

Η ρίζα του ιμπεριαλισμού που πρέπει να κοπεί χρειάζεται να είναι ο στόχος και για τα κινήματα της Παλαιστίνης και των Κούρδων. Σε σχέση με την Παλαιστίνη η ίδια η συγγραφέας έχει προσωπική εμπειρία από την σύγκρουση με το «μαντρόσκυλο» του ιμπεριαλισμού στην περιοχή, το Ισραήλ.

Τονίζει ότι η αντίσταση των Παλαιστινίων συνεχίζει, αποτελώντας έμπνευση και παράδειγμα για όλο τον αραβικό κόσμο. Στη συνέχεια, υποστηρίζει ότι το κίνημα χρειάζεται να απορρίψει τη λύση των «δύο κρατών». Επισημαίνει ακόμα ότι για να απελευθερωθεί η Παλαιστίνη ο αγώνας πρέπει να ξεφύγει από τα γεωγραφικά όριά της, να δεθεί με τα κινήματα στον υπόλοιπο Αραβικό κόσμο, όπως έγινε με τα κινήματα της «Αραβικής Άνοιξης» παρόλο που έμειναν στη μέση του δρόμου. Για τους Κούρδους θυμίζει πως έχουν πέσει πολλές φορές στην παγίδα να θεωρήσουν κάποιον ιμπεριαλιστή ως σύμμαχό τους (κυρίως οι Κούρδοι του Ιράκ).

Συνολικά το βιβλίο υποστηρίζει ότι η λύση για όλη την περιοχή μπορεί να έρθει από τα κάτω, από το «αραβικό πεζοδρόμιο». Με αναγκαίο το δυνάμωμα της αριστεράς, με πρωταγωνίστρια την αραβική εργατική τάξη και με σύμμαχο το αντιπολεμικό κίνημα στη Δύση.

Διαβάστε το βιβλίο, είναι πολύτιμο όπλο για όλους όσους παλεύουμε ενάντια στον πόλεμο και τον ιμπεριαλισμό. Δίνει την πραγματική εικόνα των λαών που μάχονται για να αλλάξουν την ιστορία της Μέσης Ανατολής, από πεδίο ιμπεριαλιστικών ανταγωνισμών σε μια περιοχή όπου θα επικρατεί η ειρήνη και η αλληλεγγύη.

Νεκτάριος Δαργάκης

Κρίσιμες επιλογές

Δημήτρης Μαριόλης

Η αδύνατη ταξική ανακωχή

Η πολιτική του ΕΑΜ στα Υπουργεία Οικονομικών, Εργασίας και στα συνδικάτα μέχρι τα Δεκεμβριανά

Τιμή 7,00€, 106 σελίδες

Εκδόσεις ΚΨΜ

Η κυβέρνηση «εθνικής ενότητας» εγκαταστάθηκε στην απελευθερωμένη Αθήνα στα μέσα του Οκτώβρη του 1944 δίνοντας μια σειρά υποσχέσεις. Την τιμωρία των δωσιλόγων και μαυραγοριτών, την αποκατάσταση της κοινοβουλευτικής δημοκρατίας και την ανασυγκρότηση της οικονομίας με κοινωνική δικαιοσύνη –«κανένας πλουσιότερος μετά την 28η Οκτωβρίου 1940» ήταν ένα κυβερνητικό σύνθημα, για να μην ξεχάσουμε και την υπόσχεση του πρωθυπουργού Γ. Παπανδρέου «θα κάμωμεν και λαοκρατίαν». Το ΕΑΜ και το ΚΚΕ συμμετείχαν με πέντε υπουργούς σε αυτή την κυβέρνηση και έκανε το παν για να μην κατηγορηθούν ότι υπονόμευαν αυτή

την προσπάθεια. Ήταν μια «αδύνατη ταξική ανακωχή» όπως επισημαίνεται στον τίτλο του βιβλίου και ο Δ. Μαριόλης σκιαγραφεί τις διεργασίες που την έκαναν τέτοια.

Οι υπουργοί του ΕΑΜ –ανάμεσα τους ηγετικά στελέχη του ΚΚΕ ο Ζεύγος και ο Πορφυρογένης- υποχωρούσαν σε όλες τις πιέσεις και τα τελεσίγραφα των Εγγλέζων «συμβούλων» και των καπιταλιστών. Η «νομισματική σταθεροποίηση» που σχεδίασαν οι Βρετανοί μαζί με τον Ζολώτα, διοικητή της Τράπεζας της Ελλάδας, και εφάρμοσε ο Αλ. Σβώλος ως ο εαμικός υπουργός Οικονομίας, είναι ένα χαρακτηριστικό παράδειγμα. Το αποτέλεσμά της, όπως σημειώνει ο συγγραφέας, ήταν: *«να καταστραφούν οι μικροκαταθέτες και να ωφεληθούν οι επιχειρηματίες που είχαν χρέη προς το δημόσιο».*

Χέρι-χέρι με την νομισματική μεταρρύθμιση πήγαινε και η λιτότητα. Οι Βρετανοί *«εκβίαζαν ότι εάν δεν περιοριστούν οι μισθοί και τα μεροκάματα δεν θα παρέχουν την αναγκαία βοήθεια»* σε τρόφιμα και είδη πρώτης ανάγκης που ήταν απαραίτητα μιας και η οικονομία είχε καταρρεύσει. Ο ΔΜ συνοψίζει: *«οι εαμικοί υπουργοί των Οικονομικών και της Εργασίας αποδέχθηκαν λοιπόν τον εκβιασμό για τα χαμηλά μεροκάματα, ώστε όπως και πάλι αναφέρει ο Σβώλος, 'να μην παρεμβάλουν κανένα εμπόδιο στη διατροφή της χώρας' και ιδιαίτερα του πληθυσμού των πόλεων. Ετσι όρισαν σε εξαιρετικά χαμηλά επίπεδα τους μισθούς και τα μεροκάματα (τα μεροκάματα 240-300 νέες δρχ. οι μισθοί 4.000-7.000 δρχ. για μήνες Νοέμβρη και Δεκέμβρη) διότι όπως παραδέχεται ο Σβώλος, αυτόν τον περιορισμό είχαν επιβάλλει οι οικονομικοί αντιπρόσωποι των Συμμάχων για την εγγύηση της νομισματικής σταθεροποίησης και για να εμφανιστεί ένα προσχέδιο ισοσκελισμένου προϋπολογισμού».*

Ενώ συνέβαιναν αυτά οι καπιταλιστές κρατούσαν κλειστά τα εργοστάσια με ένα σωρό προφάσεις (έλλειψη πρώτων υλών για παράδειγμα). Εκβίαζαν για «κίνητρα» όπως ψηλότερες τιμές αλλά είχαν και πολιτική στόχευση: να τσακίσουν το φρόνημα της εργατικής τάξης με όπλο την πείνα και την ανεργία. Ποια ήταν η απάντηση της Αριστεράς; Στις 7 Νοέμβρη έγινε τριμερής συνάντηση της ΓΣΕΕ (που ελέγχονταν από το Εργατικό ΕΑΜ) με τους βιομήχανους και την κυβέρνηση που εκπροσωπούσαν οι ΕΑΜικοί υπουργοί Σβώλος, Τσιριμώκος και Πορφυρογένης. Όπως γράφει ο Δ. Μαριόλης:

«Στην σύσκεψη, σύμφωνα με το ρεπορτάζ του Ριζοσπάστη, οι βιομήχανοι δεσμεύονται ότι κάτω από ορισμένες προϋποθέσεις είναι δυνατόν να λειτουργήσουν σε 15 μέρες γύρω στα 100 εργοστάσια με 20.000 εργάτες όταν προπολεμικά λειτουργούσαν 1.200 εργοστάσια με 200.000 εργάτες. Οι δηλώσεις του Θέου [στέλεχος του ΚΚΕ και από την ηγεσία της ΓΣΕΕ] και του Πορφυρογένη που δημοσιεύονται στον Ριζοσπάστη απηχούν την γραμμή συνεργασίας και εθνικής ενότητας που πρόβαλε το ΕΑΜ και το ΚΚΕ. Συγκεκριμένα, ο Θέος 'απαντώντας στους βιομήχανους που αναγνώρισαν ότι ο εργατικός κόσμος της χώρας φάνηκε άξιος στους αγώνες της πατρίδας κατά τη περίοδο της κατοχής διαβεβαίωσε ότι και οι εργάτες αναγνωρίζουν ότι και μεγάλο μέρος των βιομηχάνων έδειξε κατά το διάστημα της σκλαβιάς πατριωτική στάση' ενώ ο Πορφυρογένης δηλώνει: 'Πρέπει να μην έχουμε προκαταλήψεις και πρέπει να κατανοηθεί ότι όλοι αγωνιζόμαστε με όλες μας τις δυνάμεις για να μπούμε από την ανωμαλία στην ομαλότητα'».

Το βιβλίο του Δ. Μαριόλη θα άξιζε και μόνο για αυτές τις εικόνες. Όμως, αυτό που το κάνει ακόμα πιο διεισδυτικό είναι η ανάδειξη της έντασης που συσσωρευόταν ανάμεσα στην ηγεσία της Αριστεράς και στη βάση της ακριβώς για αυτά τα ζητήματα. Οι ηγεσίες των συνδικάτων κατάφεραν να μην γίνει καμιά απεργία στο μεσοδιάστημα από την απελευθέρωση μέχρι το Δεκέμβρη –με εξαίρεση μια δίωρη στάση εργασίας με συγκεντρώσεις στους χώρους δουλειάς που κήρυξε η Πανυπαλληλική Επιτροπή (δημόσιοι υπάλληλοι) στις 28 Νοέμβρη που «κλιμακώνονται μέχρι του σημείου αντιπαράθεσης με τους εαμικούς υπουργούς».

Είναι σωστή η παρατήρηση του συγγραφέα ότι οι κινητοποιήσεις που οργανώνουν τα συνδικάτα κατά κλάδους δηλαδή συγκεντρώσεις, παράδοση υπομνημάτων *«παρότι εκφράζουν τις ανάγκες της λαϊκής βάσης του ΕΑΜ και προκαλούν μια συνεχή κοινωνική και πολιτική πίεση δεν αμφισβητούν παρά πλευρές της κυβερνητικής πολιτικής, οργανώνονται έτσι ώστε να εδραιώνουν το ρόλο του εργατικού κινήματος ως κοινωνικού εταίρου και να μη δημιουργούν πολιτικό πρόβλημα ή να μην κινδυνεύει να κατηγορηθεί το ΕΑΜ για υπονόμευση της κυβερνητικής πολιτικής και της στρατηγικής επιλογής της εθνικής ενότητας και της οικονομικής ανασυγκρότησης».*

Ωστόσο, όπως επισημαίνει σωστά, δημιούργησαν ένα *«καθεστώς ακήρυκτου κοινωνικού εμφυλίου»* σε αλληλοτροφοδότηση με τα *«κεντρικά πολιτικά»* φλέγοντα ζητήματα του αφοπλισμού του ΕΛΑΣ και της τιμωρίας των δωσιλόγων. Η οπτική που αντιμετωπίζει την εργατική τάξη και το κίνημά της σαν ένα τρίτο πρωταγωνιστή της περιόδου, που διαμορφώνει το πλαίσιο στο οποίο κάνουν τις επιλογές τους και η άρχουσα τάξη με τους Βρετανούς ιμπεριαλιστές και η ηγεσία της Αριστεράς, είναι ένα προχώρημα στη συζήτηση για αυτήν την περίοδο.

Σε αυτό το σημείο προκύπτει το ερώτημα αν η ηγεσία είχε διαφορετικές εναλλακτικές από τις επιλογές που έκανε και που εν τέλει καθόρισαν τη μοίρα του κινήματος για την επόμενη περίοδο. Ο Δ. Μαριόλης δεν καταθέτει την άποψή του, ίσως και δικαιολογημένα μιας κάτι τέτοιο θα απαιτούσε μια πιο εκτεταμένη παρουσίαση από ότι ήταν δυνατό σε αυτό το μικρό βιβλίο.

Παρόλα αυτά στις σελίδες του περιλαμβάνονται στοιχεία που δείχνουν τις δυνατότητες για μια τέτοια εναλλακτική. Στην ΕΑΜοκρατούμενη Θεσσαλονίκη για παράδειγμα το ΕΑΜ προχώρησε σε μέτρα βαριάς φορολόγησης των εμπόρων, ανοίγματος εργοστασίων υπό τη διαχείριση των εργαζομένων, ακόμα και σε κατάσχεση χρυσών λιρών από τις τράπεζες για τις ανάγκες της πόλης. Η απάντηση στην οικονομική κατάρρευση και τους εκβιασμούς των «Συμμάχων» ήταν το πάρσιμο της οικονομικής και πολιτικής εξουσίας από την εργατική τάξη. Αλλά αυτό ήταν η μια επιλογή που είχε απορρίψει η ηγεσία του ΚΚΕ πολύ πριν την Κατοχή.

Λέανδρος Μπόλαρης